

SAN MATEO

Maach peerdu aaujem Jesucristo igwia jöoi Mateoou phā p̄aatarr

Chi phātarr. Ich mug libro phātarr wounpaita Mateo a thürnaa īchab Leví a thär sīejim, Jesús dūi i bū ogdaba wēnurraajerr khūun eem āb. Jesús dūi khapeerkhaju naweran sīi Romaam gobierno athee òrag dēbpaar jēeujem phidagta wai sīejim.

Chijā khūun atheistā phājī. Mateoou mug libro phātarran judionaan atheistā phājim, ajapcharan ich meeun atheistā. Judionaanau warrgarwe ēwandamau woun āb am ee Reikhamkhīr pūiju jaaujerr khaphū narr aawai aata nūajeejim aajem. Ich maata judionaanau amach meúa “Mesías” aajeejim, maimua griegonaan meúa “Cristo” aajeejim.

Mamū mag amau i nūajerrta ya Jesús Mesíaskha pierrwaijā judionaan chi pörnaanau pōd būurjā i khaug aubajierram. Maguata sīi jūrram khūunaun, “Jā sīi maestro khabahab” aawai, deeum khūunaun jūrr, “Jā sīi ēwandamau ich i jaaupibaawai òrag jaaujem khabahab” aajeejim. Mamū mag nūm ee āaur khūunaun chadcha Mesías gaai i thūajeejim aajem. Òrau mag khaugba i jaaujerr aawaita Mateoou mug ēsap phājim, ag gaai ich meeunag Jesuun chadcha mag amau Mesías nūajerrau a khap jawaag.

Khan jawaag ajī. Mateon ich ēwandam Iewaa Jesús dūicha nūrrarr aawai irua mag nem jaummājā chadcha ich jügaucha ūrwi irua nem wau

nūrarr ich daúacha oojerrta jūrr jaau sim. Mag ich jügħu ucha Jesuu iekhamatarr ūnjerr aawai aata ich meeunag khap amkhīr phājim (5:1–7:29; 10:1–42; 13:1-53; 18:1-35; 24:1-25:46). Mamu īrcha irua õrag khap apim khōsi sīrran Jesuuta chadha õrau nūajerr Reikha bęetarr aawai i iek ükha nūmuata ichdēu jaaujerrjö Ěwandamagta uđuraa dich thāar ee chi Pörkhapiju aai nūm ajim. Maata īrcha thumaam kħaunag khap apim khōsi sīejim.

*Jöoin Jesucristo dau naweram khūn
(Lc 3:23-38)*

¹ Mua pārag īgħakhim, jāga warrgar David reikha sīerrjö, Ěwandamau jūrr ich Iewaa Jesucristoogta mugħi durru gaai chi Pörkhamkhīr ichdēucha püi jī. Mag Jesucristo jā mag rey David khararr ag chaain ewagħam khūn dēn ajim a khap amkhīr, ag nawe jöoi Abrán khararr sīejerr aigmua ewag pawi khieb chi Jesús thaabatarr aig pārag jaaukhim.

² Maataa, ich jöoi Abrán, Isá aai ajim anaabá; maagħwai, Isá jūrr Jacob aai; Jacob jūrr Judá aai. Mamu mag Judá ich appai khaba, tagħiġi ich khod-naanpa doce naajim aajem, ich khurau, ich jöoi Jacob chaainpai.

³ Mag ich Judá, Fares aai anaa īchab Zara aai ajim aajem; am ād, Tamar a thär sīejim aajem. Mag Fares, Esrom aai ajim; maagħwai chi Esrom jūrr Aram aai.

⁴ Ich Aram, Aminadab aai ajim aajem; maagħwai chi Aminadab jūrr Naasón aai.

NaaSón jūrr Salmón aai ajim aajem.

⁵ Chi Salmón, Booz aai ajim aajem, Rahab dūím;
maagwai chi Booz, Obed aai, Rut dūím.

Obed jūrr Isaí aai ajim aajem;

⁶ maagwai chi Isaí jūrr mag rey David khararr ag
aai ajim aajem.

Mag chi rey David, Salomón aai ajim aajem, Urías
jua eem ɻui khecheu autarr dūím.

⁷ Salomón, Roboam aai ajim aajem;

maagwai Roboam jūrr Abías aai;

maimua chi Abías jūrr Asa aai.

⁸ Ich Asa, Josafat aai ajim aajem;

maagwai Josafat jūrr Joram aai;

maimua chi Joram jūrr Uzías aai.

⁹ Uzías, Jotam aai ajim aajem;

maagwai chi Jotam jūrr Acaz aai;

maimua Acaz jūrr Ezequías aai.

¹⁰ Chi Ezequías, Manasés aai ajim aajem;

maagwai Manasés jūrr Amón aai;

maimua chi Amón jūrr Josías aai.

¹¹ Chi Josías, Jeconías aai ajim aajem.

Mag chi Jeconías khod ābam khueñ khapan s̄ejim
anaabá, maach jöoin israelnaan Babilo-
niapienau amach durrag pürkha arr nám
jaar.

¹² Mag am chikhamnau amach durr pürkha ar-
rtarr khur, Jeconías chaai paarpajim aajem.

Ma, Salatiel a thürjim aajem, Zorobabel aai.

¹³ Ich Zorobabel, Abiud aai ajim aajem;

maagwai chi Abiud jūrr Eliaquim aai;

maimua chi Eliaquim jūrr Azor aai.

¹⁴ Ich Azor, Sadoc aai ajim aajem;

maagwai chi Sadoc, Aquim aai;
maimua chi Aquim jūrr Eliud aai.

15 Chi Eliud, Eleazar aai ajim aajem;
maagwai chi Eleazar, Matán aai;
maimua chi Matán jūrr Jacob aai.

16 Chi Jacob, José aai ajim aajem.
Mag Joseeta, María jaai ajim anaabá;
maimua chi María, Jesús ãd.

Mag Jesuuta maadëu ich Ŋwandamaucha püiwia
bëejim aajem ag Jesuu,
amach peerdu aumkhii warrgarwe õrau nüajerr.

17 Wajapcharan, mag jöoi Abrán khararr sier
aigmua ewag pawi David reikha sísiju jaar pa nüm
aar, catorce generaciones dichjim anaabá. Mag
David sísiewaim aigmua ewag nassi pawi maach
jöoin israelnaan Babiloniapienau pürkha arrtarr
jaar pa nüm aar agjö catorce generaciones dichjim
aajem. Mag maach jöoin Babiloniapien durr narr
aigmua ich Ŋwandamaucha püiju jaaujerr ewag
nassi pawi thaabachë nüm jaar pa nüm ora agjö
catorce generaciones dichjim anaabá; ajapcharan
maach Pör Jesús thaabachë nüm jaarma.

Jesucristo thaabatarr (Lc 2:1-7)

18 Mag Jesucristo thaabatarran mägta ajim aa-
jem:

Chi María, ewag pawi i ädpaju, ya Joseeu iek dee
wai sñejim aajem, ag dñi paag. Pari mag sñi iek
dee wai sñewai agtha ag dñijä khaba nümta bi ee
pabaadëjim anaabá. Pari ma chan chikham dënja
khaba, ich Ŋwandam Akharauta ich iiu aawai mag
i bi ee papijim anaabá. **19** José chi jaaipajuun

Ēwandam dau na nem agchata waaujerr aawai, sīi warre ich uui chi thethemnaanag jaauju khāyau, ichta warag sīi khīuu öbérju khīirjubaadējim aajem.

20 Ya irua mag p̄ajju khīirjubaadēmta, Ēwandam chog ügtharmua bēewi irig, —José, David khararr chaain ewagam khūun bi eem, oob p̄ach uui p̄ajju khīirju chiram ajim anum. Jāg chaai irua bi ee wai sim chan deeum dēn khaba, ich Ēwandam Akharauta jōrpitarr khabahab ajim anum. **21** Mariaau jāg chaaidam athaawai i thürdam Jesús a thürbá. I thür magta thürju, ichdēuta ich phöbör amach pekau ee thunum peerdu auju aawai a jaaumajim anaabá chi Ēwandam chogau.

22 Mamu thum mamagharran, ich i jaaujem khūunag maach Pör Ēwandamau phāpitarr gaai jaau simjöö öbēberg mamkhīrta magpibajieb. Mag irua phāpitarr gaai mag sim:

23 “Uui õor meraa khitum bi ee pawi chaai ooju. Mag chaai thürdam Emanuel a thürju” a phā sim.
(Is. 7:14)

Mag Emanuel a siman, “Ēwandam maach düi sim” aawaiu.

24 Maimua mag chi José khāi werba thunaawi daukhanpawi phiidubaadeeu, Ēwandam chogau ichig jaautarrjö tag María p̄ajju khīrjuba, ich mag ag düi sisijim aajem. **25** Pari mag ag düi ya ich uukha wai sīerrjā, chi chaai auba nūwe chan José būurjā ich uui düi khapes aba aajeejim anaabá. Ya maimua chadcha chi Ēwandam chogau jaautarrjö chi chaaidam athaawai, Joseeu i thürdam Jesús a thürjim aajem, ichig thürpi jaautarrjö.

2

Edau öbeerjem bi garmua reinaanaau chaai oothurtarr

¹ Mag Jesús thaabaawai phöbördam Belén anum eeta thaabajim aajem, Judea durr. Mag jaar Erodeeta mag Judea durr reikha s̄ejim aajem. Ich mag jaar īchab khīirjug khaug athee chi machnaan magonaan anum khūn edau öbeerjem bi garmua bēejierram aajem, Jerusalén phöbörög. Makhuun, edjā eem phīdagta estudiejem khūn ajim aajem.

² Mag bēewi bardutkhachëwi, judionaanag, —Pāar rey thaabatarr, ¿jamta wai nūma? I thaababarm jaau sim phīdag maach daúacha ootarr aawai iita marau jür wēdurumgui aajeejim anum, iita judionaan reikhaju aawai i ajaug thō iekhaan.

³ Mag judionaan rey thaababarm anum ūr athaawai chi rey Erodes warre khakhaisamjō aadējim anaabá. Mag nūm dāi tagam khūn chi Jerusalenpienjā jügderraata aphöbaadējim anum.

⁴ Magbaawai chi rey Erodeeu phadnaan chi pörnaan thum Moiseeu Ēwandam iek phā pūarr jawaag chi machnaanpa thürkhūipūiwia amag, —¿Jamta mag warrgarwe Ēwandamau pūiju jaaujerr thaabaju aajē? ajim anum.

⁵ Magbaawai amachdēu irig, —Judea durr phöbördam Belén anum eeta thaabaju aajem anaabahab, ich magta Ēwandamau ich i jaaumie Miqueas khakhitarrag jaaupitarr aawai ajim anum. Mag irua jaautarr iek gaai,

⁶ “Pāar, Judá durram phöbördam Belenpien, pāran chadcha khapan khaba durrum.

Mag durrab mamʉ, pāar ee āb thaababarmu-
ata israelnaan mʉ ñorkha thʉnʉm khʉn
gobernaaju aawai, pāach durr agjö phōbōr
thʉnʉm ee pāar phōbōr chan chi serbiibam
khabam” a phā simgui ajierram anʉm, chi
Erodeeg. *(Mi. 5:2)*

⁷ Phadnaan chi pörnaanau maestronaan däimua
ichig mag jaaubaawai, chi rey Erodeeū jūrr mag
chi magonaan ed öbeerjem garmua bëetarr khʉn
amach appai thärkhanaa wajapha ichig jaaupi-
jim anaabá, jäägwaichata mag phīdag amau oo
naajī. ⁸ Mag wajapha ichig jaaupinaan chadau
amag, –Ísin chad ëréubaadët ajim anʉm, Bele-
nag. Ëréubaadëwi thumaa jéeu oopetat ajim anʉm,
wajapha mag chaai khap aag. Maimua ya
pāachdēu wajapha khaphʉ naisiewai mau mʉ aar
iek pāibapäit, muajā mawia īchab pāar dënjö i
ajaug thö iekhaimaag ajim anaabá, juau ogthom.

⁹ Mag chadcha chi rey Erodeeū amachig jaau-
tarrta jüg thōba ëréubaadëjim aajem. Mag wētumua,
warrcha amach thugduawai amachdēu phīdag
ootarrta deeu ūwaa am na phuu jōisijim anaabá.
Magbaawai ag ēudee oo warrmamua, ya chi chaai
sim aig pabaimaawai, ag ür edjā ee bar jōisijim
anʉm. ¹⁰ Mag amach chi magonaanau chi phīdag
oo athaawai onee aphöbaadëjim anʉm. ¹¹ Mag
barwia, chi chaai khérarr aar dubnaa ooimaawai,
chadcha chi chaaidam ich María däi ooimajier-
ram anaabá. Magbaawai ag khñirpheee jíepör
phōbkhanaa i ajaug thö iekhajierram aajem, ich
reikhaju igwi. Magnaa amach nem wai bëetarr
eem phīr maimua incienso mirra däi thūpha

khithëem aunaa irig deejierram aajem. ¹² Mag agtha am aig nûm ee, ich chi Ŋwandam chogau khääai khõrg ee tag amag Erodes gar dichpiba jaautarr aawai, ag garjäa dichba, deeum khud garta phuurdus dichwi amach durrag wëtjierram aajem.

Egiptoog chaai dñr arrtarr

¹³ Mag chi magonaan èréutarr khur Ŋwandam chogau deeu José khääai khõrkhapi auwia irig jaaujim aajem, Erodeeu chaai thôopüyaag jürpiju. “Mamu magju nawe phiidukhawi jöpkhaa chaai düi Egiptoog èréubaadët” ajim anaabá. “Mua jaaubam aig chan oob mammua bëemiet” ajim anum.

¹⁴ Magbaawai José daukhanpawi, chadcha ag bürre nem khîir khaugwia, agtha ãspaju wají nuwe, jöpkharraa amach chaai athaadëjierram aajem, Egiptoog. ¹⁵ Mammua da bëeba, ya chi Erodes meebaaradém a ûrbaawaita deeu bëejierram aajem. Pari mam mag chaai arrtarran, maan maach Pör Ŋwandamau ich i jaaumie Oseas khararrag jaaupitarrjö amkhîir ajiebma. Magju igwiata chi Oseas khararrag Ŋwandamau,

“Egipto durrmuata mua mach Chaai thürpäiju” a phäpójim. *(Os. 11:1)*

Erodeeu chaain khëchpi jaautarr

¹⁶ Erodeeu chi khîirjug khapham khuan na sim ee, īchab khaug athajim aajem, ya jûrr deeum khud garta phuurdus èréubaadëm. Mag ich khûgurbapäaiwai, khîir machgau warm khuanau ichig jaautarr khîirjunaa, Belén phöbör eem chaain maimua ag bigaau phöbördam nûnidum eem chaaindampa thumaa aña numiiumua eegam

khundam khechpi jaaujim anaabá. ¹⁷ Mag khechpi jaautarran, maan mag chaain öbarm gaaimua Êwandamau ich i jaaujim Jeremías khararrag phäpitarr gaai jaau simjöta ajim. Irua phä puatarr mug ajim:

¹⁸ “Ramá phöbör ee uui b*ie*p j*eb*ü ökh*ir*jug machgau idawaa üapépér khaju.

Ma Raquel ajim, ich chaain ewagam khun athee b*iew*ai.

Mag sim chan par kh*ir* j*asen*kha numjä kh*up*aba, waragta b*ie* thunaaju ich chaaindam ötarr athee” a phä sim Êwandam iek gaai. *(Jr. 31:15)*

¹⁹ Pari chi Erodes meetarr khur, agtha chi José mam Egipto num ee, Êwandamau ich chog p*ui*wi khääi khörkha thunum eeta irig, ²⁰ —José, phiidubá aichéjim anum. Chaai th*oo*ju ëkha narr khunjä amachta ya khechphöbaadeewai ya deeu p*ä*ach durrag chaai arrju aai numgui ajim anum.

²¹ Magbaawai José phiidubia Jesudam d*ä*i chi ädpa deeu ūwaai Israelag b*ee*jierram aajem. ²² Pari mag chi rey meeбаadeewai, chi iewaa Arquelaو a th*är* s*ier*rtta j*urr* Judea durr ich aaijö reikha s*s*sim a ūrbaawai, agug maju ögkhajim aajem. Mag num ee ūchab deeu Êwandamau khääipi athaawai, Êwandam chogaujä magug mapiba jaautarr aawai j*urr* Galileaagta ärëujim anaabá. ²³ Galilea durr barwi, s*ii* khajapha Nazaret phöbördamagta w*et*wi, mamta naaimajim aajem. Pari mag Nazaret phöbör eeta naaimarran, maan Êwandamau ich i jaaujenag jaaujerrjö, Jesús Nazaretpierr a th*är*ju arr aawai ajima.

3

*Juan chi õor pör choomieu Ŋwandam iek jaau
narrarr
(Mr 1:1-8; Lc 3:1-9,15-17; Jn 1:19-28)*

¹ Warrcha Juan chi õor pör choomieu Ŋwandam iek jaubaadém jaar, Judea durr bürjä õor chukag eeta s̄lejeejim aajem. Mam ich sim aar õor maawaita amag jaaumamua, ² “Pāach khaibag äsie ewag khūirjuwia Ŋwandamagta chugpaapi jēeubathü” aajeejim anum. Magnaa īchab, “Ya m̄igmua jöpcha ich Ŋwandamau maach thumaam khūan Pörkhapiju maach ee püiju” aajeejim anaabá. ³ Mam maan Juanau mag jaau narraju igwiata chi Ŋwandam i jaaumie Isaías khararrau Ŋwandam iek phāawaijā mag phājiebma:

“Woun äb ajappai õor barba aajem aar s̄lejemuata, ich aar õor barbaimaawai, ‘Maach Pörön ya bēeimü sim’ a jaau narraju.

‘I bēeju nawe pāach thāar khūir khaugbat’ aju, ‘thāraucha khōsi i iek ükhaag’” a phā sim. *(Is. 40:3)*

⁴ Ich chi Juan khajūa camello khaar dënta kha s̄lejim aajem; maagwai i ãi jüajemjä nemhēu dën ajim aajem. Ichin pabü ee asphitjö sim langosta anumta pa miel düi khö narrum iiuta s̄lejeejim aajem, tag deeum nem khoojem chukhu aawai.

⁵ Irua mag jaau narrum khaug athaawai, Judea durram khūan Jordán igaau joobaajerr khūan düi Jerusalenpienpa i iek ūraan bēejeejim aajem.

⁶ Mag bēewia amach pekau Ŋwandamag chugpaapi jēeubaawai ichdēu am pör choopüimaajeejim aajem, Jordán ee.

⁷ Pari Juanau oowai ich aig Moiseeu Ŋwandam iek phā p̄atarr wajapcha ūrkhaajerr khūn khapan bēe thūnūm d̄i ūchab tagam khūn chi machnaan saduceo anūm khūnpa bēe thūnūm oobaawai, amag magjim anūm:

—Chi khaibagnaan, ḷkhaíu pārag jaauwai Ŋwandamau maach i agkham ed sīi pōr chootarr gaaimuapaita pāar i juu machag āwatbaju a jaaujī? ⁸ Sīi pāach pōr choopi nāmuapai chan irua pāar aubam ajim anūm. Ŋwandam juu machgau dau aphū amapha nūm khai, pāach khaibag thumaa āsie ewag khīrjuwia, Ŋwandamag isegpi jēeuwia, chadcha Ŋwandam iek ūkhaajem khūnjo abat ajim anūm, pāach khapeen d̄ijā. ⁹ Oob pārau chikhamnaan dēnjö, pāachjā warrgar pāach jöoi Abrán khararrjö Ŋwandam d̄i khapeerkha nūm awi, “Maran Abrán chaainau; mag i chaalinkha nūmta, ḷjāga Ŋwandamau mag maar dau aphū apibarju?” a khīrjumiet ajim anaabá. Sīi mag Abrán chaalinkha nūm gaaimuapaita mag ūgthar öbeerjem akhiin, mokdau mug thūnūmjā Ŋwandamau ñrag paapäiwia, mukhūnjjā ūchab Abrán chaainau aju aai sim. Mamū mag Abrán chaain chaar awiajā ichiita Ŋwandam juu machag āwatab khaba āwatju. Mag khōch khaba nūm khai, pāach khaibagta warre Ŋwandamag isegpi jēubat ajim anūm. ¹⁰ Pārau khaphū naabá, nemjīirjā khaibgamūn thu wērpmaajem. Ich agjota ajugui ajim anūm ūchab Ŋwandamau pāar d̄ijā. Ya irua pāar chachimūn sim. Ar ñor amach khaibag isegwia Ŋwandamag chugpaapi jēuba nūm khūnan, ar

pa thupäiwia jaser aadee örpüi nāmjöta aju ich Ēwandamau am däi. ¹¹ Mua chan pöd pāar thāar wajaug paa aubam. Ēwandamagta pāach khaibag chugpaapi jēebaawai muan sīi dōdamaupaita pāar pör choo chirumgui ajim anām. Pari mā ūudee āb urumān chadau mā khāaijā jua theeg ürpai sīewai, jāguan chad Ēwandam Akhaarjā pārag deewi pāar khaibagjā ūtdau ee warre örbapüimjöta aju ajim anām. Mā chan māg chirum aig sīi i chogkhaagpajā serbiibata chirumgui ajim anām. ¹² Khūir khaphā abat ajim anām: I bēem ed i iek ükha nām khūnan, arroz pōm phierrwia wajapha ükha thūnūubarmjöta aju. Maagwai i iek ükhamapha arr khūn, jūrr chi arroz bū thūtarra sīi übamāg pāardhānaa örbapüimjö aju. Magbarm chan ūtdau thōo khaugba sīerrām eeta ich Ēwandamaucha barkhūipüijugui a jaaujeejim anām Juanau ich aig bēe nām khūnag.

*Juanau Jesús pör chootarr
(Mr 1:9; Lc 3:21-22)*

¹³ Biek āb Galilea durrmua Jesús Jordanag ma-jim aajem, Juanau ñor pör choo sīerr aar ichjā agjö Juanag ich pör choopien. ¹⁴ Mag mawia, ich pör choopienta bēejim abaawai, Juanau i pör choomaphapaim iekhau irig, —Puchdēuta mā pör chooju aai chirumta mag muata pā pör choobaadējupá ajim anām, Juan garmua.

¹⁵ Magbaawai Jesuu, —Idēu magma ajim anām. Ichiita maadēu Ēwandamau jaau simjö i ipierr thu-maa nem wauju aai naabahab ajim anām.

Magbaawai Juanau, —Magan chadau ajim aa-jem.

16 Mag, chadcha Juanau i pör choopäijim aa-jem. Mag ich pör choobapääiwai, durr waaidünaa oowai, edaujäata weeudübaadäm eemua Ëwandam Akhaar duburjöö khitümta bëewia i gaai jupchëjim aa-jem. **17** Magbarm ee īchab ügtharmua woun iekjö, “Muuta mʉ Chaai mʉchdëu jäsehne wai chitumʉu; i gaaimua mʉ onee chiraajemgui” abar-mjä ūrjim anaabá.

4

*Dösätau Jesú斯 khūgur auju ēkhatarr
(Mr 1:12-13; Lc 4:1-13)*

1 Maimua ich Ëwandam Akharaupai Jesú斯 warp ñor chukag chʉui warrijim aa-jem, ich garmua mepeer pödju khaphʉ sierr aawai juau ogthom mam chi dösätag ich khūgur auju ēkhapieg. **2** Mam ich appai cuarenta días y cuarenta noches büürjä thach khöba chirajim aa-jem. Maimua khāai kha-pan mag dichdimaaaita, i iek i jāsōo aadëjim aa-jem. **3** Magbaadäm eeta dösät chi dau lök bëejim anaabá, i imeerkha i khūgur auwia Jöoi dau na nem khaigbam waupiju ēkhaag. Mag bëewi irig, —Pʉ chadcha Ëwandam Iewaa khai, magan mʉ dakhīir mokdau mʉg thʉnʉm panag paabapäi aichëjim anʉm.

4 Pari ichig magbaicheewai jūrr ichdëu chi dösätag, —Ëwandam iek phā sim gaai jaauwai, “Sii thach khöju appai khap amkhīir irua maach ompaabajim” a sim. “Irúa maach ompaatar-ran, thach appai khīirjuju khāai, ich ipierra-wēnʉrramkhīirta maach ompaajim” a phā sim a chirajim aa-jem irig.

⁵ Mag ijējēb naawi, chi dösätagta Ŋwandam Akharau ɻduraa Jesús arrpijim aajem, Jerusalenag. Mag athaadéwi, Aai i jöeujem dihēu ür ügthaa arnnaa, ⁶ irig magjim anaabma, chi dösätau:

—Pü chadcha Ŋwandam Iewaa khai, magan mug ee baubaad ajim anum. Pü chig aba khabahab. Ŋwandam iek phā sim gaai, “Ich Ŋwandamau ich chognaan püju” a s̄iebahab ajim anum, “pü thua wēn̄rramkhīir.” Maagwai mug ee pü baudukhiinjā, “amau s̄i amach juu eeta pü jāau aubajup, buju aimaa pü chig am ugua.” ¡Baubaad! ajim anum, chi dösätau irig.

⁷ Magbaawaita jūrr ichdēu chi dösätag, —Ichab Ŋwandam iek phā sim gaai jaauwaijā, “Ŋwandamau chadcha pāach th̄aju awi oob nem parhoob amiet” a s̄iebahab a chirajim aajem irua.

⁸ Maimua ābmiecha paawai deeu chi dösätaupai durr pöoma sim gaai i arrjim aajem. Mag durrsi gaaimua dawaa durr warpham magwe thum ag gaai nem th̄n̄um dūi irig oopinaa, ⁹ —Pua m̄ bükħarr phōbkhanaa m̄urugta Ŋwandamagamjö jēeumān, ar p̄chdēu nem oo sim thumaa mua p̄urugta deejugui ajim anaabá, chi dösät garmua.

¹⁰ Mam̄ mag n̄u paawaita Jesuu irig, —Ŋwandam iek phā sim gaai jaauwai, “Pāar Pörön Ŋwandamau; āba irigpaita jēeubat, maimua āba i iekpaita ipierraa abat” a sim. Magnaa mag s̄iebnaa p̄udēu p̄chta jöpkhaa m̄ aigmua s̄iubaad a chirajim aajem irua.

Mag, būrjā i ipierraa abajim anaabá Jesuu.

11 Magbaawain chadau chi dösät s̄iubaadeewai i iek ich appai chirsijim aajem. Mag ich appai aadeewai Ėwandam chognaanauta ügtharmua bëewi üu i kh̄ir jäsenkha naaichëjim aajem.

Jesuu warrpem Galilea durr Ėwandam iek jaubaaderr

(Mr 1:14-15; Lc 4:14-15)

12 Juan chi õor pör choomie ya cárcel deg phääar wai n̄äm a ūrbaadeewai, Jesús Galileaag majim aajem. **13** Pari ich bääutarr phöbör Nazaret eepai s̄ieba, warag Capernaumag petajim aajem, th̄errdö igaau joobaan, warrgar maach jöoin Zabulonnaan Neftalinaan däi joobaajerr durr. **14** Pari mag i mam matarran, Ėwandam i jaaumie Isaías khararrau phä p̄uarr eyaa öbërmkh̄ir ajim. Mag irua phä p̄uarr gaai mag sim:

15 “Zabulonnaan joobaajerr perás maimua Neftalinaan joobaajerr perasta õor peerd̄uju woun n̄rraju” a sim, “Jordán igaau thoom igar, phūas igaau, maimua kh̄ieb Galilea ee judionaan khabam kh̄uun joobaajem aram magwe.

16 Magbaawain s̄ii kh̄i thanäm ee naajerr kh̄uun aarta õt b̄ü arar aimamjöta aju.

Peerd̄uju khaugba aawai pöd ügthar öbërbaju aajerr kh̄uun atheeta edau aard̄ubaadëmjöta aju.” *(Is. 9:1-2)*

17 Magtarr aigmua Jesuu ich Aai i jajawagmamua, “Pāach khaibag isegwia, Ėwandamagta chugpaapi jéeubat, maimua irigta ud̄raa pāach Pörkhapibat” aajeejim aajem õrag.

*Dö ʉamien jayap Jesuu ich däi phē arrtarr
(Mr 1:16-20; Lc 5:1-11)*

¹⁸ Biek äb Jesúus thərrdö Galilea igaau nərrəmuā, ñor numí ooimajim aajem. Makħħaun khod äbam khħaun ajim: aaijā āba, ādjā āba. Am thär, äb Simón ajim, ich mapai īchab Pedro a thär sīejim. Maagwai äbakħai Andrés a thär sīejim. Amach dö ʉamien arr aawai, irua ooimaawai, atarraai bar khodjörrajim aajem. ¹⁹ Mag oobaimaaawai Jesuu amag, —Mu däi wëttarraz ajim anum. Ich jäg pāach mäg sii dö ua gaaipai nəmjö, mäg atag jūrr mu iek őrag jaaū gaaipaita nəisijugui ajim anum amag.

²⁰ Magbaawai amach atarraai phēphawi chadcha i däi ērēubaadējim aajem.

²¹ Maimua mag Galilea igaau mamua ag atag deeu ūwaai ñor numí ooimajim aajem, agjö äbam khodpai. Makħħaun Santiago ajim aajem Juan däi, jöoi Zebedeo chaain. Makħħaunjä dö ʉamien arr aawai, irua ooimaawai, amach red thərrdə Sīsidūmta kha naajim aajem, bote ee amach aai däi. Mag oobaimaa, makħħaunagjä Jesuu, ²² “Mu däi wëttarraz” abarm bürre sii amach redjä khaugba, bote däi amach ayag pħawi i däi wëtjim aajem.

Őor pōm thunħa mäg Jesuu maach peerdħajem iek jaautarr

(Lc 6:17-19)

²³ Mag nərrəmuā Galilea igaau Jesuu jaaū phħardu nərraajeejim aajem, phöbördam khékhédum ee judionaan Īwandam iek jaaujem di sīsidūmpier. Mag jaau nərrəmuān maach peerdħajem iekta jaunaa īchab Īwandamagta

dich Pörkhapiju aai nám aajeejim aajem. Mag nám däi õor amach khamor machagpierr ich aig wai bée námān monaaupüinaa sii kha mamachdögpa chugpaapüi maajeejim anaabá. ²⁴ Siria durram magwe Jesú mag nárramān bii wéjorr aawai, õor khamor machag khíirpierram khánta i aig waibéejeejim anaabá: sii khajapham khamor machag paraam kháun, kha mamachdög paraam kháun, dösät bén paraam kháun, pör bénmie paraam kháun maimua bü wa juu kháijá júserm kháunpa waibéemamān, Jesuu monaaupüi maajeejim anaabá. ²⁵ Óor pöoma Galilea durram kháun, Decápolis durr phöbör nánuidum eem kháun, Jerusalenpien, Judea durram kháun maimua Jordán i atag ed öbeerjem garm kháunpa Jesú ëudee pos aajeejim aajem.

5

*Durrsí gaai ich Aai iek jaaumamua chijá khánta onee aju aai ná a jaautarr
(Lc 6:20-23)*

¹ Mag õor pöm ich ëudee noodubaadém oobaawai ich Jesú warag durrsí gaai waaidü öbérwi oo sísijim anám. Magbaawai i khapeen i däi wénurraajerr kháun ich bigaau ohood aphöbaadeewai ² jäga chadcha Êwandum däi ajapha wénurraju aai ná a jaaumamua magjim anám, thumaam kháunag:

³ —Pääar ar pääch khaigba nám khap Êwandumagta pääch eeg oopim khõsi durrum kháun, onee abat ajim anám, päächta i däi ãba jooba wénurraju aawai.

4 'Pāar ar pāach pekau pōm nām khaug auwi ökhīirjunaa Ēwandamagta chugpaapi nām khūn, onee abat ajim anām, ich Ēwandamauta pāar khīir jāsenkhawi pāar khīir onee apiju aawai.

5 'Pāar ar būur abarm gaaimua meeukhaba khīir thūu Ēwandamagta pāach dūi ichdēu ampierr apiejem khūn, onee abat ajim anām, pāach mag nām paar irua durr iiur deeju a simjā pāachdēuta jūaju aawai.

6 'Pāar ar Ēwandamau waupim khōsim nem wawaagta jāsog thānāmjönaa öbichag thānāmjö nām khūn, onee abat ajim anām, mag nem wajapha waum khōchkha nām khūn juagta Ēwandamau dūi oojeewai.

7 'Pāar ar wir aig pāach khapeendamjā dau aug khaug paraa aajem khūn, onee abat; pāachdēu am dūi jāagjem paran Ēwandamaujā agjō pāar dau aug khaug paraa ajugui ajim anām.

8 'Pāar ar thāar ajapha nām gaaimua āba Ēwandam dawagaata nem waaujem khūn, onee abat ajim anām, pārauta pāach mag nām gaaimua Ēwandam khīir ooju aawai.

9 'Pāar ar pāachdēu Ēwandam iek ükhatarra gaaimua pāach khōinaa nāmjö khōinaa amkhīir õrag jaau durrum khūn, onee abat, pāachta Ēwandamau ich chaainkha auju aawai.

10 'Ar Ēwandamau nem waipi sim ipierraa nem wau nām gaaimua jūrr õrau pāach dūita khaigba aawai dau aphū durraajem khūn, onee abat ajim anām, pāachta māg atagjā Ēwandam dūi āba jooba wēnārraju aawai.

11 'Ar m^u gaaimua õrau pāach khīir iekhanaa pāach gaaijā juu kh^uaba n^um d^üi īchab sⁱⁱ pāach khaibag waum khōchgau pāach d^üi chad khabam iekta chadam iekjōo aadēp aawai, warag onee abat. **12** Pari pāach d^üi maagwaijā, oob ökhīrjuu amiet ajim an^um. Magju khāai warag onee abat; pāar mag n^um jūrran ügtharin pāar athee nem wajapham pöomata th^un^um. Ís jāg pāar d^üi khaibag th^un^umjō aba aajeejieb ajim an^um warrgarwejā am jōoinau Ņwandam i jaaujerr kh^uun d^üi. Pari magtarr Ís am ügthar Ņwandam d^üi onee naabahab a jaaumajim aajem.

*Thakhaar anaa õor atheem ararag
(Mr 9:50; Lc 14:34-35)*

13 Mag iekhakhagmamua ich Jesuupai, 'Pārau khaph^u n^umgui ajim an^um, thakhaar nakha aadēkhiin, tag b^üurjā maadēu nem igba sīsiju. Magbaawai sⁱⁱ õrau ag ür ērēu dich th^unaawiajā, ausluba ich mag b^ü ee s^{le}ju, tag igba s^{le}wai. Jāg nem ārpimaaugau thakhaar iigjemjō, pārauta õor okhooju arrjā üu m^u juapierr khaigpēr durraba aajeeb ajim an^um okhoopimaaugau.

14 Jāg durrsī gaai phöbör sim pöd dau merju khaba aajemjō, pāraujā pāachdēu m^u iek khaugtarr chan pöd meerju khaba n^umgui ajim anaabá, pāach nem wajapha wau n^um gaaimua pāachta muig eegarm kh^uun athee khīchag ee lámpara paa d^un^umjō naawai. **15** Pārau khaph^u n^um, lámparaan paanaa sⁱⁱ nem b^ü ee ausluba, dau garta ausluijem, dijā thum araraa amkhīir. **16** Ich jägta aju aai n^umgui ajim an^um pāarjā. Magua pāachdēu nemdam wajapha wau n^um gaaimua pāachta

õtdau phuu dñnamjö abat ajim anum, thumaam khun na arar amkhir; mag pãach nem wajapha wau nãm gaaimua maach Aai ügthar chirumta thumaam khunau thömkhir.

Moiseeu ley phã pumatarr Jesuu jaautarr

¹⁷ 'Oob pãrau mua mag Moiseeu ley phã pumatarr warre isegpääin wa sii warrgar Ëwandam i jaaujerr khunau nem jaaujerr khäijä isegpääinta bëejim amiet ajim anum Jesuu. Magju khäai muan warag chadcha ag gaai jaau sim thumaa wawaanta bëejim. ¹⁸ Cha mu iekha chirum iekhau, mug durr jooita edaujä düi Ëwandamau i agkhabam aig chan, ley gaai jaau s̄isidum iek büdam äbjä okhoopibaju. Ichiita nem thumaa ich jaautarrjö öbëberg magjui ajim anum. ¹⁹ Magua, äbmua khäijä leidam buth khitawiajä ag gaai jaau sim iek bü äb khäijä uirkhaba, ni ag gaai jaau simjö amkhir ich paarmua deeum khunagjä jauba sim chan, Ëwandam maach Pörkha sim durr paaukhaimaawaijä ichta thumaam khun khäijä juu eegpai s̄iterraju. Pari magba, ar ichdëujä mag ley gaai jaau simjö ipieraanaa warm khunagjä agjö ag gaai jaau simjö ipierraam amkhir jaau simun chadau, mag Ëwandam durr paimaawaijä ïchab ichta warm khun ürpai s̄isijugui ajim anaabá. ²⁰ Magnaa ichdëupai, Pärauta ich Ëwandamau nem waipi jaau simjö nem wauba, sii jäg Ëwandam iek jawaag chi machnaan aajem khunjöpai nem waunaa Moiseeu ley phã pumatarr uirkhaajem khun dënjpaita nem wau nãm chan, pär ügthar öberbamgui ajim anum.

*Dich khapeen d i meeukha n mpaij  pekauu
(Lc 12:57-59)*

21 Maimua ich Jesuu magjim aajem: 'P rau khaph  n mgui ajim an m, warrgarwej  p ar j oinau, "Oob  or th om; chi  or th o sim n ich agj  th op iju aai sim" a jaaujeejim. **22** Pari mua mag chir mgu ajim an m:  or th oba awiaj  s i dich khapeendam d i meeukha n mpaij  ich agj  pekaukha  b er sim. S i dich khapeer meeukhamkh ir i kh ir iekha n mj  pekauu; chi mag iekha sim kh un, thethemnaanau khaibag waupi jaauju. Maimua ar s i chikham th p iekha simj  ya s i kh mie durr barp ijuuta sim;  or th oba ab mam  ich agj  s ebahab ajim an m, pekauta wau s ewai.

23 'Maguata mag chir m: P ,  wandamag nemchaaita ofrendakha deenaa j waan mam; pari mag mam ee p  kh ir ee d nhisim,  bmua p uch d i iekkh ordam paraa sim. **24** Magbaawai p uch ofrenda chi nemchaain phaajem aig p awi, mag p uch d i khaigba sim aar mawi, ith u i d i iy u awi, kh inaa n isit a jaaumajim anaabá. Maimuan chadau deeu mawia p uch ofrendadamau  wandamag j eubam  ajim an m.

25 'Wa  bmua kh ij  leinaanag p  khaibag waumkh ir p uch jawaan arrwai, chi thethemnaan aar barwi jaauju nawe, i d i wajapha iy u awi kh inaa n isit ajim an m. Magbam n chi thethemnaanau guardianaanag p  pur deebaawai j rr makhu nau p  cárcel deg p ijugui ajim anaabá. **26** Cha m  iekha chir m iekhau, ya p uta amau mag ph ar atham n, phatkhon

gaaimua atarr khai, ābmiecharam centaaudam phagpüibam aigjā amau pü öbeerpüibajugui ajim anum. Mua mag chirumän, pääch khaibag Ņwandumag chugpaapiju aai nüwe chugpaapiwi i düi khöinaa ajuuta ēkhabat a chirum.

Jesuu dich õor khabam düi khapes apiba jaautarr

²⁷ Mag iekhamamua ich Jesuupai amag magjim aajem: 'Pärau khaphü nümgui ajim anum īchab, warrgarwejä päär jöoinau, "Oob pääch õor khabam düi khapes amiet" a jaaujeejim. ²⁸ Pari īs mua mag chirum: Warre khapes aba awiajä, ābmuata üui oowi ich ödegpai khäijä, "Jäg üuita magju aai khitaba" a khüirju simän, mag khüirjubarmuapai ya ich thäär ee pekau waubarm mag üui düi.

²⁹ 'Magam uguata, pü juachaar garm daúa khäijä pü pekau waipi sim khai, jëunaa warre warp barbapüi. Mag dau ābpaim gaaimua püch mor thum khïmie durr maju khääi, dau appaita okhoobarmän, üu simgui ajim anum. ³⁰ Wa pü juachaar garm juau khäijä pü pekau waipi sim khai, warre thüpnaa warp barbapüi. Jua ābpaim gaaimua püch mor thum khïmie durr maju khääi, mag jua appaita okhoobarmän üu simgui ajim aajem. Wajapcharan magum pekau waumaaugau dau chukhumjö oobamjönaa magum nem khaibgam wawaaggä jua chukhumjö abá, bürjä wauba. Magju khääi Ņwandum dau na püch morta surkhabá a chirumgui ajim anum.

*Jesuu üui püapiba jaautarr
(Mt 19:9; Mr 10:11,12; Lc 16:18)*

³¹ 'Pārāu khaphh namgui ajim anam īchab, pāar jōoinau jaauwai, "Ābmua khāijā ich uai paagpam khai, warre ēsap gaai 'Mua pu pa chirum' a phānaata irig deeju aai sim" a jaaujeejim. ³² Pari īs jūrr mua mag chirumgui ajim anam: Ābmua khāijā ich uai deeum düi chadcha magba simta pa simun magan warag juau deeum düi magamkhirjöta pa simgui ajim nam, magum gaaimua warag pekau waumkhir. Mag ich ap sim awi chikhamnau puatarr uita au sim wounjā pekauta wau simgui ajim anam, agtha chikham uikha simta au siewai.

*Chadcha dichdēu nem wauju jawaag jāga aju aai
sī*

³³ īchab pārāu khaphh nam, warrgarwejā pāar jōoinau jaauwain, sīi parhoobam nem igwiata dichdēu nem waum khōsim wauju a iekhaawain, naspawiajā deeu waubam aju aai sim a jaaujeejim. Magarrau "Maach Pör Īwandam igwiata mua mag nem wauju a iekhabarmun chadau pōd naspawiajā dich iekhatarr chaaur aju khaba sim" a jaaujeejim. ³⁴ Pari īs mua pārag mag chirumgui ajim anam ich Jesuu: Oob büürjā nem inagdam igwia khāijā mag gaaimuata nem wauju a iekhamiet. Edjā Īwandam khu juupjem aawai oob edjā igwiajā mag gaaimuata nem wauju amiet. ³⁵ Mag durrjā sīi Īwandam bü dunuujem aawai ni mag durr igwiajā oob mag gaaimuata nem wauju a iekhamiet a jaaumajim anam. Wa Jerusalén phöbör igwia khāijā, jäg phöbör thumaam khuun khāaijā chi ürucharam Rey siejem phöbör aawai, oob mag gaaimuajā nem wauju a iekhamiet ajim anam. ³⁶ Wa dich pör igwia khāijā

oob mag iekhamiet; magumjā pekauu. Pāach iphithur mag iekhawiajā pārau pāach pörbü ābjā bāphä paa auba ni phuisijā paa aubamgui ajim anum, ich Ņwandamaupaita magpiejeeawai. Mag nem parhooba igwiata iekha nūm aig, Ņwandam igwiata pāar mag iekha nūm khabahab, nem thum ichdëuta omparr aawai. ³⁷ Magju khääi chadcha nem wauju khai, warre wauju abat. Wa wauba khäijā aju khai, warre ich agjö waubam abat, mag nem inag igwia magum gaaimuata wauju a iekhaba.

Dich däi õrau khaigba aawai agjö am däi khaigba apiba jaautarr

(Lc 6:29-30)

³⁸ 'Pārau khapha nūm īchab, warrgarin pāar jōoinau jaauwai, "Chikhamnau puch dau suawai puajā agjö i dēn suju aai sim" a jaaujeejim; wa "Chikhamnau pu khierr āb khäijā buathēupääiwai puchdëujā i dēn agjö aju aai sim" a jaaujeejim.

³⁹ Pari īs mua mag chirumgui ajim anum deeu ich Jesuu: Ābmua khäijā pāach dūi khaigba aawai oob am däi agjö khaigba amiet. Magumjā agjö pekauu. Magju khääi pu khīidadcha deetarr khai, thoom garjā agjö deemkhīir irig khīir habá ajim anaabá warag. ⁴⁰ Ābmua khäijā leinaanag pu jaauwia pu camis khäijā khechthug aum ig sim khai, warag tagam khajūajā uduraa irig arrpibá.

⁴¹ Nem chukhum khäijā ajués puchig kilómetro āb arrpi sim khai, magum aba warag kilómetro numí athaad ajim anaabá. ⁴² Órau puchig nem jeeuwai ö ajapha magum aba deebá. Maimua sii puchig nem

prestaa khāijā jēeuwai deeb khaba deebapüi ajim anum.

*Dich kha ukhurm khun kha khōsi api jaautarr
(Lc 6:27-28,32-36)*

43 ’Ichab pārau khaphu nūm, warrgar pāar jōoinau jaauwain, “Pāach khapkhannta kha khōsinaa pāach kha ukhurm khun oomapha abat” a jaaujeejim.

44 Pari ūs mua mag chirumgui ajim anum ich Jesuu: Pāach kha ukhurm khunjā daupii abat; maimua agjō mu iek gaaimua pāach khaibag wauju ēkhaajem khun kōitjā warag Ēwandamagta jēeubat.

45 Pārau magta aman magan chadcha pāar ügthar Ēwandam chiraajem chaaina. Ich ag Ēwandamauta ūor wajapham khun atheejā edau wūupinaa khaigbam khun atheejā wūupiejem. Ichdēuta ūchab ich daar agpierra aajem khun atheejā noseg chēpinaa sīi parhoob amach khōchagpierr nem waaujem khun atheejā noseg chēpiejemgui ajim anum. Magua pāraujā agjō thum pāach dāi khaigba aajem khunpata daupii aju aai nūmgui ajim aajem, ichdēu aajemjō.

46 Pārau sīi pāach daupiim khunpaita agjō daupii aman, ḡmaig khan wajaug sī? ḡSī Romaam gobierno athee dēbpaar jēeujem khun chi khaigbam khunaujā ich agjō aba aajē? ajim anum. **47** Wa sīi pārau pāachjō judionaankha thunam khunagpai khāijā saludaakhiin, ḡmaigjā khan wajaug sī? ḡIch agjō aba aajē judionaan khabam khunaujā? Pāach meeun khabam khun awiajā oob amag saludaamapha amiet ajim anum. **48** Pāach Aai ügthar chiraajemjā chi wajapham aawai pāach

chi chaainaujā ūchab pāach Aaijō ö wajapha abat pāach khapeen dëi a jaaumajim anaabá.

6

Jesuu nem wajaphamta waupi jaautarr

¹ 'Sii pāach ö wajaug phēmkhīirpai chan oob chikham dakhīir nem waumiet ajim anum. Bigaaum khūnag magamkhīirpaita pārav mag nem wau nūm paar chan, maach Aai ügthar simua pāar wajapha ig iyūu abaju, ya mūig eegarwe õrau pāar wajapha ig iyūu nūmua ya amau pārag phag nūmjöta naawai.

² 'Magam uguata, dau aphūm khūndamag nemdam deewaijā oob thumaam khūnag khakhapdö apimiet, sii jāg amach éugar wajapha ig iyūu amkhīirpai culto ee wa kaaijā ee khāijā õor khapanag dakhīir aajem khūn dënjo. Ar jāg amach éugar wajapha ig iyūu amkhīirta aphūm khūndam dëi ö wajapha aajem khūnan, ya õrau amag phagbarmjöta nūmgui ajim anum, am éugar wajapha iekha nūmua. Jāgum khūnag khanii Éwandamau tag phagbarju. ³ Dau aphūm khūndamag nem inagdam deewai oob pāach khapeen pāach dëi chi wajapcharam khūnagjā jaaumiet. ⁴ Magju khāai warag pāach khaugpimaphamjö meraata deebat ajim anum. Pārav mag meraa deewiajā, pāar Aai ügtharmua pāar oo sim aawai, ichdēujā pāar eeg oob khaba eeg ooju a jaaujim anaabá.

Jesuu jāgata maadëu Éwandamag jéeuju aai nu a jaautarr

(Lc 11:2-4)

⁵ Mag nem jajawagmamua ich Jesuu magjim anum: 'Pāach Ēwandamag jēeuwai, oob jāg sīi chadcha magba nūmta Ēwandamag jēeu nūm amkhīir jāg õor dakhīrpai jēeujem khūunjō amiet ajim anum. Jākhūnan sīi õrag amach oomkhīrpaita culto ee maimua sīi kaaijā eejā agjö Ēwandamag jēeu nūm anumua būjāaupaita ijējēb aajerramgui ajim anaabá. Jāg amach ēugar wajapha ig iyūu amkhīrta jāg nūm khūnan, ya õrau amag phagbarmjöta nūmgui ajim anum, am ēugar wajapha iekha nūmua. ⁶ Pari pārag mua jaaukhim: Ēwandamag jēeuwai, am dēnjo khaba, pāach khāaijem thuur wai nūm khai, aar dubnaata pāach appai irig jēeubat. Mag pāach appai nūmjö naab mamu, maig pāar dūi sim pāar Aai. Mag pāar Ayau pārau pāach appai ichig jēeu nūm oobaawai pārag irua pāachdēu nem jēeu nūmjā deeb khaba deejugui ajim anum.

⁷ Mag irig jēeuwaijā oob jāg par iiupai Ēwandam iek ükha nūm anum khūn dēnjo parhoobam iek maadēu igbaju ayaampata iekha nūu amiet ajim anaabá. Amachigan jāg jēebaadēm pua chuuu aawaita Ēwandamau ürcha amach iek ūurjempii aa-jerram ajim anum. ⁸ Pārau ichig jēeuju nawe pāar Ayau ya pārau nem ig nūmjā khaphū sim aawai, oob am dēnjo atcha iekha nūu amiet. ⁹ Magju khāai pāachdēu irig jēeuwai mūgta jēeubat ajim anum: "Ēwandam, pūta maar Aai ügthar chiraajemū. Puch appaita chadcha pekau chukhu chitum.
¹⁰ Pūrugta marau maach dūi pāchdēu ampierr apinaa pūcta thumaam khūn Pörkhapim khōsi nūm.

Ugtharjā jāg pachdēu nem waipi jaau nām ap-pai waaujemjō, mēig eegarjā thum pachdēu jaau simjōta apim khōsi nām.

11 Ed ëepierr pua marag ich jāg khōjudam deebarju.

12 Œwandam, maar pekau thum chugpaabapäi, maimua ar marau maach däi khaigba abarm khūn däi tag magum iek igba ich mag khīir okhoopääijemjō, maar dēnjā khīir okhoobapäi.

13 Oob pua udraa chan maar pekau ee burrpi chiram.

Mag khāai warag maar thāa wai chirsi, phithurg chukhu dösātau maar ichig paa aum ugu.

[Œwandam, pachdēuta nem thānūmān thum khap chirām.

Puchta chi juu thierrri,
maagwai pachpaita thumaam khūnau thö iekhaju aai nām, mug atag pawiajā ich mag.]”

'Magta jēebat ajim anaabá ich Jesuu. **14** Magnaa īchab, Chikhamnau pāach däi khaigba aawai, pārau am däi magum iekjā igba sii khīir okhoopüimhūn, magan maach Aai ügthar chiraajemuajā īchab pāar pekau chugpaapüiwia tag magum iek igba ich mag khīir okhoopääijugui ajim anām. **15** Mamū pārauta pāach khapeen wir aig perdonaabam chan, maach Aai Œwandamajā pāar pekau chugpaabamgui a jaaumajim aajem.

Jesuu surkhapi jaautarr

16 'Pāach Œwandamag jēeu khēwaag thach khöba surkhaawai, oob jāg sii amach ëugar wajapha ig iyū amkhīrpai nem waaujem khūnjjō jāsogau

ökhñirjuumjö amiet ajim anñm, mag oowi bigaaum khñnau “Jaan Êwandamag jëeu nñmua sñrkha naawaita jäg nñm” am ugua. Jäg amach sñrkha nñm khap amkhñirpaita ökhñirjuumjö aajem khñnan, ya ñrau amag chi phagamjöta nñmgui ajim anaabá, am igwi chadcha sñrkhaajem khñnau anñm gaaimua. ¹⁷ Magju khääi Êwandamag jëwaag sñrkhaawai, warag wajapha pñach khñir sñgpüinaa pör megbapüit, ¹⁸ bigaaum khñnau mag pñach sñrkha nñm ni äbmuajä khap am ugua. Pñrau magta amñn, ãba maach Aai pñaar düi simuapaita khap aju; maagwai ichdëuta ïchab pñaar eeg oojugui ajim anaabá.

*Ügthar augchëba naaimaag
(Lc 12:33-34)*

¹⁹ Muig eegarwe chan oob phatkhon wa nem inag pñm khäijä paarpaju ëkhamiet. Muiguin nem thum polieu ãrnnaa khukhungaujä jëeumaajem; mag nñm düi nem jïgmienaujä sñi dubwia jïgkhamaajemgui a jaaumajim anñm. ²⁰ Magju khääi nem wajapha wau nñmuata phatkhon ãkha phiemam düi nem inag pñm paarpamamjö abat, ügthar paimaawaijä chadcha paraa naaimaag. Pñach jam paaukhaimaawaim atheeta pñrau phatkhon phie nñmjo nem wajaphamta wau nñmñn ñu simgui ajim anñm. Jam chan polieujä ãrba, khukhungaujä jëeuba, ni nem jïgmienaujä pöd jïgkhabam. ²¹ Muig jëb gaai nñweta nem thum paraa aju khñirjuu khäyau ügthar paawaita nem thum paarpaju khñirju wëñrrumun, magan chadcha pñaar khñirjug ãba Êwandam gaaita sim ajim anñm.

*Jesús iek maach daun õtdaujöta sim aajem maach mor gaai
(Lc 11:34-36)*

²² 'Maach daun õtdaujöta sim maach mor gaai. Maach daujāata wajapha sim aiguin, nem thum dawaata oojem. Ich agjöta sim maach thāarjā. Ņwandum iek ūkhanaa maach thāarta wajapha sim aiguin, nem thum Ņwandamau khōsimjöta waaujem. Mag nūm aiguin ararag ee nūmjöta nūmgui ajim anūm. ²³ Mamū magba agtha pāach pekau ee nūmūn, magan pāran sīi agtha khīchag ee jūrkha jūrkha nūmjöta nūm. Mag nūm aig pōd Ņwandum düi naaju khaba nūmgui ajim anaabá, pekau eeta naawai.

*Jesús iek Ņwandamag wūrpaa pōd phatkhonagjā wūrpaju khaba nūm aajem
(Lc 16:13)*

²⁴ 'Ni ābmuajā pōd patronnaan numiim khūn chogkhaju khaba simgui ajim anūm. Patronnaan numí akhiin, iwiir ābpaita ūrcha kha khōsi aju. Ich agjöta sim ūchab Ņwandum düijā. Pōd pārau Ņwandum khīrag wūrpaa, phatkhonag khāijā wūrpaju khaba nūm. Pāar magta nūm chan Ņwandum ipierraa khaba nūmgui ajim anaabá.

*Khani khöju wa khani jūaju khīrjupiba jaautarr
(Lc 12:22-31)*

²⁵ Mag nem khīr pogkhe jajawagmamua magjim anūm ich Jesuu: 'Oob pārau "¿khani khöju wa khanta döjuuta maach mūg nūma?" a khīrjumiet. Wa magbam khai, ya khajūa chukhu nūm "¿Khani jūajuuta mūg nūmuua?" a khāijā

khīirjumiet ajim anum. Pāarta nem khoojem nem khāijā wajapchanaa khajūa khāyaujā Ēwandam dau na ürucha balee sīsid aawai, irua pārag oobamjōo abajugui ajim anaabá. ²⁶ Pāadē ar nemchaaindam edjā ee ūrr phophog aajem khūn oobat. Am phidkhajā phidkhaba aajeewai amach phathaudam ākhaagjā di chukhu nūm. Mag phidkhaba sīi naajeeb mam, maach Aai ügthar chiraajemuata amag phathaudam daumeraa dee wai simua am khee wai sīejemgui ajim anum. Magum pāar charā nemchaain jāg thūnum khāijā ürcha balee naawai, ḥjāga irua būurjā pārag ooba abarju? a jaaumajim anaabá. ²⁷ Oob atcha pāachdēu nem ig nūmta khīirju nūu amiet. Mag pārau pāachdēu khōsimta ig nūu akhiinjā, ḥkhaiuta mag nūm aig mag ichdēu khīirju sim gaaimuapai ich meeju arr ūr oradam ābpai khāijā ich iiupiju aai sī? ajim anum.

²⁸ Mag nūmta khajūa chukhu aawaijā ḥkhanthee atcha khīirju nūu aajē? Pāadē ar pamaardam ooihmū thūnaajem khīirjubat. Amjā īchab būurjā phidkhajā phidkhaba, ni amach khajūa jūaju khīirjuwia ēkhakha nūujā aba aajem. ²⁹ Mag naab mam ñor ābmuajā am dīi barba aajem, ooimug athee. Warrgar rey Salomón khararraujā phatkhon pōm paraanaa nem wajapham pōm paraa aajerraujā pamaardam ooimugjō chan pōd khajūa jūaba aajeejimgui ajim anum. ³⁰ Pamaar jāg ooihmū thūnum edau wūubaadēmuapai khiugphēbaadeewai sīi khūnijemjā Ēwandamau jāg ooihmū wai sīejemta, ḥjāgwī pāar pamaar khāai ürcha balee nūmua nem jēeu nūmta irua

deeba abarju? ḡWa pāachdēu jēeu nūmjā pōd deebajupii aajēwa? ajim anām. ³¹ Oob atcha “ጀkhanta khoogáwa?” wa “ጀkhanta doogáwa?”, wa magbam khai, “ጀkhandamta jūabaraaag khai?” amiet ajim anaabá. ³² Pārau khaphu nūmgui ajim anām, ñor Ēwandam iek ükhabam khūnta magum nem thum khīirju phōbaadēmjā pūaba sīerrjēem. Mamu pāar Aai ügthar chiraajemua pārau nem ig nūmjā thum khaphu sim aawai pāar chan warm khūnjo magbaju aai nūmgui ajim anām. ³³ Åba Ēwandamau nem waipi jaau simpaita waunaa irigpaita pāach dūi ichdēu ampierr apibat. Pārau chadcha magta amān, tagam nem pāachdēu ighbarmjā irua deeb khaba deejugui ajim anām. ³⁴ Oob atcha “ጀKhanta nan khōbarju wa khanta jūabarju?” a khīirjumiet. Ag nawe khīirjuwiajā par khabahab ajim anām. Phithurgan āspapakhampierr oojem. Magua maadēu ag nawe khīirjuba awiajā, ichiita maadēu nem ig nūm chan chuk khabajugui ajim anaabá, magum khīirjuju aag.

7

Chikham jaaupiba jaautarr

(Lc 6:37-38,41-42)

¹ 'Chikham īkham khōchgaupai chan oob chikham pekau phēmiet, eeu Ēwandamau pāach chach nūm ed magum iek pāachig igdukham ajim anām Jesuu. ² Pārauta chikham jaaum khōchgau “Jāan magta sīerrām” amān, pāachdēu chikham jaau nūmjō aju Ēwandamaujā pāar dūi. Pāachdēu chikham jaau nūmjō ich ag jaautarr iekhau Ēwandamaujā pāach khīir pāar jaau thēnūnūujugui

ajim anaabá. ³ Mag simta ɿjāgwi pua sīi pach khapeer dau ee pasurdam wai simta eerpa nuu aajēma, pach dau eejā agjō pasur pömkham wai sim khaugba? Maachin nacha dich khīirjunaata iekha nūmgui ajim anum. ⁴ ɿJāga pua pach khaperag, “Daai kakē, mua pū dau eem pasur noi aukhim” aju, pach dau eejā ag khāyau nem pōm sim joothu thānūm noi auba simta? ⁵ Khīirjug chukdam, nacha dich dau eem pasurta noi auba aajeeb ajim anum, wajapha oog; maimuan chadau jūrr dich khapeer dau eemjā agjō noipūi nūm. Magua dichta nacha khīirjuba aajeeb chikham jawaag. Dichjā agjō chirūm chan pōd dich khapeen jaauju khabam ajim anum.

⁶ Magnaa mag jajawagmamua ichdēupai, ‘Saak khōriimjō sīsidūm khūnag oob mug pāach peerdūajem iek jaaumiet, eeu magbam jāgūm khūnau warag pāach gaai mas adukham ajim anaabá. Mug iekta nem thumaam khāai chi wajapcharam aawai khūsnaanjō nem wajaphamjā aai abam khūnagjā oob mug iek jaaumiet, eeu warag sīi nem parhoobamta jaaau nūmjo ag igwia khaigba iyūu adukhamgui ajim anum.

*Jāga aju aajē Ēwandamag jēeuwai
(Lc 11:9-13; 6:31)*

⁷ Maimua īchab ich Jesuupai magjim anum: ‘Pūaba jēeubat; pāachdēu nem igbarm Ēwandamau deedu. Pārau i jārmūn, i baauju; i sim aar dubaag pāach weeu aupti jēeumūn, irua pāar weeu auju ajim anum. ⁸ Pārau khaphu nūmgui ajim anum, ar ñor nem jēeu paraam khūnagan deeb khaba deejem; ar amachdēu nem inag ig nūm pūaba jār

nūm khūnau baaujem; maagwai īchab chi puertdi sirbaichēm khūjā weeu auwia dubpiejem a jaaumajim aajem.

9 'Pārāu ābmua khāijā pāach chaairau thachdam jēebaawai, ḡmokdauta phēdeeju khai, thach awi?
10 Wa magbam khai, chaairau āwarrdam khāijā jēeu khitaawai, ḡnemkhōrta āwarr awi thōo deeju khai? Ni ābmua jā mag chan abajugui ajim anūm ichdēupai. **11** Magnaa, Pāar jāg ö ākhāraa khithēem khūnaujā pāach chaainau nem jēeuwai, ḡnem wajaphamjā īgkhaba deeba aajē? ajim anūm. Pārāu jāg deejem khai, pāar Aai ügthar simua chará pārāu pāach chaainag nem deejem khāijā wajapcharamta deebajup ajim anūm, ichig jēeu nūm khūnag.

12 'Magua mua pārag īchab mag chirūmgui ajim anūm: Chikhamnau pāach dāi khaigba apimapha nūm khai, pāach garmuajā oob chikham dāi khaigba amiet. Ōrau pāach dāi apim khōsimjöta pāach garmuajā am dāi abat ajim anūm. Moiseeu ley phā p̄uatarr gaaijā magta jaaunaa īchab Ēwandamau ich iek jaaupiejerr khūnaujā ich magta jaaujerr aawai, magta aju aai nūmgui ajim anaabá.

*Ügthar maajem khudan phīrkhi khitum aajem
(Lc 13:24)*

13 'Ügthar öbērm khōsi nūm khai, puertdi phīrkhim garta dubju ēkhabat ajim anūm Jesuu. ḡjāgwi? Dösāt aar maajem khudta khudjā pōmnaa chi puertdijā nem wāg sījeewaima. Mag sim garta ñor pōm örérēu aajem. **14** Pari jūrr ügthar arrjem khudan phīrkhinaa chi dub nūm aram puertdijā

phĩrkhi khitam. Mag sim aawai chadcha dubju phithur sїerrumgui ajim anum. Magua īchab mag gar chan õor põm w tba aajem ajim anaab .

*J ga õor   ajaug khaph  aaj 
(Lc 6:43-44)*

15 'Kharin  wandamau ich iek jaaupibaawaita i iek jaau w n rr m aajem kh un n chi s umienta mag w n rr ajem. Magum kh un n d i kh ir khaph  abat ajim anum. Mag s sid mta p ar kh guraag s i ovejadam  daumeraa p ar aig b ejem. Pari am  diin s i khum nem oo wai simj ta s sid mgui ajim anum, p arj  amachj  amkh ir amach gar thereu awaag. **16** Ich j g miu gayam uva phierrba ni igoj  ag b i gayam khabam phierrba aajem , amau nem wau n m gaaimua p rau am khaph  aju aai n m,  or wajapham kh un  wa  or khaigbam kh un . **17** P rau khaph  n m, nemj ir b un ich ch  sim gaaimuata khaph  aajem, nemj  ajapham  wa nemj  khaigbam . **18** Nemj  ajapham chan mie neeme ch ba ni nemj   kh raamj  mie chukkhu khaba s err m. **19** P rau khaph  n mgui ajim anum  chab, nemj   kh raa cheejem n thu w rpnaa juubaadee  rp aijem. **20** Ich agjöta ajugui ajim anum  wandamau mag s ukha n rrj em kh un  d ij , mag nemj   kh raamj ta naawai. Magua khaph  abat:  oran amachd u nem wau n m gaaimuata amachd upai amach jaaujem,  or w j aun  wa  or khaigbam kh un .

* or thum chan  gthar  berbam aajem
(Lc 13:25-27)*

21 Mag iekhakhagmamua Jesuu magjim anum īchab: 'Ar mārāg "Señor, Señor" aajem khūnājā thum chan ēwandumta thumaam khūn Pörkha sim aar öbērbam. Chi öbērju khūnnan, ar mu Aai ügthar simua nem jaau sim ipierraa aajem khūnpaita i sim aar öbērjugui ajim anum. **22** Mag ed paawai õor pōm thūnam eemua mārāg par amach iphithur, "Señor, pua maar khaugbata sīeba. Pū thür gaai marau pū iek õrag jaauba aajeejieb. Pū juapaau khabajieb, marau õor mor eem mepeerjā jūr wērpnaa ag na õrau ooba aajem nempa waau-jerr. ¿Magtarrta pua maar khaugba chiré?" ajurau ajim anum. **23** Pari magbaawai mua amag, "Mua chan būrjā pāar khaugba chitum. Pāach sīi pāach khōchagpierr nem khaigbampai wau sīerrjēe arr khap, pāadē warag pāachta mu aigmua ērēubaadēt" aju a jaaumajim anum, ich Jesuu.

*Wounaan numí di èutarr khūn
(Mr 1:22; Lc 6:47-49)*

24 'Magua, ābmiecha paawai pārag mag chirumgui ajim anum, ich Jesuu: Chi māg mu iek ūrnāa mua jaaumam ipierraa nem wau sim wounan, woun āb khīirjug khaug sīrrau durrkhudau ee ich dibü jukhanaa di èutarrjöta simgui ajim anum. **25** Mag durrkhu ee ēu sīrr aawai, noseg pōm chēwia, dō pōm bēewia, phūād pōm wētarjā, chūababa ich mag sīsijim anum, durrkhu eeta wajapha jukha dānarr aawai. **26** Pari jūrr ar sīi par jūgupai mu iek ūrnāa mua nem jaau chirumjā mu ipierraa wauba sim wounan, jūrr agjō woun āb khīirjugjā chukhu sīi khōmarii mosjā ee di èutarrjöta simgui ajim anum. **27** Ya ēu

dūnaisim ee noseg pōm chēwia, dō pōm aadēm dūi phūpa wēbaadeewai, sīi aphēbaadējim anūm. Mag, nem thumaa okhoojim aajem.

²⁸ Chadcha Jesuu mag nem khūir pogkhe jaaubarm ūrwia sīita õor jügderraa naajim anaabá,
²⁹ amachdēu ūrwai Jesuu Moiseeu ley phā pūarr jawaag chi khaphūm khaphūm aajem khūn khāyaujā jaau khaphūcha jaaumatarr aawai.

8

*Jesuu woun āb kokobé bēnēu sīerr monaautarr
 (Mr 1:40-45; Lc 5:12-16)*

¹ Mag durrsī gaai Jesuu õrag jaau sīi awia uurbaau, õor pōoma i ēudee wētjim anūm. ² Mag i mamta i khūirphee woun āb kokobé bēnēu bar sim öbērchēwia i khūirphee jīepör phōbkhanaa irig, — Señor, pua khōs chirūm khai, mūg phīedau warre mū gaaimua chugpaabapäi aichējim anaabá.

³ Magbaa Jesuu i gaai pūrnaa, —Mua pū monaupūim khōsi chirūm; monaau chirsí magan ajim anūm irig.

Magbarm bürre chi phīe kha dodos chirarr monaau sīsiewai mor wajappa aadējim anaabá.

⁴ Magbaadeewai chi Jesuu irig, —Pūch mūgbarm oob chikhamnag jawamgui ajim anūm. Magju khāai nacha Jerusalén mawia Aai i jēeujem degam phadēg pūch mor oopibaimá. Maimuan chad pūch chadcha monaau sīsim thumaam khūnag khap amkhūir, Moiseeu iek phā pūarr gaai jaau simjō nemchaain ofrendakha deebá ajim anūm.

*Jesuu Romaam capitán chog monaautarr
 (Lc 7:1-10)*

5 Mag kokobé bënëu sñerr monaaupüiwia petaau, phöbördam Capernaum anäm ee dubimajim aa-jem. Mag barbaimam khaug athaawai capitán soldaaun pör i aig bëewia **6** irig chaigpamamua, — Señor, mʉ di aar aaunaan wai chirʉm, mʉ chog. Sñi put eepai pöd phiidʉba khérʉm, kha chékhʉ khit-aawai. Mag nám däi kha machagaupata warag eeg pamam ajim anäm, chi capitanau Jesuug.

7 Magbaawai Jesuu jürr irig, —Oob khírjum; mua pʉ chog monaaupääin majugui ajim anäm.

8 Pari magbaa chi capitán garmua deeu Jesuug, —Señor, pʉ mapimaaugau khabam, pari mʉ chadcha Ëwandum dau na üu khaba chirʉm, pʉ mʉ deg dubaag. Ich maupaimua mʉ chog monaaupi jaaubá. Pua mag jaaumʉn, pʉch iekhau aawai i monaaubajupa ajim anäm Jesuug. **9** Muajā mʉch gaaita khaphʉ chitʉmgui ajim anäm, mʉchjā īchab mʉch pörnaan jua eegarpai chiraawai. Mag chirab mamʉ, mʉchdëujā īchab soldaaun mʉch jua eegar phē wai chirʉm. Makhʉn ee äbamug khäijā mua “Pet” aawai maajem, mʉ ipierraa; maimua deeumʉgjā “Pidú” aawai bëejem. Wa mʉch chogag khäijā “Mʉgta abá” aawai mʉ ipierr aajem. Magua, maupaimua pua monaaupi jaaumʉn chadcha monaauju khaphʉ chirʉmgui ajim anäm irig.

10 Chi capitanau ich jüg daar mag iekhabaawai jügderraad aadëmua ich êudee wëtmarr khʉnagta, —Keena, päädë oobat: Mʉg maach israelnaan ee mʉg woun dënjö ükha nʉm chan mua agtha ooba chitʉmgui ajim anäm ich Jesuu. **11** Chadcha mug atag ðor pöm durrpierram khʉnta maach jöoin

Abrán khararr dëi, Isá khararr dëi maimua Jacob khararrpa ügthar Ëwandam dëi ābam mes gaai ohood aphöbaadëju, i dëi āba thach khoog. Maig thunaaju: ed öbeerjem garm khüün dëi edau burrjem garm khüünpa maach meeun dëi āba. ¹² Pari mag ed pääar chi israelnaanta chadcha Ëwandam thumaam khüün Pörkha sim aar naaju aai nümta, päächdëu ükhaba nüm gaaimua päächta jürr khïmie durr barkhüüpüju ajim anaabá, amach khüircha. Mam barkhüüpüja icharaucha pääar bïep jëbäabarju. Maigta mamag khaphöbaadëmün ich maig ich mag nüsim iekhau a jaaumajim anaabá.

¹³ Mag iekhapüwi deeu chi capitanag eerpanaa, –Puch diig petá; puchdëu āba mua puch chog monaaujupaita khüirju siewai chadcha pü chog monaaujugui a ajim anüm irig.

Mag Jesuu “Pü chog monaauju” abarm bürre mam warp mor mas khérarrta chadcha monakkhaaadëjim anaabá.

*Jesuu Pedro phaauhüan monaautarr
(Mr 1:29-31; Lc 4:38-39)*

¹⁴ Maimua petaau, ich Jesús jürr Pedro diaar majim aajem. Mam barwi ooimaawai, ich chi Pedro phaauhüan mor mas khüumie paar thünüm ooimajim aajem. ¹⁵ Mag oobaimaawai Jesuu i aar mawi i juu gaai purbaawai, warre chi khüumie meeudubaadëjim anaabá. Mag khüumie meeudubaadee, phiidüwi am jäogaagpajim aajem.

*Jesuu õor pööm monaautarr
(Mr 1:32-34; Lc 4:40-41)*

16 Maimua ya edau khëubaadëm ee, ðor dösät bënëu s̄isidäm khüün khapaana Jesú斯 aig waibëemajierram anum. Mag ich aig waibée nüm khüünan, sii par iekhaupai öbeerpi jaaubaawai, mag am mor eem bën khaigbamjä öbeerpäinaa sii khajapham khamor machgau s̄isidämjä monaaupüi maajeejim aajem. **17** Mag irua ðor monaaumaajerran, warrgar Ëwandam i jaaumie Isaías khararrau jaautarrjö, “Ichdëuta maach kha thüg ich gaai auwia, maach khamor machagjä chugpaapüijim” a simjö, chadcha ich ag eyaa öbërmkhñir ajim.

*Jesús däi wënurram ig narr khüün
(Lc 9:57-62)*

18 Mag ðor pöm bëe thänüm khüünau ich phaur thuurbadeewai Jesuu ich ag thärrdö eepai thoom igar ich arrpijim aajem, ich khapeenag. **19** Pari mag nüm ee Moiseeu ley phä püarr jawaag chi machnaan eem äb bëewi irig, —Maestro, mün püampierr pü däi chitam khösi chirum aichëjim anum.

20 Magbaa jürr Jesuu irig, —Puchdëu mag mü däi mam khösi chirum khai, marrau magan; mü pürg jaaukhimgui ajim anum: Mü khäyau pabü eem nemchaain amach khääijem jëbdi paraam; nem ichpanjä kheeupaawai amach khääijem khäidu wai s̄isidäm. Mamü müch chi Emkhooi Iewaa chan müg chitum aig khëubaadeewai khäyaag wajapha werba chiraju didamjä chukhu chitumgui ajim anum. Püjä müjö magta chitam khösi chirum khai, marrau magan ajim anum.

21 Magbaawai äb mag khapan thänüm ee däi i iek ūraag i ëudee nürrajerrau jürr irig, —Señor,

majā pū dūi chitam khōsi chirām, pari idēu nacha māch aai aar mawia i dūi chirāu apibá ajim anām. Mag atag māch juadamaucha jōoi aukhēr pāabajeen chadau mā pū dūi ogdāba chitajugui ajim anām.

22 Magbaa jūrr Jesuu irig, —Magju khāai warre mā dūita marrau ajim anām. Idēu ar jāg amach Ēwandum iek ükhamaaugau chi thōmjö nām khāunagta amach binaan bēppibá ajim anām irig.

*Jesuu phū dūi phūas thumbapitarr
(Mr 4:35-41; Lc 8:22-25)*

23 Mag ich arrpibaawai, ya wētumua Jesús am na jap ee waaidābaadeewai, chi khapeenau i arrjim aajem. **24** Ya mag dōjārr paaukhabaadēm eeta, dēgölp phūas meeukhabaadēwi phūas theega japau pōd āwatbajujö aadējim aajem. Pari mag thānūm ee ich Jesús khāi jōrrajim anaabá. **25** Magbaawai i khapeen āaur khāunau i phiriupāyaan wētwia irig, —Señor, phiidābaad. Ya maach khōogpabahaba. Maar khaigpēr athā ajierram anām.

26 Magbaawai ichdēu amag, —¿Khantheeta atcha jāphierr nāma? ajim anaabá. Jāgan pārāu chan mā pāach dūi chitāmjā khaugbata naab ajim anām, jāgcha jāphieraag.

Magna phiidāwia phūug meeurrāu sīnūaa īchab chi phūasagjā meeurrāu sīlubaawai, tag phūjā wēba, phūasdaujā baupa khaba, warre sīi dōjā meuu jōisijim anaabá. **27** Jesuu amach dakhīir magbarm

oowia dauderraa nāmua amach wir aigpaita, — Keena, ḡkhanim wounta jāg māg phūasaujā i ipierraanaa phūujā i ipierraata nāma irua iekhaawai? anaajim aajem.

*Gadara durr dösät dau eerpamieubaarjerr khūun numí Jesuu monaautarr
(Mr 5:1-20; Lc 8:26-39)*

²⁸ Mag wëtmaa awia, ya thoom igar Gadara durr paaukhabaimaawai, wounaan numí dösät dau eerpamieu bar sīsidum khūunta ujā aarmua öbërdutkhachëwi, chi Jesús sim dakha bëejierram aajem. Mag sīsidum sīi pabü eem nem maach khoojem khūnjöta sīsid arr aawai mag am nām gar õor dichju akhār aajeejim anaabá. ²⁹ Mag i dakha bëewi i thärcha thärthärnaa irig, — Jesús, Ëwandam Iewaa, ḡkhantheeta pü maar däi māgbaichëma? Mūugwaiwe chan oob maar chig a chiram ajierram anum, mag chi dösät bēn wai narr khūnau.

³⁰ Maigmua warpcha khaba khūsnaan khapan phathau jür khō wënurrajim aajem. ³¹ Chi mepeenaujā makħūn khūsnaan maig wënurru makhaph narr aawai warag Jesuug chaigpanaa irig, — Pua maar jürkhuyaagpam khai, idēu warag jākhūn khūsnaan eeta marag dubpibá ajierram anum.

³² Magbaawai Jesuu amag, — Magan jākhūn khūsnaan ee dubjurauma ajim anum.

Magbaawai makħūn mepeen makħūn wounaan eemua öbërdutkhawi jūrr makħūn khūsnaan eeta dubphöbaadëjim anaabá. Magbaawai sīi pör lököomjö parhooba thärrdöog

khaphig phöbaadëwi dö ee durbagkha sii khüsnaan khapan khēu khuurbu khëchjierram aajem.

³³ Magbarm oowi, chi khüsnaan thaa narr khuuñ jäphierrwi, phöbörög khaphig phöbaadëwi, mag wounaan numí dösät dau eerpamieu s̄isid arr mor eem mepeen öberdutkhawia jürr khüsnaan ee dubtarr thumaa phöbör eem khuuñ nag jaaumajierram aajem. ³⁴ Magbaawai chi phöbör eem khuuñ khanpan ag bürre chi Jesús aar wëtwi warag ichta maigmua jürr deeum durrag mapi jaaujierram aajem.

9

*Jesuu woun äb khapá juser khitum monaautarr
(Mr 2:1-12; Lc 5:17-26)*

¹ Mag õor mor eem mepeen jarkhuiwi, deeu ich khapeen düi jap ee pawi durbabaadeeu, deeu thoom igar ich s̄ierr phöbör ee s̄ieimajim aajem, Capernaum phöbör ee. ² Mag i barbaichém khaug athaawai woun äb sii khapá juser khitumta pa buurkham gaai i aig aibëejierram aajem. Mag ich aig aaunaan wai barbaichém oowia, chi wounaan ö akhaar äba iruata amach aaunaan monaaupüju khaphu s̄ierr aawai, chi khapá juser khitumugta, — Onee abá, p̄ pekau ya thum chugpaa s̄isimgui ajim anum.

³ Pari Jesuu mag iekhabarm ürwia, Moiseeu ley phä p̄uarr jawaag chi machnaanjä aig th̄narr aawai, amach ödegpai, “Mag woun maachjöpai s̄iewai mag iekhaju khaba simta ichta Êwandamjö mag iekha sim” a khüirju naajim anaabá.

⁴ Mamu amau mag khüirju n̄mjä Jesuu khaphu s̄ierr aawai magbaawai amag magjim anum:

—¿Khantheeta pāar jāg thāar khaigbata khīirju sīsid aajēma? ⁵ ¿Wa mag pekau chugpaabarmjā dau daau ooba naawai pārau khīirjuawai chadcha phithurg chukhu thumaam khūnau mag iekhaju aai nām a nāwa? Chadcha thumaam khūnau mag iekhaju aaima. Mamā mua irig “Phiid̄wi dārdār abá” aksiin, òrau amach daúacha ooju, i monaau sīsi wa monaauba khāijā ich mag sīsim. Magua pārau cha mua jawaagpamjö chan abaju. ⁶ Mamā māch chi Emkhooi Iewaata chadcha Ěwandamau juapá deetarrau māig eegar òor pekau chugpaagjā jua theeg chirum khap amkhīir, pārag oopikhimgui ajim anām.

Magna chi khapá jāser khit̄mugta, — Phiid̄baad, maimua pāch put juurwia pāch diig petā ajim anām.

⁷ Jesuu ichig magbaa chadcha chi khapá jāser khitarrau i ipierr nem moná phiid̄baadēwi ich diig petajim anaabá. ⁸ Magbarm oowia aig narr khūn dauderraanāisijim anām. Mag nām iekhau warag Ěwandamagta, “Uuhcha jägbarm, Ěwandam. Jāan pāch jua theegauta māg wounag jägpibarm” ajierram aajem.

*Jesuu Leví ich dāi ëeurrattar
(Mr 2:13-17; Lc 5:27-32)*

⁹ Mag āb khapá jāser khitarr monaaupüiwi bēeuta, òrau gobiernoog dēbpaar phagaan bēejem mes gaai mā oo chirum oochējim ich Jesuu, mag gobiernoog òrau dēbpaar paraa nām jēeu nām phidagta phidkha chirarr aawai. Maig mā oobaicheewita ich Jesuu mā thürcha thürnaa, — Mateo, mā dāi marrau ajim.

Magbaa chadcha m^u i düi mawia ich mag i b^ü ogd^üba chirsijim.

¹⁰ Ag khur maach ich düi ogd^üba wēn^ürraajerr kh^üun thum ãba ich Jesús däi m^u di aig thach khö naajim. Mag maar thach khö n^um aig īchab ðor khapan m^u khapeen m^u phidkhaajerrjö Romaam gobierno athee dëbpaar j^üeujem kh^üun düi s^üi ðor amach khaigba n^um gaaimua agjö thürphöö aa-jem kh^üunpa b^üewi maar aig äbam mes gaai ohood aichëjim. ¹¹ Mag oobaawai, Moiseeu phä p^üatarr wajapcha ^ürkhaajem kh^üunjä aig narr aawai, j^ürr mag maach chi Jesús düicha wēn^ürraajerr kh^ünagta, —Jäga j^üg p^üar maestro s^üi dëbpaar j^üeumien düi pekau p^üom s^üsid^üum kh^üunpata ãba thach khö s^ü? a j^üeujierram.

¹² Pari amau mag j^üeubaichëm ich Jesuujä ūr s^üerr aawai amag magjim:

—Chi kha monakha n^um kh^ünau chan doctor igba aajem; mor masi n^um kh^ünauta doctor iig-jem ajim amag.

¹³ Maimua magjim īchab:

—Wajapha kh^üirjunaa ēwandam iek phä sim gaaim mua jawaagpam khap abat. Chi phä sim iek gaai ēwandamau mag sim: “Muan p^üragan s^üi nemchaainta kh^üechnaa m^ürug j^üeu n^üu aju khäai, p^üach khapeenta ürcha dau aug khaug paraa apim kh^üosi chir^üum” a simgui ajim Jesuu. Maguata muajä am pekau p^üom n^umjakä igba, am düi thach khö chir^üimgui ajim. M^u chan b^üurjä pekau chukhu wajapha khithëem aajem kh^üun j^üraanjä b^üeba, m^üun ðor pekau p^üoma khithëem kh^üun peerdu awaanta b^üejimgui ajim, kh^üirjug iiur aumkh^üir. Maguata mag ðor pekau p^üom n^umjakä

igba, am däi thach khö chirabahab ajim, amjä Ëwandam dënkhä awaag.

¿Khanthee thach khöba särkhaju aai nʉ?
(Mr 2:18-22; Lc 5:33-39)

14 Maimua ya öbär phöbaadäm ee, Juan chi ðor pör choomie däi wënurraajerr khʉun bëewia Jesuug jéeuchëjierram:

—Jägwi maar maimua fariseonaanjä agjö Ëwandamag jëeu khëwaag üiba särkhaajemta, pʉ khapeenta särkhaba aajemma? aichëjierram irig.

15 Magbaa Jesuu amag magjim:

—Pārau khñirjuawai juu pʉr nʉm aig ðor thürkhʉuitarr ökhñirjuu thach khöba naaju aai nʉ chi juu pʉr sim woun am däi sim aig? ajim amag. Magnaa ichdëupai, Ich agjöta nʉmgui ajim mʉ khapeenjä. Am ökhñirjuu ajuun, mʉ am jaaijö am däi chitʉm pʉr atham ed gayan chadau amach khñirauta särkhawia īchab am thachjä khöba nʉisip aju, gaai machgau. Mamʉ mʉugwaiwe chan am särkhaju khaba nʉmgui ajim, agtha mʉ am däi chiraawai.

16 Pāadë khñirjubat. Pāran chadcha pāach jöoinau jaaujerrjö thach khöba särkha nʉm. Mamʉ pārau jäg mua iek iiur jaau chirʉmjä khōsinaa agjö warrgarm khñirjug chi jöoijä agtha khōsi wënurruñan, magan mag khñirjukan sii put iiur auwia jūrr khajüa jöoi gaai phēekhabarmjöta sīsimgui ajim. Äbmua khāijä put iiur khajüa jöoi gaai phēekhakhiin, mag put iiur i pächdʉbaadämua chi kha sim ee thʉrrdʉbaadeeu, warag ich warr sīerr khāajä nem wäg sīsijogui ajim amag. Magua chi mʉ iek ükha simua chan mʉg iek iiur mua jaau chitʉmjä

ükhanaa pöd amach jöoin ijā agjö ṫarkhaju khaba simgui ajim, chi Jesús garmua. ¹⁷ Mag mꝫ iek ükha nūmñn vino nemhëu iiur ee pꝫajemjöta simgui ajim. Pārau khaphꝫ nūm, vino õrr pöd nemhëu jöoi ya chi pꝫajem ee pꝫju khaba sim. Mag pukhiin, chi vino õrr achpabaadeewai, chi nemhëu jöoiraa sñewai, ãwatba jëgdubaadee, chi vinojā ãrbaadëm düi chi nemhëujā ya tag serbiiba sñsijugui ajim. Maguata vino õrran agjö nemhëu iiur eeta pꝫajem; maagwai nemhëujā jëgduba, chi vinojā ãrbamgui ajim, mag ichig jëeuchëtarr khæunag.

Jairo kha, maimua ẅui ābmua Jesús khajūa gaaipai partarr

(*Mr 5:21-43; Lc 8:40-56*)

¹⁸ Mag Jesús agtha Juan pör choomieu ðor püitarr düi iyuu dñnum ee, maach meeun eem judío ãb chi pörkha sim bëewi sñi i khñirphee kanieu phõbhabaichëjim. Mag phõbkhachëwi irig chaigpamamua, —Chaigpai mꝫ khadam chugpajimgui ajim. Pari pua mꝫ di aar manaa i gaai purimakhiin, mua khaphꝫ chirumgui ajim, pua deeu i iiu auju.

¹⁹ Magbaawai Jesús phiiduwí petaawai maach chi khapeenjā i düi wëtjim. ²⁰⁻²¹ Pari mag wëtum ee, ẅui ãb phõmieu bar sim bëewi meraa ëugarmua i khajūa i gaai pürchëjim, ich ödegpai “Nau i khajūa gaai pürbarmuapai mꝫ monaauju” a khñirjuwia. Ich mag ẅui doce años mag phõmie düi sñejim, büürjā chugpaa khaugba. ²² Pari mag ich gaai pürbaichëmjā khaphꝫ sñerr aawai ich chi Jesuu irig ewag phærba oonaa, —Oob chigaa am; mua pꝫch monaauju khaphꝫ mꝫ gaai pürchëtarr gaaimua, üu

pü monaauwi peerdujā peerdu uisibahab ajim chi uuirag.

Mag, chadcha Jesuu magbarm bürre mag uui monaau sīsijim.

²³ Maimuan chad warag ärëubaadëwi, chi binaandam wai narr di aar barwi ooimaawai, ökhiijuu nūm iekhau sīi ürrsirpa jēb thūnūm däi gawai machgau bīep sereu thūnūmta ooimajim, amach i arr aawai. ²⁴ Magbaawai amag, —¿Khantheeta jāg thūnūma? Chaai meeba sīita khāi sīebahab ajim. Magnaa, Jöpcha dawag ärëubaadët ajim amag.

Pari irua mag iekha sim ūrwia aig thūnarr khūnau warag i wau iekha naajim. ²⁵ Maimua õor thum dawag öbeerkhapäiwia, chi binaandam aar dubwi, i juadam gawai pürbaimaawai warag dūi pür phiidubaaadëjim. ²⁶ Mag irua chaai phiriu autarran ich ag durr ee warpham magweta bīi jōsijim.

Dau khīsu khithée arr khūn numí Jesuu dau monaautarr

²⁷ Mag Jairo kha deeu iiu auwia petaau, dau khīsu khithéem khūnta numí i ēudee ääag wëtjim. Mag ääakhamua, —Jesús, pūhta rey David khachitarr ag chaain ewagam khūn Iewaa marau nū narr; maar apdurrum maar dau aug khaugbahur aajeejim, amach dau monaaupäain bëemkhii.

²⁸ Pari Jesús warag ich jēer sīerr diig majim. Pari magumjā pūaba i ēudee wëtwi, ich aar bardutkhabaimaawaita, amag, —¿Pārau khīrjuawai mua chadcha pāar dau monaaupäiju chirú? a jēejim.

Magbaawai amachdëu, —Ëera, marau khaphh
numgui ajierram, chadcha pua maar dau mon-
aauju.

²⁹ Magbaawai Jesuu am dau ëu aaithh
aaithhnaa, —Mua paach dau monaaupüjuuta
paachdëu khirju narr aawai chadcha päar dau
monaaupüikhimgui ajim amag.

³⁰ Mag chadcha irua magbarm bürre amach
numwe sii daujä wajappa aphöbaadëjim.
Maimua Jesuu amag bürjä bithurgam khunnag
jaau

ibajim

 mag amach dau monaaubarm.
³¹ Pari magtarrta, sii aigmua öber phöbaadëwi
ich mag durr eepain amach wenrrampierr
jaaumajierram anaabá, jäga Jesuu am dau
monaaují.

Woun ãb pöd iekhaba khitarra Jesuu iekhapi-tarr

³² Mag dau khisu khithee arr khunJess aig
naawi daau paaukhabaadem ee, jürr woun ãb pöd
iekhaba khitumta i aig aibeejierram. Ma pör bënmie
paraa siejim, dösat ben. ³³ Mag ich aig waipier-
rwai mag benjä Jesuu jeu werbajim. Magbaa mag
meu meraa sierrta nem meu öpherg ich mug iekha
sisijim. Magbarm oowi õor dauderraa num iekhau,
“Keena, mug Israel durr chan maach ee ag na
maadeu mug ooba aajerr ïsta chadcha maadeu
mug oo numwai” aajeejim jürram khunnau.

³⁴ Pari bithurgam khunnau sii mag durrum
ee, jürr fariseonaanau warag am ichaaur, “Jä
sii dösatnaan pör däi khapeerkha siewaita ag ju-
paauta irua jäg õor mor eem mepeenjä dau daau
jürkhuhi siebahab” aajeejim.

Ēwandam iin jaauju pöoma thunum; mamta chi jaauju khunta chukhum

³⁵ Jesús phöbörpierr nərrəmua didam khapan khaba khëkhédum eem magwe phuurdə nərraajeejim. Mag nərrəmua Ēwandam iek jaaujem deg dubwi maach peerduajem iek jaaumamua, “Ēwandamta maach thumaam khən Pörkhaimu sim; magua irigta idēu pāach thāar ajaug paapibat” a jaaujeejim. Mag nəm dëi īchab ñor khamor machagjā khīrpierr monaaumaajeejim, kha mamachdögpa. ³⁶ Mag nərrəmua sii ñor pöoma oveja chaaindamta chi thəajā chukhu sii dau aphu parhoob aaidə thunmjö oobaawai, am dau aug khaugwi, ³⁷ maar ich khapeenagta, —Chadcha Ēwandam i jaau nəmən, arrozdö pöm phur wëjomjöta phidag pöoma simgui ajim. Mag simta chi jaau wënərraju khən chan khapan khabata durrum. ³⁸ Magua muan pāragan Ēwandamag jéeubat a chirəmogui ajim, warag ich i jaauju khən khapan jöphēecha ich i jawaan püimkhīir.

10

Jesuu ich dëi ogdəba wënərramkhīir doce jür au-tarr

(Mr 3:13-19; Lc 6:12-16)

¹ Biek äb Jesuu maach ich khapeen doce ich dëicha ogdəba wënərraju khən ich aig thürkha auwi maachta mepeen khāaijā jua theeg ürcha apijim, bën ñor mor ee s̄isidəmjā maach jua jampiba jür wérpnaa, aaunaanjā amach khamor

machagpierr monaaunaa, sii pa mamachdögjä monaaumamkhir.

² Mag maach ich iek jaaumkhir ichdëucha doce jar autarr khun mukhun ajim:

Simón, (ichpai Pedro a thüürjem);

Andrés, chi Simón eeum;

Santiago, jöoi Zebedeo iewaa, (ichpai Íchab Jacobo aajem);

Juan, agjö jöoi Zebedeo iewaa, Santiago eeum;

³ Felipe,

Bartolomé,

Tomás,

Mateo, gobierno dëbpaar jéeumie arr, (ajapcharan muchma, muchpai Íchab Leví aajem);

Santiago, jöoi Alfeo iewaa, (ichpai Íchab Jacobo aajem);

Tadeo, ichpai Íchab Lebeo a thüürjem;

⁴ Simón, celotenaan ee sier; maimua

Judas Iscariote.

Maagwai maadëu khaphu chirarr akhiin, iin mag Judas Iscarioteuta thethem khunag Jesús pur deeu ajima, i thoomkhir.

Mag doce ichdëu jar auwi püitarr khun

(Mr 6:7-13; Lc 9:1-6)

⁵ Makhuun doce ich Jesuucha jar autarr khunta ichdëucha püijim. Pari mag maar püyaagpamua marag, judionaan khabam khun ee chan wëtpiba, ni Samaria durram phöbör eejä wëtpiba jaaujim.

⁶ —Magju khäai maach judionaan ee Êwandam iek ükhabagau oveja pap chukhu okhoo wënarrumjö thunum khun eeta ärubaadët ajim.

⁷ Mag wënarrumua amag, “Êwandamta thumaam khun Pörkhaimu sim; paar peerduju khai, irigta

ud̄raa pāach Pörkhapibat” a jaaupetat ajim marag.

⁸ Magnaa aaunaanjā monaaunaa, kokobé bēnēu s̄isidumjā monaaunaa, õor chi meemjā deeu phiriu aunaa, õor mor eem bēnjā jēu wērppetat. Pārag magamkhīir mua m̄ach juapá s̄ii parta dee chirum aawai pāachdēu õor d̄ai mag n̄em paarjā oob jēumiet ajim marag.

⁹ Mag jajawagmamua, ‘Oob agumua nem pērkhoog awi phatkhon khāijā arrmiet. ¹⁰ Ni khud jārr thach khoogjā oob phiejāb arrmiet ajim. Khajūajā pāach mor gaaim appai arrwi zapatjā pāachdēu jūa n̄um appaita athaadēt. Bordonjā chukhu ich jāg ērēubaadēt ajim. Mua pārag mag chirum̄n, pāachdēu am d̄ai wajapha n̄um khūn õraupai agjō pārāu nem igbarmjā khap naaju aawaita būurjā nem arrpiba chirumgui ajim. ¹¹ Phöbör ee pāach dubimaawai, wa s̄ii didam khapan khabam aig khāijā pāach barimaawai, khap aag nacha jēeu oobat, khai di aigta pāach jēerimaju aai n̄u a khap aag. Mag pāach jēerbaimam degpai naawia ērēubaadēt a jaaumajim, s̄ii parhoob dipierr khāi wēnūrraba. ¹² Mag pāach jēerimaju di aig barimaawaijā wajapha saludaabat ajim chi di khūn d̄ai. ¹³ Chadcha amau mag pāar amach aig jēerpim̄n, pāach Ŋwandam d̄ai khōinaa wēnūrrumjō amachjā i d̄ai khōinaa naaju. Magbam chan amachta warag Ŋwandam d̄ai khōinaa ajujā khaugba n̄uisiju. ¹⁴ Maagwai pāach amach aig barpiba ni s̄ii pāach iekpajā ūrmapha abaawai mag di aigmua wa mag phöbör eemua khāijā ērēubaadēt ajim. Mam̄u mag wētaagpamuajā warre amach dakhīirwe pāach bū gaaim jēb

ūurphë ūurphënaa amag, "Pāachdēu jāg ūrba abarm gaaimua Ēwandum dāita khīir khap abat" a iekhawia ērēubaadēt ajim. ¹⁵ Mჲ cha iekha chirum iekhau, mag amau pāar igba, ni pāar iekjā ūrmapha abarm jūrran warrgar Ēwandamau Sodomapien dūi maimua Gomorrapien dūi atarr khāaijā am gaai athuuchata burruj a jaaumajim ich Jesuu maachigcha.

Mag ichdëu pääitarr khüün phithurg wauju jaau-tarr

16 Mag maar püyaagpamua īchab marag magjim: 'Mua chadcha päär püi chirum, pari mu iek ūrbat ajim: Päran sii oveja chaaindam khum nem thanum ee puakhuibapüimjöta abarm, ðor khaibagkham eeta wënurraju aawai. Magua, mäch imeerba muan päragan, khiirug khaug ichkhumjöta abat a chirum. Mag naab mamaū īchab khiiр machag chukhu duburdamjö abat ajim.

¹⁷ Khîr khaphu w  nurrath  . P  ran   rau p  r arrwi
  wandam iek jaaujem degam chi thethemnaanag
deebaimap aju. Magbaa amau p  ar w  j   w  maju.

¹⁸ Mʉ gaaimua pāar khaibag waumkhīir, ñrau pāar gobernadornaan aarjā arrnaa reinaan aarjā aharr aju. Pari mag chi thethemnaan aar pāach arrwai, üu pārau amag ūrmkhīir mʉ jaaunaa sīi judionaan khabam khʉnagjā mʉ jaaujurau. ¹⁹ Pari mag chi thethemnaanag pāach pʉr deewaijā oob pāach kōit pāachdēupai iekhaju khīirjuwia ag nawe, “¿Mʉ khan ata iekhajuwa?” a khīirjumiet ajim, ya pāar iekhaagpaawai ich ēwandamauta ichdēu khap pārag iekhapiju aawai. ²⁰ Mua pārag mag chirʉmʉn, pāar Aai ügthar sim

ag Akharauta pārag iekhamkhīir khīirjug deeju aawaita mag chirumgui ajim.

21 'Mag jaran wir aig khod ābam khūnjanjā chi ükhaba sim garmua ūu m̄e iek ükha khērum thethemnaanag jaaupüimajugui ajim, ich khodpai wir aig thōomkhīir. Amach dēnnaanjā agjō m̄e gaaimua thōomkhīir thethemnaanag jaaupüimaawai chi dēnnaanaaujā ich agjō aju amach chaain d̄ai wir aig. **22** M̄e gaaimua thumaam khūnau pāar oomappha aju, pari ūrāu pāach d̄ai mag nūmjā magum iek igba warag Ēwandum d̄uita ubānaa ich gaai magum dichpi athamun, ūu peerd̄awi ügtharcha öbērjugui ajim. **23** Pāach nām phöbör ee pāach thet p̄urbaichee jūrr deuem phöbörög èréupetat. Mag wēnurrāmua m̄ug Israel durr phöbör khapan nūnūidūm ee d̄urju jūr wēnurrāwiajā, pārau phöbör thum phūarpūiju nawe m̄ach chi Emkhooi Iewaa deeu pāar ee chiraichëjugui ajim, magbarm aigmua Ēwandumta ñor thāar ee chi Pörkhaju aai sim khap apieg.

24 'Mag pāach dau aphūu aju anām ūurwaijā oob jügderraam amiet ajim. Pārau khaphū nāmogui ajim, eeu nem khaug simua chan ich maestro khāai atcha nem khaug khaba, ni sīi chikham chogkha simjā ich patrón khāai ürpai khaba sīejem. **25** Magua, āb khāijā chadcha ich maestroou jaau simjöta nārrām khai, magan chi maestro d̄ai aa-jemjö aju i d̄aijā. Jāga chi patrón jöoi dau ūaukha nām ee chi chognaanta daupii abarju. Maguama, m̄ach pāar Pörkha chirumag ūrāu m̄ān mepeen pōr Beelzebú d̄uita chirum a iekhaajeewai pārag chará amau athuucha khaigba iekhajugui a jaaumajim

maachigcha.

*Khaita ökhö aju aai nu
(Lc 12:2-7)*

²⁶ 'Mag jēb gaai maach wounaan āba thānūm khūn oob ögkhamiet, pāach thōuju khīrjuwia. Amaun māig eegar amachdēu pāar dūi mag khaigbanaa parhooba khāijā iekhabarmjā sīi ich mag khīr okhoojupii aju. Mamū magtarr iekhan mag atag paawai Ņwandamau deeu eeupemjō ēduu auwia thumaam khūnag ūrpijugui ajim.

²⁷ Mag pāar dau aphū ajujā chadcha īs mua meraamjöta jaau chirūm, maach appai. Mamū pāach peerduajem iek pāachig jaaujem chan ikhua jaauba, thetta jaaupetat ajim, thumaam khūnag ūrmkhīr, mag chi ūr nūm khūnau pāach dūi khaigba ajujā khīrjuba. ²⁸ Amau pāar chi ūrumūn chadcha thōuju awiajā thōuju; pari pāar akhaar chan pōd thōo aubam. Magum khūn oob ögkhamiet ajim. Magarrau ögkhaju awiajā pāach chi ūrumjā thōowia pāach akhaarjā khīmie durr ich mag sīerramkhīr barpāyaagjā jua theeg simūn chadau, chadcha ökhö abat ajim, Ņwandam igwi.

²⁹ Pārau khaphū nūm, nemchaaindam par erraam gaai pēr aaujem. Pari mag baleebamjō khithēe ab mamū, maach Aai ügthar chiraaje-mua thōpibam aig chan ābjā thōba aajemgui ajim.

³⁰ Magum pāar charā nemchaain khāijā ūrcha balee naawai pāarta irua wajapcha thāa wai sīejem. Ichdēun pāar pōrbü khapanagjā khapphū wai sīejem. ³¹ Magua, oob atcha pāach khīrjumi; pāarta nemchaain khāijā ūrcha balee naabahab ajim.

*Meerba Jesúus dën amun ichdëujā amjā i dënëu aju
(Lc 12:8-9)*

32 'Āb khāijā mu igar s̄iewai õor dakhīirjā meerba mu iek ükhaajem a jaau sim wounan, muajā īchab much Aai ügthar sim dakhīir, "Jāan chadcha mu garmu" ajugui ajim. **33** Mamu jūrr ābmua khāijā õor dakhīir mu igwi "Mu chan i igarm khabam" a sim wounan, muajā īchab much Aai ügthar sim dakhīir, "Jā chan mu dën khabam, mua i khaugba chitum" a iekhaju ajim.

*Chi chaairaujā ich dënnaan igar khaba aju jaau-tarr
(Lc 12:51-53; 14:26-27)*

34 'Oob pārau, muun s̄i mug durr gaai õor khōinaa bibigagjā chukhu apiegt a bēejim amiet. Mu chan pāar khōinaa apieg khaba, warag iek phithurg apiegjöta bēejimgui ajim ich Jesuu. **35** Mu maig mug durr gaai bēetarran, much iek gaaimua chaain chi emkhoojinjā amach aai d̄ui khaigba, chi uuinaujā amach ād d̄ui khaigba maimua chi āignaanjā amach phaauhūan d̄ui khaigba jūrr chikham ichaaur aadēphum gaaimua iek phithurg apiegt a bēejimgui ajim. **36** Wajapcharan deeum khunjā khaba, dich wir aiguim khunpaita kha ukhur thunaajugui ajim, iwiir ābmua mu iek ükhamapha aadēphum gaaimua.

37 'Ābmua khāijā ürcha ich aaita mu khāai khōsi wa ich ād khāijā mu khāaijā ürcha khōsi sim chan magan mag woun chan mu dën aju khaba simgui ajim. Wa magba muta ürcha khōsi aju khāai, ich iewaa wa ich kha khāijā ürcha khōsi wai sim wounjā mu dën aju khaba simgui ajim īchab. **38** Chi

mə düi nərram khōsi simuan warre ich phithurg au nərrajujā khaphə aju aai sim, mə gaaimua chikhamnau ich thōju khaphə awiajā ich mag mə bü ogdəba nərraju aawai. Mag ãwatbaju chan parta idēu khōs mə düi sim a iekhajugui ajim. ³⁹ Ar mə gaaimua büerjā phithurg aumapha sim chan meem edjā ügthar öbərbam. Mamə ar mua nem jaau chirəm waum khōchgau wa mə gaaimua khāijā dau aphəu abarmən chadau ügtharcha öbəerjugui a jaaujim maachigcha.

Regalo deeju
(*Mr 9:41*)

⁴⁰ Mag iekhakhagmamua marag, 'Pāar mə iek jaau wənurrəm aig, õrau üuta pāar amach aig baarpinaa pāar iek ūr nəmən magan məpata ūchab uduur amach aig barpi nəmgui ajim, muata pāar püi chiraawai. Mag amau məjā amach aig barpi nəm aig, ich chi mə päitarr Jōoipata barpi nəmgui ajim, məchjā ichdēuta päitarr aawai. ⁴¹ Êwandamau ich iek jaaukhūr jər auwi päitarrta üu amach aig au nəm khuun düin, mag ichdēu päi sim düi ajapha abarmjə aju am düijā; maimua sii woun wajapham khāijā agjə amach aig aumən, i düi ajapha arrjə ajugui ajim ūchab am düijā. ⁴² Maimua ãbmua khāijā məg mə iek ükhawi mə iek jaau durrum khuun amach aig barimaawai nemdam bürum khāijā deem khōsi deemən, magtarr paar agjə ūchab Êwandamau irig nem wajapham deeb khaba deejugui a jaaumajim.

*Juan chi õor pör choomieu ich khapeen pääitarr
(Lc 7:18-35)*

¹ Mag maach doce ich däi ogduba wënurraajerr khuuñag mag nem jaaudubwi, wëtpi jaaubaawai, maar wëtjim. Magbaawai jürr ich deeum phöbör nunaidumug petajim, ich ag durr eepai, mamaam khuuñagjä agjö maach peerduajem iek jawaag.

² Ich maagwai Juanau cárcel deg simua Cristoou nem wau narrum ūr siejim aajem. Magbaawai ich khapeen eem ãaur khuuñ ich aig thürkha auwi chi Jesúz aar pääijim aajem, ³ i aar mawi, iita chadcha ich Êwandam i jaaumienau jaauwai Êwandamau püiju jaaujerrá wa ar khabam khai ich jäg nuag a khap jëeumkhír. ⁴ Mag bëewi, chadcha ichig jëeubaicheewai, ich Jesuu amag, — Ëréubaadëwi Juanag jaaubaimat ajim anum, pääach jügucha ūrnaa pääach daúacha mug oobarm. ⁵ Irig, “Dau khaugba khëkhëd arr khuuñ dau wajapha thuuñum” abat. “Bü wëdu wëdu sësid arr khuuñjä ya wajapha narrjëem. Kach khësu sësid arr khuuñjä wajapha ūr sësidum. Chi meem arr khuuñjä deeu iiu narrjëem, maimua aphuum khuuñagjä ïchab õor peerduajem iek jaau chirum” a jaaubaimat ajim. ⁶ Magnaa ïchab irig, “Chi mu iek ükhawi ogduba mu gaai ükha chirum wounan onee ich mag chitaju a jaaubaimat” ajim anum, mag ichig jëeuwimarr khuuñag.

⁷ Mag chi Juan khapeen ich aig naawi deeu ëréubaadeewai, ich aig narr khuuñagta Juan igwi iekhamamua amag magjim anum:

—Pärau Jordán igaau woun Êwandam i jaau narrum oon weetwai, ¿sii woun iek theeg chukhu

phūu choomaar sōsōii jūurba ahau aajemjökhamta oon wëtjierrá? Magum woun khabajim. ⁸ Magan, ḡkhanim wounta oon wëtjíma? ajim anum amag. ḡWoun khajúa wajapha júa simta oojupii awi oon wëtjierrá? Pārau khaphu nəmgui ajim anum, khajúa wajapha júajem khueunan sii phöbör ee di ooimum eeta naajem, reinaan dui āba. ⁹ Mamu pārau magjömta ooimabajierram. Pārau ooimatarran woun āb Ŋwandam i jaau nurrum ajim. Mamu pāadē ūrbat: Juan chan warrgar Ŋwandam i jaaujerr khueunjöpai khaba, am khääijä ūrpaita simgui ajim anaabá. ¹⁰ I igwia Ŋwandamau ich i jaau Wienag warrgarwe ich iek phapitarr gaai jaauwai, Jääta irua mu na püju ajim, ichdëuta mu na mu maju ee õrag jaau peetwai thumaam khueunau mu iek ūrm khosi sii mu nu naamkhiiř. *(Mal. 3:1)*

¹¹ 'Magua, mua pārag mu chimeerba jaau chirumgui ajim anum ich Jesuu: Warrgar Ŋwandam i jaaujerr khueun eejä Juan chi õor pör choomie khääai ūruecharam chan ābjä chukhu ajim. Mamu chi mu iek ūrwia, mua nem waubarmjä khaphu naa, Ŋwandamta ich thääar ee au sim wounan chadau, maadëu nem igba khitawiajä, Juan khäyau khapcha ajugui ajim anum, jäga Ŋwandam ichdëu õor peerdu atham thääar ee ſeicheejë.

¹² Mag jaaumamua, 'Pārag jaaukhimgui ajim anum: Juan sisierr aigmua īs ewagjä chadcha õor póm Ŋwandamagta amach thääar ajaug paapinää amach Pörkha aum khōchkha thuenum. Pari amau mag ēkha durrum dui īchab chi thethem

khuunau jurr khajapham nemjö mag Êwandam amach Pörkha auju iekta warre chugpaapäiju ēkhaajem. ¹³ Warrgar Êwandam i jaaujerr khuunau jaaujerr iek düi Moiseeu ley phä puatarran, sii Juan bee num ora Êwandamauta mag õor thaar ajaug paanaa am Pörkhaan beeju khap jawaag ajim. Magtarr aawai Juan beewi jaauchétarran mag warrgarwe mu igwi amau jaaujerrjö aadém ajim. ¹⁴ Maagwai mag i iek ükham khosi num khuunau khaphu ajugui ajim anum, Juanan warrgarm profeta Elías aajerr beeju jaaujerr koit päwiata jäg nurrajim.

¹⁵ Magnaa ich Jesuupai, 'Keena, jüg üruunaa cha mua jaau chirum wajapha ūrbat ajim anum.

¹⁶ Mag iekhakhagmamua, maach Pör Jesuu aig narr khuunag, 'Mua pärag jaaukhimgui ajim anum, päar jäga num abarí. Magnaa, Päar ar Juan isegwi mujä iseg num khuunan, chaain jemkha numuu amach khapeen düi khuir auphöbaadémjöta numgui ajim anum. Warm khuun garmua, "Maar düi karris sir num gaai onee jemkhabahut" aawaijä jemkhamapha num. ¹⁷ Maimua jurr, "Magan sii ökhuirjuu õor mee wai num aiguimjö ohood abat" aawaijä magjä khochkhaba numgui ajim anum. Paarjä magta naawai, ¿khani khosi numma? ajim anum. ¹⁸ Päar ee Juan chi õor pör choomie nurraajeewai irua Êwandamag jëwaag surkhaajeejim, ajap thach khoba. Magum vino chará büurjä döbajim. Mamu mag oowi päraru, "Jäan mepeer düi khapeerkha sïewaita sii ich jäg aai thach khoba nurraajem" a iekhaajem päraru. ¹⁹ Mamu ïs much chi Emkhooi Iewaa chaar

bëewi, pãach düi parhooba thachdamjä khönaa vinodampa dö khitaawai, jürr magjä khöchkhaba warag pãrau mæ ëugar, thach bipöm khönaa vino pigjä chitum aajem. Magnaa gobierno dëbpaar jëeu nãmua õor khüguurjem khüan düijä khapeerkhanaa pekau põm sísidum khüan düipa khapeerkha chitum a iekhaajerramgui ajim anum, mæjä iseg nãm iekhau. Pari ar chi Ëwandamaau khüirjug deetarraucha khüirju nãm khüunau chan magba, amau chadcha khaphu nãm, chijä khüanta ich Ëwandamaucha püitarr khüan agá a iekhamajim aajem.

*Jesuu ich nãrraajerr phöbör igwia iekhatarr
(Lc 10:13-15)*

²⁰ Jesuu oowai irua ürcha ag na õrau nem ooba aajem nem waumatarr phöbör eem khüunauta büürjä Ëwandam igba ni i iekjä ükhaba naajim anaabá. Magbaawai khüesir iekhamamua makhuun phöbör eem khüun igwiata magjim anum:

²¹ —¡Ë, apdurr, Corazinpien! ¡Ë, apdurr, Bet-saidapienjä agjö, Ëwandamaau am i agkham ed! Am ee nem ooba aajem nem wau nãmua Ëwandamaau ich juapá oopitarr Tiro phöbör eeta wa Sidón phöbör ee khäijä wautarr amuan, nawe amau amach khüirjug khaigbam isegwi surkhakhamgui ajim anum. Magtarr amuan amau theerju theerwia, ür jupnaa, putiu põr börrnaa, khoopa nãm khüun surkhaajemjö surkhakham. Mag nãmua amau amach mor ãsie ewag khüirjuwia Ëwandamag jëeukham, amach khaibag chugpamkhüir. ²² Pari cha mæ iekha chirum iekhau Ëwandamaau mug

durr i agkham ed Corazinpienta Betsaidapien däi irua am gaai masiicha waupüijugui ajim anäm, Tiropien däi Sidonpien khääijä, amachdëu ürtarrra ükhaba arr gaaimua. ²³ Maagwai Capernaumpien igwiajä, ¿khan abarju? ajim anäm. Magnaa ichdëupai, ¡É! Amaun amach thö nümgui ajim anäm, amachta chi wäjäaun awia. Amaun ügthar paaukhabaimaajä amachta chi pörnaan khajupii nüm. Mamu jäkkhüun chan Êwandamau ich aar öbeerpiba, khïmie durrta warag barkhüüpüijugui iekhamajim aajem. Sodoma phöbör eeta jäg pääar ee õrau ooba aajem nem waumatarr wautarr amuan, jäg phöbör agtha sïerrakham, Êwandam iek ükhatarr gaaimua. ²⁴ Pari mu cha iekha chirum iekhau Êwandamau mug durr i agkham ed gaai, pääar gaaita Êwandamau athuucha mas deejugui ajim anäm, Sodomapien khääijä.

*Jesuu, “Mu iekta ükhabat, mua pääar khüir mee-upiju” a iekhatarr
(Lc 10:21-22)*

²⁵ Ich mag jaar ïchab ich Jesuu ich Ayag jëeumamua,—Tata, mua purug üu ajim a chirumgui ajim anäm, püchta ügtharm magwe nem thum mug wëjom Pör aawai. Mu onee chirumgui ajim anäm, õor amach khüirjug khaug thöwia, nem thum khaphum khaphum aajem khüunaujä amach peerdëju iek khaugba arrta, jürr pua khüirjugdam meraa chaainjö khithëem khüunagta üu khaugpibaawai. ²⁶ Chadcha puata nem wajapha waaujem Tata, püchdëu juau am däi magju atarr aawai ajim aajem mag jëeumamua.

27 Mag ich Ayag ū ajim awia jūrr aig narr khūnagta, 'Nem thum mag thānāmān mā Ayau mārūgta deejimgui ajim anām. Mamā ābmuajā khaugba sim, khai agá i Iewaa. Āba ich mā Ayaupaita khaphā sim, chadcha mā i Chaairau. Mag nām aig ābmuajā khaugba sim, khai agá mā Aai. Āba māch chi Chaairaupaita māch Aai khaphā chitām. Bigaaum khūnau khaphā aju awiajā, māchdēu amag jaaubarm khūnaupaita īchab khaphā aju aai nāmgui ajim anām. **28** Magua, muan pāragan, chadcha mā Aai khap am khōsi nām khai, mā iekta ükhabat a chirāmgui ajim anām. Pāach pekau pōmag khaphānaa ökhīrjugau gaaai machaaga nām khūn, muata pārau pāach thāar ee aumān, muata pāar ökhīrjug meeupijugui ajim anām. **29** Idēu mārūgta udūraa pāachig nem jaaupibat; muan ökhar ithūuta jaaumaajem. Pārau mua jaau chirām ipierraata amān, ū pāar khīr meeū nāisiju. **30** Mua nem jaau chirām chan atcha phithurg aawai pārau pōdbajöjom khabam. Muan nem thum pāachdēu pōdju ayaam nemta jaaujemgui a jaaumajim aajem.

12

*Jesús khapeenau jua ūijem ed trigo phierrtarr
(Mr 2:23-28; Lc 6:1-5)*

1 Ich mag jaar biek ūb jua ūi nām edcha maach i dāi wēnārraajerr khūn thum i iek jaauthurwia deeu i dāi narr aawai, ich Jesuu trigo phur wējöm ee maar phē wai dichjim. Magbaawai maar ee ūaur khūnau chi bich thārrēunaa, jua eepai sigthānaa khō wēnārrajim. **2** Maig īchab

fariseonaanjā dūi narr aawai mag oowi ich Jesuugta, —Pudē oobá, jua üi nūm ed aawai būurjā phidkhaju khaba nūmta, pū khapeenau jāg trigo phieraa khö wēnūrrūm. ¿Pua chan khaugba ab, jāgpai phier nūmjā nem pōm eeu nūm dāi āba sim? ajierram irig.

³ Magbaawaита jūrr Jesuu amag, —Mamū ¿khani mū khapeenau khaigba abar? ajim. ¿Magan pārau chan Ņwandum iek phā sim gaai thūrwai ooba aajeeb, Daviuu ich dūi wēnūrrarr khūun dāimua amach jāsöö phöbaadeewai Ņwandum atheistem pan khötarr? ⁴ Mag pan parhoobam khūunau khöju khaba, āba phadnaanaupaita khöju aai naajim. Mamū pārau khaphū nūm, jāga irua Ņwandumag jēeujem deg dubwi Ņwandum atheistem pan nasād gaaai phē sīerr auwi khöjī. Mamū mag khötarr paarjā Ņwandumau i chig abajim. ⁵ ¿Wa pārau Moiseeu ley phā pūatarr gaai thūrwai ooba aajēwa? Jua üuijem ed awiajā phadnaan Aai i jēeujem deg phidkhaawai pekau khabam a sim. ⁶ Mag Aai i jēeujem deg phidkhaju aai sim khai, ¿jāgwi mū mag Aai i jēeujem di khääijā ich Jöoiraucha pūitarrauta sabarhed awi māch khapeenag trigo phier khöpi jaauju khaba chirū? ⁷ Wajapcharan jāg Ņwandum iek phā sim gaai jaau sim pārau khaugbata naabahab, Ņwendumau ich iek gaai “Nemchaain thōonaa mūrūg jēeuwai üu sīeb mamaū, muan pāach khapeenta ürcha dau aug khaug paraa apim khōsi chirūm” a sim. Pārau irua mag sim wajapha khaphū naakhiin, jāg õor iekkhōr chukhum khūundampa pārau khaigba nūm a jaaubajugui ajim.

8 Maimua am jägdaar mag iekhapüiwia deeu ichdëupai, 'Muun Ëwandam Iewaa Emkhooirau. Muata thumaam khünnag khan nemta wauju aai nü wa wauju khaba nü a jaauju aai chirumgui ajim, jua üuijem ed awiajä.

*Woun ãb jua juser khitarr Jesuu monaaupüitarr
(Mr 3:1-6; Lc 6:6-11)*

9 Mag trigodö ee fariseonaan däi ijëjëb siewi petaau, aigmua dakha maach meeun Ëwandam iek jaaujem di sïerr ee dubimajim. **10** Mag Aai i jaaujem deg woun ãb jua juser khitumjä siejim. Amach chi fariseonaanau Jesús ipeerdäwi nem agcha khaba jaaubarm gaaimua i imeraa pur auju ëkhaajerr aawai, juau oghom irig, —Jua üuijem ed awiajä, õor mor masim khünn monaauju aai sï? a jëeuijerram.

11 Magbaawai ichdëu amag magjim:

—Päär mag nüm aig päär ovejadam dau ãb khäijä jëbdeg buudimaawai, ¿khaiuta jua üuijem ed awia jëu awaan maba aajë? Mag sim, ¿pärau oowai maach wounaanta nemchaain khäijä ürcha balee naabá? ajim. **12** Mag sim aawai jua üuijem ed awiajä ichiita muan õor dau aug khaugju aai nüm a chirum ajim amag.

13 Magnaa ich Jesuupai chi woun mag jua juser khitarraga, —Dayag jua habá ajim.

Magbaa chadcha jua habaa jua monakkha warm chi wajapha sïerr dëi ãba sïsijim. **14** Mamü jua üuijem edta magbarm oobaawai, aigmua öbëraau, chi fariseonaanau Jesús thõopüyaag jäga akhiina a khîirju nüsijim anaabá.

Jesús igwia warrgarwe jaautarr

15 Mag ich thõopüiju khñirju phöbaadëm ich Jesuu khaug athaawai ichta warag aigmua petajim. Mag i petaawai õor pöm dñi i ēudee wëtjim. Jesuu mor masim khñun thum ich aig waibëe nñm monaaupüi maajeejim. **16** Mam ichdëu mag õor monaaau simjä sñi khapanag ee parhooba ich jaaupiba aajeejim. **17** Pari magtarran, Ēwandam i jaaumie jöoi Isaías khararrau ich Jesús igwia jaautarrjö amkhñir ajim. Chi Ēwandam iek gaai i igwia mag sim:

18 “Achá sim mñ chog” a sim Ēwandamau, “mñchdëu jür autarr mñchdëu khñsim.

I gaaimuata mñ onee chirñm.

I gaai, mua mñch Akhaarta phës deeju.

Magbaawai irua jaauju, jäga õor mñ dñi wëñrraju aai nñ.

19 Í chan õor dñijä meeurraunaa khñesir ijëjëbjä aba, ni kaaijä ee õor dñi meeukharrjä chukhu aju.

20 Mag i pñibarm chan õor dau aphñn khithëem khñun warag dau aug waupiegjä khaba, ni ich iek gaai ubñ khaba khithëem khñun okhoopiegjä khaba,

warag ich meebarñ gaaimua õor üu peerduju ayaa apiegtä püiju.

21 Magbaawai durrpierram khñunau i igwia, ‘Jäguata chadcha üu maach peerdu auju khabahab’ ajurau” a sim Ēwandamau ich iek gaai. *(Is. 42:1-4)*

*Fariseonaan iek meperauta Jesuug juapá dee s̄lejim aajem
(Mr 3:20-30; Lc 11:14-23; 12:10)*

22 Biek āb woun āb dösät bënëu sim Jesús aig aibëejierram. Mag woun ich ag bënëu meu meraanaa daujā kh̄isu khitajim. Mag ich aig aipierrwai Jesuu i dau monaaupüiwia mag meu meraa s̄lerrjā wajapha iekhapijim. **23** Mag oowi õor dauderraas n̄m iekhau amach wir aigpai, “¿Keena, mug woun jöoi David khararr chaain ewagam kh̄un eem maach peerdu aumkh̄ir püiju aajerr khabam khai?” aajeejim, Jesús igwia.

24 Pari õordamau s̄i mag n̄m ūrbaawai fariseon-aanau jūrr am ichaaur, —Dösätnaan pör Beelzebú düi bēn dötarr aawaita ag juapaauta jāg õor mor eem mepeenjā dau daau j̄urkh̄ui n̄rrum aajee-jim.

25 Pari amau amach eepai mag n̄mjā Jesuu khaph̄u s̄ierr aawai jūrr ich garmua amag magjim:

—Pārau oowai, gobiernoou ich igar n̄m kh̄un jārrcha thöonaa amach wir aigpai wērbüpikhiin, ¿mag gobierno warre kh̄et mabaju khai? Wa ābmua khāijā ich chaain düipai meeukhawi amach wir aigpai wērbükhiin, ¿warag aaidebaju khai?

26 Pāar iek mag mujā dösät düita chirum anaawai, dösätauta wir aig dösätpai j̄ur wērpkhiin, pöd ich mag jua theeg s̄lerrabajugui ajim. **27** Chadcha mag dösätnaan pör Beelzebuuta m̄rug ich jua theeg dee sim khai, magan ar pāach igar th̄unum kh̄unaujā agjō i juapaauta mepeen j̄ur wērp n̄um. Mag n̄mata ¿jāgwi pārau makh̄unag chan büürjā magum aba nu? ¿Chadcha ich Ņwandamauta amag

magamkhūr ich juapá dee sim pāachdēu khaphu naawai khabá? Pāar iek mag chi dösātaupaita wir aig ich khaibag waaujem anüpí, magan jāg chi mu dēnjo dau daau mepeen jür wērp nūm khūnagchata jēeu oobat, daau amau chadcha dösāt juapaauta jāgjur wērp nūm abarju. Pāach chi mārug mag iekha nūm khūnta ag eyaajā khaba iekha naabahab. ²⁸ Muan chadcha Ēwandam jua theegauta mepeenjā jāg jür wērp chirum gaaimua pārau khaphu aju aai nūm, ya ich Ēwandam chi jua thier-rra māig pāar ee s̄leichém. Mamu magumjā pārau khaugba nūmgui ajim.

²⁹ 'Pāadē khūrjubat. Ni ābmuajā mug nūm aig sīi āb jierrnem wajapham dūi ich di thā sim aig dubwi i nem jīgkhabaju. Sīi khapanaam khūnau wa i khāai ürūcharamua i ibūr auwi khabam chan, pōd i nem jīgkhabamgui ajim. Ich agjöta simgui ajim mepeerjā. Mu i khāai jua theeg ür khaba chirakhiin, muajā pōd ñor mor eem mepeen jāg dau daau jür wērbaju. Mamu mua chadcha Ēwandam juapaauta mug nem wau chitaawai meperaujā mu jua jūmba aajem. ³⁰ Magua, mua mag chirum: Ar chi mu igar khaba sim wounan ichta dösāt igar sim; maimua Ēwandam iek ükhapi awaag mu ipierr ñor ābamug jür phēba simuan waragta jür wērp simjō simgui ajim.

³¹ 'Magua, mua mag chirabma ajim ich Jesuupai: Ēwandamaun chadcha ñor khaibag thumaa chugpaaju, am parhoob iekhamatarrpa thum. Mamu pekau āb sim, maan mua Ēwandam Akhaar jua theegau nem wau chitum oo nūmta

warag mepeer gaai tha nāmāu. Mag pekau chan Ēwandamau būurjā khūir okhoobamgui ajim. ³² Much chi Emkhooi Iewaa igwiata khaigba khāijā iekha nām pekaun üu chugpaaju; mamū chaig pārav mua mag Ēwandam Akhaar juapaau khaba Beelzebú jua theegauta mepeenjā jūr wērp chitām anarr chan māig eegarjā chugpaaba, ni māg atag Ēwandamau deeu jēb iiur ompaabarm gaijā chugpaaba ich mag sīsijugui ajim, Ēwandam Akhaar igwiata mag iekha naawai.

*Jāga òor wajaug khaphu aajē
(Lc 6:43-45)*

³³ Mag iekhakhagmamua īchab amag magjim Jesuu: 'Pāadē mu sēu awia nemjīir jīirwaijā wajap jarba sīi ich jāg bāaupibat. Mag nemjīir wajap chēbajugui ajim. Mamū wajaphata phāichichagau bū khuanaa jar bāaumun, mag nemjō wajapha chēju. Wajapcharan ich chē sim gaaimuata khaphu aajemgui ajim, jāga sī mag nemjō. Ich jāgta naabahab ajim pāarjā agjō. Pāach nem wau nām gaaimuata pāachdēupai pāach jaau naabahab, òor wājāaunā wa òor khaibgam khūnā. ³⁴ Khūirjug chuknaan, jāg pāar ö khaibag sīsidūm khūnau, ḥjāga pārav nem wajapham ig iyūu abarju? Nem dich khūirjug ee khūirju ahaukhamta dich iiu jauba aajeeb. ³⁵ Òor khūirjug wajapham khūnau nem wajapham nemta iekha nām, amau nem wajaphamta wauju khūirju naawai. Mamū ö khaibgam khūnaun, iekhaawaijā khaigbata iekha nām, am ödi sīi nem khaibgamta wauju khūirju sīsid aawai. ³⁶ Pari mu cha iekha chirām

iekhau, Ņwandamau õor i agkham edan, m̄ig eegar aawai pāach iek khaibam iekhaajerr thumaa pāach idamaucha irig jaaujugui ajim, khan jāgwia mag iekhaajeejī. ³⁷ Wajapcharan m̄ig eegar aawai pāach iekhamaaajerr iekhaupaita wir aig pāach iekkhōr chukhu nām a jaaupiju, wa warag pāach khaibag khāijā waupi jaaujugui a jaaumajim chi fariseonaanag.

Fariseonaanau amachdēu nem ooba aajem waupijaautarr

(*Mr 8:12; Lc 11:29-32*)

³⁸ Biek āb fariseonaan eem khānau maestronaan eem khān dūimua Jesuug, —Maestro, maraun maach dakhīrta p̄urug ag na būrjā maadēu ooba aajem nemta waupim khōsi nāmgu ajierram.

³⁹ Magbaawai ich Jesuu amag magjim:

—Pāran pāachdēu Ņwandam iseg nām gaaimua warag chi ajaugjā chukhu thānaawaita warag pāachdēu nem ooba aajem nempata pāach dakhīr waupi nām. Mam̄u mua waubamgui ajim. Mag khāai warrgar jöoi Jonás aajerr nemmeeurrkhan buch ee khāai thārjup sīerr gaaimua Nínivepienau Ņwandamau i pāitarr khaug autarrjöta, īchab māchjā Ņwandamau pāitarr pārag khap apijugui ajim, māch iiu phiidubarm gaaimua. ⁴⁰ Ich jāg Jonás nemmeeurrkhan bi ee āsdawam khāai thārjupnaa edaramjā khāai thārjup sīerrjö, ich agjö māch chi Emkhooi Iewaajā īchab āsdawam khāai thārjupnaa edaramjā khāai thārjup chirajugui ajim, jēb ee. Mam̄u mag oobarmjā pārau ükhabajugui ajim amachigcha. ⁴¹ Magua, Ņwandamau õor ich

aar phē auju wa phē auba khāijā aju jaau nūm ed, Nínivepien phiidatkhaiwī amach ipaarmua pāar khaibagta warag Ēwandamag īgkha thūnūuju, warag pāar khaibag waumkhīir. ¿Khan jāgwi? Jonaau Ēwandam iek amach aar jaaubaimaawai amau magumjā aba ükhatarra awaima. Mamū ū mū Jonás khāijā ürūucha chirūmuata Ēwandam iek jaau chitumjā pārau bürjā ükhamapha nūmgui ajim. **42** Mag Ēwandamau am phiriutkha auwia chachbarm jaar īchab Sabá durrmua rey Salomón oon bëetarr uuiraujā ich ipaarmua īchab pāar khaibagta Ēwandamag īgkha thūnūujujgui ajim, í pāar khāijā warpmuata Ēwandamau Salomonag khīirjug deetarr iekha sim ūraan bëetarr aawai. Mag khāai mū Salomón khāai ürpai chirūmuata mūig pāach nūm aig Ēwandam iek jaau chirūmjā pārau ūrmapha nūmgui ajim, mag amachdēu nem ooba aajemta amach dakhīir waupi narr khūanag.

Bēn ākhāar deeu òor mor ee sīeicheewai jāga aajē a jaautarr

(Lc 11:24-26)

43 Mag iekhakhagmamua, 'Is mūg mū iek ūrbarmjā ükhaba abarm gaaimua warram khāijā warag Ēwandam däi iekkhōr pōm nūsim khap amkhīir, pārag mūg ejempla jaaukhimgui ajim. Magnaa ichdēupai, Bēn khaigbam òor mor eemua jūrpāiwain warp òor chukag ee phērēu nūrraajem. Mamū pōd ich sīeimaju baauba abaawai khīirju sīi awia, **44** “Deeu mūch chirajerr deg chiraimaag majugui” awia, deeu ich ag woun jūrmaajemgui ajim. Mag mawia ooimaawai, chadcha di chaarta

wajap thūapwi ãbamug nem jökhanaa au s̄isidumjö dijā parii ooimaajem. ⁴⁵ Mag oobaimaawai, deeu mawia, ich daumaai ich khapeen ich khāajā khaigbacharam kh̄un siete jür phē auwia, deeu mag woun mor ee naaicheejemgui ajim. Magbarm aigmua chi wounjā warr ich sierr khāai warag athuuchata khaibag s̄isiejem. Īsim kh̄un jāg khaibag s̄isidum kh̄unjā ich magta ajugui ajim meperau am d̄i, Ēwandam iek ūrtarrta ükhaba arr gaaimua.

Jesús eeugpeenau amach ãd d̄iimua i d̄i iekham ig narr

(*Mr 3:31-35; Lc 8:19-21*)

⁴⁶ Agtha Jesuu õrag iekha sim ee, i ãd i eeugpeen d̄i bardutkhachëwia i d̄i iekham ig naajim. Mam̄ i sim aar dubba daaugajärpai naaichëtarr aawai ⁴⁷ äbmua chi Jesuug, —P̄u ãd p̄u eeugpeen d̄i daaugajär n̄mwai; am iek p̄u d̄i iekham khōsi n̄um aajem a jaajim.

⁴⁸ Magbaa jūrr ichdēu, —¿Chijā agá mag m̄u ãd, maimua chijā kh̄un agá mag m̄u eeugpeen? ajim.

⁴⁹ Magnaa maach ich d̄i ogduba wēnurraajerr kh̄unagta jua hanaa, —Cham̄ kh̄unta m̄u ãd anaa m̄u eeugpeenauwai ajim. ⁵⁰ Marugan m̄u Aai ügthar chiraajemua khōsimjö nem wau n̄um kh̄unta m̄u ãd anaa m̄u üph̄uinai, maimua īchab makħ̄unta m̄u khodnaanaaugui ajim, ich Jesuu.

13

*Woun äbmua nemjür dau phötarr ag nem īkhāa
(*Mr 4:1-9; Lc 8:4-8*)*

¹ Khāai āb Jesús ich jēer sīerr degmua mawia thārrdō igaau oo sīsijim. ² Maigmua ich bigaau ñor pōm phāurbaadeewai ichta warag bote ee waaidewi dōjārraa barjōsisijim. Maagwai chi ñoran durr mos gaaipaita pos thānaajim. ³ Mag mam barjopnaata ejemplodam jaaumamua nem khīir pogkhe jaaumajim. Mag jajawagmamua magjim:

—Woun āb nemjīir dau phoon majim aajem.

⁴ Mag sīi phōmam atarr aawai ãaurag chi nemjīir daudam bū diichjem ee burrjim aajem. Mag-baa nemchaain bēewia sīi khōkhāipūijim anaabá.

⁵ Maimua ãaur khāan sīi mok pōr jooodög eeta burrjim aajem, wajappai jēb chukhu sīerr ee. Makħħunan chi tharrphēen üu jöpcha tharrphē öbērjim aajem. ⁶ Pari edau pechag wħħbaadeeu sīi ēnanauk aadēmua phuabaadējim anaabá, mokdau khurau pōd ierr khaar jērkhaba ürħuta khaarkha khithēe arr aawai. ⁷ Maimua īchab tagam phötarr miudö arr ee burrwia, chi miuta nemjīir khāajā bāau khaphí bāauwia, sīi chi nemjīirdam ichdēuta pōr pūrēu aujim aajem. ⁸ Mamu tagam üu jēb wajaug ee burrtarran, wajapha öbērwia üu nem wajaug phur jopjim anaabá, nem bich dapag maimuajā bich thā, maimua pogkha bich daii; mamu mag sīsidum chan bāurjā chi vano chukhu.

⁹ Mag nem īgħaadam jaau öpüiwi aig narr khħunag, 'Keena, jieg ürħunaa chamieg nem īgħaadam mua jaau chirum wajapha ürbatgui ajim ich Jesuupai.

Khan jāgwi ejemplodamauta Jesuu ḵrag nem jaaujeej
(*Mr 4:10-12; Lc 8:9-10*)

10 Mag i nem īgkha öpinaa maach chi khapeenauta irig, —Jāgwiata pua jāg ejemplodam jaauamuata ūrag nem jaaujē? a jēu naajim.

11 Magbaawai ichdēu marag magjim:

—Pārau khaugam khōsi ūr naawai warre māchdēuta pārag khaphā api chirāmgui ajim, jāgata Ēwandam ūor thāar ee sēicheejē. Pari warm khūnag mag khaugpibamgui ajim, amau khaugam khōsi ūrba naawai. **12** Mag khāai ar chi thāar onee ūrm khōsi ūr nām khūnagta Ēwandamau warag khīrjug deeju, ich iek khapcha amkhīir. Mamū ar mag nem waumapha nām khūnag chan deeba, warag am juu eem khecheu aumaju ajim. **13** Maguata mua sīi ejemplo jaauamuata amag nem jaauba aajeeb, mua nem wau chitām amau oo nāmta oobamjōnaa mua nem jaau chitāmjā ūr nāmta ūrbamjō naawai. **14** Amach jāg nām gaaimua am gaaita pa sīebahab Ēwandamau ich iek gaai jōoi Isaías khararrag phāpitarr. Irua phātarr mag sim:

“Par amau ūrwiajā ūrbamjō khaugbajurau.

Par wajap oo nāa awiajā ūrbamjō ajurau.

15 Mukhūn wounaan khīrjungan sīta ār sim; kachjā khīnaa daupata khī sīsidām.

Mag naawai pōd ūrjā ūrba ni oojā ooba, ni mārugjā amach pekau chugpaapi jēeuba nām, amach peerdu aumkhīir.” *(Is. 6:9-10)*

16 Mag iekhapāinaa deeu maragta, ‘Pari pāar onee abat ajim; pārau pāach daúacha mua nem wau chitām oonaa pāach jūgħucha mā iekjā ūrjeewai makħūn jōoi Isaiaau jaautarrjō khaba nāmgui ajim. **17** Magnaa, Chadcha māch imeerba pārag

mag chirhimgui ajim: Warrgar khapan Êwandum i jaaujerr khunau cha mua nem wau chithm pâar dënjö amach daúacha oom khõsi atarrjä pöd ooba-jierram. Cha pârau ūr numjä amach jüghucha ūrm khõsi atarrjä pöd ūrba durrajimgui ajim.

*Khani jaau sī nemjūr dau phötarr ag nem īgkhaau
(Mr 4:13-20; Lc 8:11-15)*

18 Maimuan chadau ich Jesuu, 'Urbat, mua pârag jaaukhimgui ajim, khani jaau sī chaig muchdëu nemjūr dau jaau chirarr ag ejemplou. **19** Ar mag Êwandum iek jaau num ūr numjä pöd khaugbam khunran, chi nemjūr daudam khudjä ee burrwia nemchaainau khöpäitarrjöta numgui ajim: Meperau bëewia, sii khûgurbaicheewai, Êwandum iek ükhatarrdam deeu ūrba arrjö apääijem. **20** Maimua ar Êwandum iek jaau num ūrbaawai ükham khõsi ükhatar्र khun, jûrr nemjūr daudam mok pör jojoodög ee burrtarrijöta numgui ajim. **21** Mamh jēb chukag gaaimua chi nemjûirdam wajap khaarkhaba arrjö, īchab mag ūrm khõsi ūrnnaa ükhatarrijä wajappai ubh khaba num. Mag khukhurpai naawai, mag iek wajapham gaaimua chikhamnau khaigbanaa phithurg aawaijä, deeu Êwandum iekta isegwi, warr amach naajerrjöta wénurriram khõsi num. **22** Maagwai maach khapeen ihäsisisdöm khun, jûrr mag nemjūr dau miu ee burrwia chi miúa pör purëu autarrjöta numgui ajim. Amau Êwandum iek ūrm khõsi ūrjem, mamh deeu amach khuirjug eepai, "Jägum gaaimua pöd mh phatkhon auba khuijä chitaju," wa magbam khai, "Mua chadcha ükhakhiinjä, pöd parhooba muchdëu ampierr abaju" a khuirjuajem. Mag

gaaimua mag nemjīirdam aphuu bāauwia pōd chēba arrjö, Ēwandam athee nem wajapha wawaagjā pōdba, sīi serbiibata nūmgui ajim. ²³ Magarrau ar Ēwandam iek ūrwia thāraucha ūkhaajem khūnan chad, jūrr mag nemjīir jēb wajaug ee burrtarrjöta nūmgui ajim. Magum khūn Ēwandam athee nem waum khōsi wau naawai, amachdēu nem wauju ayagpierr waaujemgui ajim: ãaur khūnau nemjīir chi chēmiejö dūrrcha, ãaur khūnau apierrpai maimua ãaur khūnau buchkhunpai. Mamu thumaam khūnau ichiita ichdēu khōsimjö aajemgui ajim.

Phūak dau khaigbam trigo eeu jīr wējōm ee phötarr

²⁴ Mag jaauwia, deeu ichdēupai mug ejemplodam jaauumamua magjim: 'Is mua pārag jaaukhimgui ajim, Ēwandamau ichdēu ðor i agkham ed jäga khaigbam khūn chi wājāaun eemua isegju. Maan mugaugui ajim: Woun ãbmua trigo jīirjim aajem. ²⁵ Mamu mag trigo apha sierrta, ðor thum khāiphöbaadēmich, mag chi nemjīir pap kha ukhurm bēewia jūrr i nemjīir ee phūak dau khaigbam agjō trigojōo simta phöthurjim anaabá. ²⁶ Maimua chi trigo bich baupa aadeewai chi phūakjā agjōo dūi bich baupa jōisijim anum. ²⁷ Magbaadēm chi chognaanau oo athaawai amach patrón aar wētwi irig, “Patrón, pua jīirwai trigo appai jīirtarrta, ḥjāga Is jāg phūak khaigbampata ag ee bich baupa wējō?” ajim anum. ²⁸ Magbaawai chi papkhūu, “Jā, maach dūi iekkhōr paraam khūnau khāijā ag ee phūak dau phōwia khabahab” ajim anum. Magbaa chi

chognaanau deeu p̄aabā irig, “¿Pua oowai marau ag appai chi khaarpa jēu wērphoon maju aai n̄e?” ajierram an̄em. ²⁹ Mam̄ magbaa chi nemjīr kh̄ jōoirau, “Oob jēwaan wētmiet” ajim an̄em, “magba akiin eeu pārāu chi trigo khaardampa khāijā th̄errēudukham. ³⁰ Magju khāai idēu warag āba bāaupibat” ajim anaabá. “Maimua ya phierr n̄am jaar paawaita mua ag athee ðor p̄iijugui ajim an̄em, nacha ag appai th̄errphēnaa, khōorjünaa örpüimkhīir. Maimuan chadau agjö chi trigo appai phierrwia chi ausšiujem ee ausšiujugui” ajim anaabá. Magtarr aawai ichdēu jaautarrjö idēu bāaupiwia, phierr jaar paawaita ich mag chi phūak th̄errphēnaa, ag appai kh̄et örpüijim anaabá. Maagwai ðor i agkham edjā ich magta aju Ŋwandamaujā ich iek ükhabam kh̄un d̄i. Mam̄ ich iek ükha n̄am kh̄unan, mag trigo wajap ākha s̄lutarrjö ich aarchata phē auwi ich d̄i ich mag wai s̄isiju a jaaumajim, ich Jesuucha.

*Mostaza dēn nem ūgkhaadam
(Mr 4:30-32; Lc 13:18-19)*

³¹ Mag nem khīir pogkhe jaaumamua ich Jesuupai ūchab m̄ug nem ūgkhaadamjā jaaujim, mostaza daudam bürūu khit̄em igwi: ‘Pārāu khaphu nu, jāga sim abarí Ŋwandam iek mua jaaū chit̄em, maimua khanjöta sim a mua pārag jaaubarkhiin ajim. M̄ug Ŋwandam iek mua jaaū chit̄em, mostaza daudam jēb ee jīir s̄ubarmjöta simgui ajim. ³² Iin chadcha tagam nemjīr dau khāijā ichta bürūu cha khit̄em. Mam̄ mag khit̄em nem bāau khaphí bāauwia, nem bū pōm ādēe aadeewai, s̄ii nemchaaindam bēewi ag gaai di ūchueejemgui ajim.

Ich agjöta s̄iebahab ajim īchab m̄ag Ņwandam iek mua pārag jaaū chitumjā: M̄ugwaiwe chan khanpan khabata ükha durrum; pari mag durrumuata warag nem pōm aaidubapäaiwai õor khapankham khunau ükhajugui ajim.

*Levadura dēn nem īgkhaa
(Lc 13:20-21)*

³³ Mag jaaumamua ich Jesuupai, 'Ēwandamau ich iiu aawai mag ich iek aaidupi n̄umun, uui ābmua arin dūrrcha sim ee levadura p̄itarrjöta simgui ajim. Pārāu khaphu n̄umgui ajim, levadura bärue p̄itarrjā aaidumam ooba simta, arin thum urpi aaujem. Ich agjöta s̄iebahab ajim īchab Ņwandam iek m̄ag mua jaaū chitumjā. M̄ugwaiwe chan õor pōm m̄ag wējom ee agtha pōmcha aaiduba sim. Mamu m̄ag atag paawaita durr warpham magwe aaidubaadee thumaam khunau ūrab khaba ūrjugui a jaaumajim.

*Jāgwi ejempla jaaumamuata Jesuu nem jaaujeejī
(Mr 4:33-34)*

³⁴ Magta Jesuu nem khīir pogkhe jaaumajim, ejemplodam deemamua. Ejemplo chuk chan õrag nem jaauba aajeejim. ³⁵ Mamu mag ejemplooupai nem jaaujerran, warrgar Ņwandam i jaaujerrau Jesús igwia jaautarrjö, exemplo deemamuata õrag nem jaauju arr aawai ajim. Mag irua ejemploou nem jaaumaju atarran, warrgarwe Ņwandamau õrag khaugpiba ich thāar eepai wai s̄isierra jūrr ewag pawi õrag khap amkhīir jaaumaju ajim. Magtarr aawaita mag exemplo jaaumam aigjā chadcha ag eyaa öbēbērgmajim.

Jesuu jaaujim, khanta jaau sī mag phūak khaigbam trigo ee phötarrau

³⁶ Mag õrag ejemplouu nem jaau öbaadeewai õrag wëtpi jaaujim. Maimua thum ërëubaadee ich jéer sīerr di aar majim. Maig maach appai aphöbaadee, marau irig maachig jaaupijim, mag phūak dau khaigbam trigo eeu jíir wëjom ee phötarr. ³⁷ Magbaa ichdëu jaaubaadëwi magjim:

—Ar mag chi nemjíir dau wajapham phöjim a chirarr, jā mæchpaíugui ajim, mæch chi Emkhooi Iewaa. ³⁸ Maagwai irua phötarr jēb, jā mæg ñor pōm wëjomta jaau sim. Chi nemjíir dau wajapham, ñor Ëwandamagta uduraa amach Pörkhapi nūm khæunaugui ajim. Maagwai chi phūak khaigbam, ar sīi Ëwandam igar khaba mepeer igar nūm khæunau. ³⁹ Maagwai chi patrón kha ukhur i nemjíir ee mag phūak dau phöthurtarr, jā chi meperaugui ajim. Maimua chi trigo phur jöisiewai thæju a jaautarr, Ëwandamau mæg durr i agkhajuuta jaau sim. Chi trigo thæ nūmjö ñor dajék aju khæun, ich Ëwandam chognaanaugui ajim, angelnaan. ⁴⁰ Pārau khaphæ naabá, phūak phænaa, jæupinaa örpäaijem. Ich jägtä aju ïchab Ëwandamaujā ñor däi ichdëu mæg durr i agkhabarm ed. ⁴¹ Mag ed mæch chi Emkhooi Iewaa mua mæch chognaan püijugui ajim, sīi bigaaum khænagjā pekau waupinaa amachdëupa nem khaigbam wau sīerrjéem khæun thum ãbamæg jür phëmkhñir. ⁴² Mag ãbamæg jür phënaa orno paa dñamjö sim eeta barkhæuju. Magbaawai mag eeta icharaucha bñenaa gaai machgau am khierr ujäkkhær abarjugui ajim. ⁴³ Mamæ warm khæun

mamagkham ee, jūrr Ÿwandumagta udaraa amach wajaug paapi nūmua i dēnkha narr khūnan maach Aai thumaam khūn Pörkha sim dūita nūsijugui ajim. Magnaa ichdēupai, Keena, jūg ürūnaa cha mua nem jaau chirūm wajapha ūrbat ajim, mag iekhamamua.

Jesús dēnkhaag jāga aju aai nū

⁴⁴ Mag jajawagmamua Ÿchab mūg nem Ÿgkhaadamjā jaaujim, ich Jesuu: 'Woun āb chikham jēb gaai phidkha sīejim aajem. Mag phidkha simuata jēb eem nem wajapham oobaadējim anaabá. Magbaawai pōd ichdēu arrju khaba aawai, sī oo pūawia, ich nemta warag isegamjö thumaa pērkhūipūiwia, ag phatkhonauta mag ichdēu nem oo pūatarr chi jēbpa pēr aujim aajem.

Maimua ich Jesuupai mag ich nem Ÿgkha sim ūr narr khūnag magjim: 'Chi mū dēnkhaju khūnaun mag wounau mag phīr aum khōchgau ich nem thum pērkhūitarrjö amach nem wai nūmjā thumta iseg nūmjö aju aai nūmgui ajim, mūuta jūrr mag nem ajapham amachdēu ig nūmjö paarpaag.

⁴⁵ 'Mag mūuta nem wajapham amachdēu ig nūmjö paarpaagan, chihöö chi ürūcha balee simta pēr awaag jūr wēnūrrūmjö aju aai nūmgui ajim. ⁴⁶ Mag jūr nūmua chi baau atham khūu ich nem wai sim thumaa pērkhūiwi jūrr mag chihöö mag ich nem pērkhūitarr khāaijā ürcha balee simta pēr athamjöta aju, chadcha mū dēnkham khōsi mū jūrwia baau athaawai.

Öor i agkham edan reeu dō ūrēu nūmjö aju jaau-tarr

47 Mag jajawagmamua, 'Ēwandamau õor i agkham edan, ãwarr pūraag reeu döjärr dö urreü numjöta ajugui ajim, ich Jesuupai. **48** ¿Pārāu oowai mag urreü wai jörröö awia jiir auna, chi ãkhāar theernaa barpüiwia, chi wajapham appaita auba aajē? ajim. **49** Ich jägtä ajugui ajim īchab ūwandamau pāar düijä, mæg durr ichdëu i agkhabarm ed. ūwandamau ich chognaanag õor khaigbam khœun chi wäjäaun eemua khœet theerpi jaauju; **50** magna mag chi ãkhāraam khœun mag orno paa simjö sim ee barkhœüpäiju. Mag barkhœuibapäaiwai mamta icharaucha bïenaa gaai machgau am khierr ujäkkhœr ajugui ajim, amach khaigba wœnurrarr jürr.

51 Mag jaau dichwia ich Jesuupai maach ich düi wœnurrarr khœunagta, —¿Pārāu cha mua jaau chirœm wajapha khaphœ nœ? a jœujim.

Magbaawai marau, —Ēera, maraun khaphœ numgui anaajim.

52 Magbaa ichdëu marag magjim:

—Mæg iek iiur mua jaau chirœmjä pārāu chadcha khaphœ naawai deeum khœunag jawaagjä ya chi machnaankha nœmgui ajim. Jäg nœm aig õor ūwandam igwia i jœr nœm khœunag pārāu jaauju aai nœmgui ajim, chadcha pāachdëuta nawe ūwandamau ich i jaaumienag phäpitarrjä khaphœnaa mæg iek iiur mua jaau chitœmjä khaphœ naawai.

*Jesús Nazaret phöbör ee
(Mr 6:1-6; Lc 4:16-30)*

53 Mag ejemplodamau nem jaau sœwei jaau aaipabaadeewai aigmua mawia **54** jürr Nazaret

phöbörög petajim, ich bääutarr aar. Mam pabaimaa, Êwandam iek jaau nüm ūraag maach meeun biirdüajem deg dubwi, õrag Êwandam iek jaaubaadëjim. Mag irua jajawagmam ūrwia jügderraa nüm iekhau warag amach eepaita, — *¿Magum ichdëu jamta khaugjimta mag jaaumáma?* *¿Jäga ichdëu jäg õor monaau nürráma?* anaa īchab,
⁵⁵ Keena, *¿pärau oowai jäg woun José pa waumie ag iewaa khabá, Maríä däím?* *¿Jä Santiago däi khod khabá, José däi, Simón däi maimua Judas düijä agjö?* ⁵⁶ I üphüuin thum müig maach däi ich müg phöbör ee naajem; maagwai ichjä maadëu khaphü nümgui ajierram, ich müiguim aawai. Mag simta, *¿jam khaugthurwiata jäg nem jaau khaauga ichdëu jaaumaajëma?* aajeejim jürram khüünau.

⁵⁷ Amachdëu mag nüm gaaimua irua nem jaau simjä asekasba, warag i däi khüir khüukha phöbaadëjim. Pari magbaa ich Jesuu amag, — Chadcha deeum durram khüünaun müg Êwandam iek jaau wënürrüm khüünag eenaa am däi ajapha aba aajeeb ajim. Mamü mag sim, jürr dich di aig wa dich bääutarr durrpai chan magjä magba warag am kha isée aajerramgui ajim, jürr amach khüircha.

⁵⁸ Mag, warag maig chan Jesuu õor mor masim khüün pööm monaabujim, amachdëu iek ükhamapha narr aawai.

14

*Juan chi õor pör choomie thõotarr
(Mr 6:14-29; Lc 9:7-9)*

¹ Mag Jesús nem khñir pogkhe ñor dakhñir wau nñrrñm jaar ñchab Erodeta Galilea durr reikha sñejim. Mag ag na ñrau nem ooba aajempa ich Jesuu wau sim sñi bñi wëjom chi Erodeeu ñr athaawai ² ich dñi ãbam degam khñunag, —Maan Juan chi ñor pör choomie khararrta deeu iiu phiidawia mag nñrrñmgui ajim anñm; maguata mag ñor mor masim khñunpa monaau nñrrabahab ajim anaabá.

³⁻⁴ Irua mag sñerran mñga ajim aajem: Maata ich Erodeeu ich naam Felipe uui Erodías anñmta khecheu auwi sñejim anaabá. Mag atheeta Juanau chi reíg, “Pua pöd pñch naam uui khecheu auwi pñch uui kha auju khaba simgui” ajim anñm. Mamu sñi ichig magbaawai warag Juan pür aypi jaawi, cárcel deg phñar sñupinaa cadenau jü sñupijim anaabá.

⁵ Ichig mag iekhatarr aawaita chi Erodeeu i thñopüim iigjeejim anñm. Mamu thumaam khñunau Juanau Êwandam iekta jaau sim khaphñ narr aawai, irua thñopüikhiin, jñrr ñrau ichta khaibaju a khñirjuwia pöd thñoba aajeejim aajem.

⁶ Mamu mag nñm ee, biek ãb chi Erodes año cumplitarr ag phiesta kha nñm ee chi Erodías kha jemkhajim aajem, ñor khapan thññm na. Mag i jemkha sim oowia, ich Erodeeu khõchkha thññisiwi, ⁷ ich bñaurrag, “Puchdëu nem khõsim mñrug jëeubá; mñch imeerba mua deeb khaba deejugui” ajim anaabá. ⁸ Mamu magbarm chi ãdaujñ ñrtarr aawai ich chaai wawí sñujim anñm. Magbaawai chi chaairau ich bñaurr jöoyag, “Magan mñ athee Juan chi ñor pör choomie pörta thëp ee audeebá; jñata mua khõsi uñogui” ajim anñm.

9 Mamu mag Juan pörta ichig jéeubaawai warre chi rey ökhirjuu aadëjim anaabá. Mamu ichdëu õor thärkhuitarr däi ábam mes gaai namuata mag ichig jéeubarm nem deeju a iekhatarr aawai **10** chadcha Juan cárcel deg síerr aar õor päiwia thoonaa, chi pör appai thép ee waibéepi jaau-jim anaabá. **11** Magbaawai i ipierr wëtwi, chadcha ichdëu jaautarrjö thoonaa, chi pör thapnaa aibéewi, chi daupeer mag chi jemkha síerrag deechéjierram aajem. Magbaa ichdëu jürr ich ãdag deejim anaabá. **12** Mag chi Juan ö thapbapüim abaawai, i däi wénrraajerr khundamau béewi, arrwi, aukhérjierram anaabá. Maimua ya mag amau i thobapääiwaita maar aig Jesuug jawaan béejierram.

*Jesuu õor cinco mil jäogtarr
(Mr 6:30-44; Lc 9:10-17; Jn 6:1-14)*

13 Mag Juan ö thap thobarm ich aar jaaubaimam ūrwia, ökhirjugau warag chawag õor chukag aar maju abaawai, marau i joo arrjim. Pari mag wëtumua ya maar döjärr paaukhabaadëm õrau oopäitarr aawai ag dakha phöbör nnuidum eem khunau jürr khd garmua maar na èrebaadëjim. **14** Maimua ya jopimawia ooimaawai i na õor pöoma thunaajim. Magbaawai am dau aug khaugwi am aaunaanjä monaaupüimajim. **15** Mag nám ee, ya kheuraa aadeewai maach garmuata irig, —Mug õorjä chukag eeta ya kheuraa aadëm; amag wëtpi jaaubä, phöbör ee wëtwi amach athee khjudam pér aumkhir anaajim.

16 Magbaawai, —Khöju jüraanpai chan am wëtju khaba nüm. Ðäg päächdëuta am jäogbamma? ajim, ich Jesuu maachigta.

17 Magbaawai marau, —Maar khöju chukhu nümgui ajim amag deeg. Äba pandamta cinco wai nüm däi äwarrdamta dau numpai wai nüm ajim irig.

18 Magbaawaita ichdëu, —Makhundam mä aig aipidut ajim.

19 Mag chadcha ich aig aipierrwai õor pöm mag thünarrag, —Phük ee ohood abat ajim.

Maimua mag pandam cinco narr däi chi äwarrdampa phë auwia ügthaag eerpanaa, Êwandalag ag paar üu ajim anaa, ichdëupai chi pan thorreunaa marag uapüimajim. Magbaawai jürr maachdëuta õrag jigmajim. **20** Mag jigmamua, jigmamua, ich iiu aawai thumaam khünau amachdëu khöm aig khötarrjä därr apiwi, pan pöm sobjim, chi äwarrjä agjö. Mag chi sobtarr phë aunaa oowai thubut khapan docen äb öbérjim chi ipiirkham. **21** Mag ed mag Jesuu jäogtarr khün chi khapanag cinco mil naajim, emkhooin appai, uuin beerba ni chaainjä beerba.

*Jesús döjä ür narrarr
(Mr 6:45-52; Jn 6:16-21)*

22 Mag õor pöm thach khöpiwi jürr maachta ich na maach durbagkhatarr jap ee wëtpi jaaujim, ich na thoom igar naaimamkhür. Maagwai ichin agtha ich aig sísijim õor oopääiwai. **23** Maimua õor thum ärëuwia ich appai aadeewaita, i iek buchag gaai ich appai ich Ayag jëwaan majim aajem.

Maagwai ya edau khëubaadeewajā mam ich appai chirajim aajem.

²⁴ Magumich maran ya döjärr naajim. Mam
maar khīir garmuata phū wē thənarr aawai
maar japan phūasau öpphērta jiir ahau khajim.

²⁵ Maimua ya äspa urumuata ich Jesús maar
ẽudee bēejim. Pari mag urumjā sīi döjä ürta jēb
thetag gayamjö urajim. ²⁶ Mag döjä ürta jēb
gayamjö maachig urum oobaawai jāphierrwi maar
ääi khaphöbaadējim. Mag jāphierrnaa ääikhamua, —
Keena, akhaar khabahaba anaajim marau.

²⁷ Pari magbaawai ich Jesuu, —Keena, oob
jāphierrmiet; mu khabahab ajim marag.

²⁸ Magbaa Pedroou irig, —Señor, chadcha puchta
Jesús khai, magan mūjā puchjö döjä ür puch aar
mapibá ajim.

²⁹ Magbaawai irig, —Bēejuma ajim Jesuu.

Magbaawai chadcha Pedroou jap eemua
waaidubaadēwi Jesús khīirphee dudurgmaa ajim,
döjä ürta durramjö. ³⁰ Pari phūas dau dapag oowi
jāphierrbaadējim. Mag jāphierrbaadēm ee īchab ya
ierrpamajim. Magbaawaita maach Pörög, —Señor,
mu oobahur, muun ierrpamamgui ajim.

³¹ Magbarm bürre Jesuu i juu gaai purnaa, —
¿Khanthee pua puch ierrpaju khīirjuj? Jāgan pua
chan mua puchig nem mag aawaijā mu iek ükhaba
chirabma ajim irig.

³² Maimua ya am jap ee waaidukhabaadee
chi phū meuu aadējim. ³³ Mag chi Jesús jap
ee pabaadee i khīirphee kanieu phōbkhanaa, —
Chadcha puuta Ŋwandam Iewaau anaajim, marau
irig.

*Genesaretpien Jesuu monaaukhatarr
(Mr 6:53-56)*

³⁴ Mag wëtumua thoom igar Genesaret durr phëeubaimajieram. ³⁵ Mag Jesús barbaimam õrau khaugphöbaadee, sīi ag perás bīi jōisijim. Mag amachdēu khaugphöbaadee i aig õor mor masim khūn aibëenaa irig, ³⁶ –Maar aaunaanag puch khajüahidam gaapai khāijā pūrpibá aajeejim, monaumkhīir.

Mag chadcha thum i khajüa gaai pūrmam khūnan warre monaaukha maajeejim, mag sīi pūrbarmuapai.

15

*Sīi jua sūgba thach khö numuapai chan maach
ärba aajem a jaautarr
(Mr 7:1-23)*

¹ Ichab Moiseeu phā pumatarr iek wajapcha uurkhaajem khūn dīi Ēwandam iek jawaag chi machnaan i aig bëejierram. Makhuun Jerusalenmua bëetarr khūn ajim. ² Mag bëewi irig, –Jāgwi pū khapeenau maach jöoin i pua nū? Jāgwi thach khoowaijā jua ubata thach khoojē? Pārav khaugba naab jäg üu khaba sim? aichéjierram.

³ Magbaawai Jesuu Ichab, –Khanthee pāraujā agjö Ēwandamau jaau sim thum ipierraab abanaa sīi pāach jöoin iita ürcha uurkhaju ēkhaajerráma? ajim amag. ⁴ Magnaa amag, Pārav khaugba nū ajim, Ēwandam iek phā sim gaai jaauwai, “Puch aajā puch ād dīi jāsenenaa ökhö abá” a sim? Maimua “Ar iwiir ābmua khāijā ich aai wa ich ād khāijā thōpnnaa ãaukha iekha simūn warreta thōopüiju aai

nūm” a sim, ḡmajā pārau khaugba nū? ajim amag.

⁵ Magnaa ichdēupai, Pari Ěwandamau ich iek gaai mag jaau simta, jūrr pāar iek mag ābmua khāijā dich ayag wa dich ādag khāijā, “Pārau ig nūm mua wai chirab mamū, pōd mua deeju khabam, ya thum Ěwandam atheem aawai” a iekhaju aai sim anūm, dich dēnnaan dau aug khaugba. ⁶ Pari pārau ūrag mag jaau nūm aig, Ěwandamau nem jaau sim isegnaa jūrr pāach jōoin iita ūrcha ūrkha naabahab ajim Jesuu, amach khīrcha. ⁷ Magnaa, Chadcha jāg Ěwandam iek gayam pāachdēu nem jaaujemjō khaba jūrr ag chaaur nem wau sīerrjēem khapta Ěwandamau ich i jaaumie jōoi Isaías khararrag pāach igwia ich iekhatarr iek māg phāpijimgui ajim.

Magnaa chadcha ag gayam jaaubaadēmua,

⁸ “Pāran, sīi par iekhaupaita Ěwandam iek ūkha nūm ūkha nūm aajemgui” ajim Jesuu amag.

“Pari mag nūm chan par chadcha thāraucha ūkhabamta mag sīerrjēem.

Pāach mag nūm gaaimua pāar thāar chan i dakhajā khaba, sīi i warpta thānūmgui” ajim.

⁹ “Jāg nūm aiguin pariī pāach iphithur pārau irig jēeuju.

Pārau jaau nūmjā sīi wir aig pāach khīrjugpai; jā i iek khabamgui” ajim Jesuu amag, warrgarwe Ěwandamau jaautarr igwia. *(Is. 29:13)*

¹⁰ Magnaa ūragta eerpanaa, ’Wajapha mā iek ūrbat ajim. ¹¹ Maadēu nem parhooba khō nūmuapai chan Ěwandam dau na maach ārpiba aajemgui ajim. Ěwandam na ūor ārpiejemūn iekhaju

khabam nempa khīirjunaa iekha n̄muata ðor ārpiejemgui ajim.

¹² Irua magbapäaiwai maach chi khapeenauta irig, —Fariseonaan iek, mag pua magbarm aig, am khīrta iekhabapüim aajem anaajim.

¹³ Magbaawai jūrr ichdēu maachigta iekhammua, —Oob am iek asekasmiet ajim. Pārau khaphu n̄am, nemjīr ee phūak khaigbam öbeerwai thārrēupäajem. Ich jägtä ajugui ajim m̄ Ayau am dāi. Am ichdēu jūr au sim khūun khaba aawai nemjīr ajapham eemua phūak chi khaarpa thārrēunaa barbapäimjöta ajugui ajim. ¹⁴ Magua, idēu warag khīuu s̄lubat ajim. Jākhūnan amachjā dau khīsu n̄amta agjö dau khīsum khūun juu gaai p̄urnaa ëud̄ arrjem khūunjöta n̄mgui ajim. Pārau oowai merag chukhu s̄iebá, dau khaugba khit̄umua agjö dau khīsu khit̄um juu gaai p̄urnaa arrkhiin, äb büeu subaadee amach numwe burrjugui ajim.

¹⁵ Magbaawaita maar eem äb Pedro aajemua irig, —Señor, cha p̄chdēu jaaubapüim deeu marag wajapha jaaubá; marau pöd khaugba abarmgui ajim irig.

¹⁶ Magbaawai Jesuu marag jaaubaadëwia magjim:

—¿Wa pārau agtha khaugbata n̄wa? ajim.

¹⁷ ¿Pārau khaphu naabá, maadēu nem khö n̄am thum maach bi ee mawia chēbapäaiwai deeu chukhu aadeejem? Magua dichdēu thach khö n̄muapai chan maach ärba aajemgui ajim.

¹⁸ Maach ärpi n̄muun thāar eemua khīirjug khaigbam iekha n̄muata Ŋwandam na maach

ãrpiejemgui ajim, ya khiiрjunaata iekhamaawai.

19 Nem thum maach khiiрjug eemuata öber thuuнam: khiiрjug khaigbam, õor thõoju, dich õor khabam düi khapes aju, dich khaman apha khäijä dich õor düimjö aju, nem jïgkhaju, sëukhaju maimua chikham äugar chad khabam iek iekhaju.

20 Magum nemeuta chadcha Ëwandam na õor ãrpiejem. Mam‡ chi machnaanau jaau nuñøjö sii juu sügba thach khö nuñuapai chan Ëwandam dau na maach ãrba aajem a jaaujim marag, ich Jesuu.

*Canaanpie үүirau Jesuu ich chaai monaauju khaph‡ sierr
(Mr 7:24-30)*

21 Maigmua igbaadeeu jürr phöbör numí Tiro Sidón düi nuñag petaawai maarjä i düi wëtjim.

22 Maimua ya mam paaukhabaimamta, үүi äb Israel durram khaba Canaanpie үүi mag perás sijercta ääag bëewia Jesuug, —Señor, mu ap үrrum mu dau aug khaugbá ajim. Mua khaph‡ umgui ajim, puuta chadcha Ëwandamau pëiju aajerrau. Maagwai mu chaai monawaagjä pu juu theeg sim. Mu kha dösät bënëubaarjemta pürag monaaubapäi a umgui aichëjim, irig chaigpamamua.

23 Pari par üanau mag chaigpa khitumjä Jesuu büürjä i iek ükhabajim. Magbaawaita marau irig, —Senor, ɿjäg pua irig mapi jaaubamma? Ya atcha magaaajä marau ürmapha nuñ. Magbam‡n ich jäg maach ëudee ääag majuwai anaajim.

24 Pari magbaawai jürr Jesuu chi үüiragta, —Ëwandamau mu püitarran, maach meeun israel-naan sii oveja okhoo durrumjö durrum khuuн peerdu aumkhiiрta mu püijim ajim.

25 Pari mag nám ee, warag i aigcha bëenaa kanieu phõbkhanaata, —Señor, m✉ ap ባርሃም m✉ chaai monaaubapüi ajim.

26 Magbaa, judionaan khabam khዕን chan monaauju khabam awi juau ogthompai chi Jesuu warag, —¿Pua m✉ iekha chirሬm ūrbata sī? ajim. P✉ deeum durram aawai, mua p✉ chaaita nacha monaaukhiin, mua oowai dich chaainag deeju arr panta khecheunaa saakienag deebarmjö ajugui ajim irig.

27 Pari magbaa ūanau dūi, —Señor, jāan chadaugui ajim. Mam✉ pua oowai, ¿saakienaujā amach pap juasur mes eegar khaimam khōba aajē? ajim. Maagjeeawai m✉ Israelpie ከዚ khaba ብሔ mam✉, ¿pua m✉ chaaijā dau aug khaugbaju khai? Mua khaph✉ ብሔ, pua i monaaupሮiju aai simgui ajim irig.

28 Magbaawaita, —Jōo! Jāgan chadchata mua pach chaai monaauju khaphሁnaata pua ብክha ብምgui ajim. Magan chadcha pachdēu jaau simjō p✉ chaai monaauju ajim irig Jesuu.

Mag, chadcha Jesuu mag iekhabarm bürre chi chaai monakkha aadējim aajem.

Jesuu ጽor pöm monaautarr

29 Mag Sidonmua deeu maar bëewia ūwaai mag thärrdö pöm sim Galilea aajem igaau naaichëjim, ich Jesús dūi. Maimua buchag gaai waaidhwia oo sīsijim. **30** Mag amach dakhīr jupbaimaawai ጽor pöm i aar wëtwi i bigaau phሬrbaadëjim. Mag ጽor pöm thዕንም ee i aig aibëemajim: bë wëd✉ wëd✉ khithëem khዕን, dau khīsum khዕን, büdam wa juadam khājā አክሳም khዕን, meu meraam

kh    n maimua tag aaunaan khamor machag kh    irpierr i aig aib  enaa i b  kh  rr aus  umaajeejim. Maagwai magum thum ichd  u monaaup  i maajeejim. ³¹ Amach da  uacha mag meu meraa khith  e arrj   ij  b n  rrj  e, juadam wa b  dam kh  ij     kh  raa khith  e arrj   monakha, maimua dau kh  su khith  e arr kh  unpa dau wajapha n  rrj  em oowia, s  i   or dauderra naajim. Mag amachd  u oo n  m gaaimua maach meeun khabam kh  unaupata maach meeun israelnaan   wandamag j  euph  o th  naajim.

*Emkhooin appai cuatro mil Jesuu j  ogtarr
(Mr 8:1-10)*

³² Maimua mag maach ich d  i ogd  ba w  nurraajerr kh  nagta, —  or p  m mug th  n  m m   dau ee dau aph  u durrumgui ajim. Ya kh  ai th  rjup pam am maach aigmua b  urj   ogd  ba, thachdam kh  uj   chukhu n  m. Ich j  g thach kh  ba chan mua amach diig p  imapha chir  mgui ajim. Ich j  g p  ikhiin, di aar barba kh  ij   kh  d ee j  da  a ph  r  ubajupa ajim, ich Jesuu.

³³ Magbaawaita marau irig, —Mam   mug   orj   chuk sim ee,   jam maad  u kh  ju bawaagauma? anaajim,   or p  m mug th  n  m kh  opieg.

³⁴ Magbaawai ich Jesuu marag, —  P  rau pan dau kharr wai n  ma? a j  euojim.

Magbaa marau, —Sietepai, maimua   warrdamj   ar dau khapan khaba durrumgui anaajim.

³⁵ Magbaawai ichd  u   rag kh  t jupkhapi jaauwia, ³⁶ mag pandam siete narrj   chi   warrdam d  i   ba sua ee ph  e auwia,   wandamag   u ajim anaa thorreubaad  ejim. Magnaa maachig

uapüimaawai marau jūrr õrag jigmajim. ³⁷ Mag jig phuurdudugmamua thumaam khüunau amachdēu khöm aig khötarrjā, pan pöm sob thünisijim. Mag chi sobtarr, thubut siete marau ipiirkha aujim. ³⁸ Mag ed mag chi thach khö narr khüun cuatro mil naajim, emkhooin appai, uuinjā beerba ni chaainjā beerba. ³⁹ Maimuan chadau õrag wëtpi jaubaawai agdaujö amach majupierr aaidüjierram. Mag thumaa èréubaadeewain chadau, ichjā jap ee waaidübaadee, marau i Magadanag arrjim.

16

*Thethemnaanau amach dakhñir amachdēu nem ooba aajem ompaa aupi narr
(Mr 8:11-13; Lc 12:54-56)*

¹ Mag Magadán durr paaukhabaimaawai fariseonaanau Saduceonaan düimua Jesús oon bëejierram. Pari mag bëetarran sii i imeraa pur aum khöchgaupai arr aawai irig amachdēu bürjä ooba aajem nemta amach dakhñir edjä ee waapi jaau naajim, mag gaaimua chadcha Ëwandamau püwiata mag nürrum a amachig khap jaaumkhñir.

² Pari Jesuu am ipierraajä khaba, warag sii amag, –¿Khan jägwi päräu kheeurag edau dubmamua edjä phur waau thünäm oowia, “Nan edau wärjähä aju” aajë; ³ maimua jūrr edaupherrejä agjö edau öbér urum bëuu edjä phur thünäm oowi, “Nan edau khörkhaju” a jaaujë? ajim. Päräu jäg edjä oobarm gaaimuapai ed wärjäug aju wa ed khörkhajujä nem khaug nümta, ¿jäga jäg päräu pääch daúa mua nem wau

chitām oo nāmjā pōd khaug auba nā mā chadcha Ēwandamau pāiju jaaujerr? ajim amag. ⁴ Pāran pāachdēu Ēwandam iseg nām gaaimua warag chi ajaugjā chukhu thānaawaita warag pāachdēu nem ooba aajem nempata pāach dakhīr waipi nām. Mamā mua waubamgui ajim. Mag khāai warrgar jöoi Jonás aajerr nemmeeurrkhan buch ee khāai thārjup sīethurtarr gaaimua Nínivepienau Ēwandamau i pāitarr khaug autarrjöta, īchab māchjā Ēwandamau pāitarr pārag khaphā apijugui ajim, māch iiu phiidubarm gaaimua. Mamā magumjā pārau ükhabajugui ajim.

Mag iekhapet awi ichta warag chaaug igbaadējim.

Jesuu ich khapeenag fariseonaanjö apiba jaau-tarr
(Mr 8:14-21)

⁵ Mag igbaadēwi ya thoom igar paaukhabaimaawaita maar khīr ee dūnaisijim, panjā aibēeba sīi ich jähta wēnūrrūm. ⁶ Magbarm dāichata ich Jesuujā marag, —Khīr khaphā wēnūrrathā ajim. Fariseonaan bēnta saduceonaan bēn dāi jäg levadurajö sim pāach gaai dārbapimiet ajim marag.

⁷ Mag ūrwia, chadcha levadurata jaau simpii awi, maach appaijā, —Keena, maach chan chadchata pan aibēebajimwai anaajim.

⁸ Mamā maar mag iyūu nāmjā ich Jesuu khaphā sīerr aawai, —Khantheeta pāar mag pan aibēebajim anāma? Pārau chan jägan mua nem wau chitāmja oobamjöta aajeeb ajim, māg mā dāi ãba wēnūrrūmja ükhaba aag. ⁹ Pārau khīr

ee paba nu, mua pandam cincopai narrau uuinjä beerba, chaainjä beerba, emkhooin appai cinco mil jäogtarr? Maimua ¿thubat kharr ipiirkha aují chi sobau? ¹⁰ ¿Khíir ee paba nu agjö, pan sietepai narrau õor põm cuatro mil narr jäogtarr? Maimua jääg edjä, ¿thubat kharr ipiirkha aujierrá chi sobau? Pan chaarta ig num akhiinjä, ¿pārau khíirjuawai ūsjä mua põd pāach jäog aubajupii nu? ¹¹ Jäga jääg pārau büurjä khaug auba nu ajim, mua pāachig, “Fariseonaan ben saduceonaan ben däi levadurajö simta pāach gaai därbapimiet” aawai? Mua mag chirum aig chan pan chaar igwiata pārag mag iekhaba chirum; wajapcharan muan maiguin, oob amjö chikham khíir aawaipaita chadam iekjö iekhamiet a chirumnu ajim marag.

¹² Magbaawaita marau khaugphöbaadëjim, Jesuu levadura chaar jaauba, sii fariseonaanau saduceonaan däimua nem jaaujemta jaau sim.

*Pedroou jaauwai Jesuun warrgarwe ich
Êwandamau püiju ajerrau a jaautarr
(Mr 8:27-30; Lc 9:18-21)*

¹³ Mag wëtwia deeum durr Cesarea de Filipo anum paaukhabaimaawai ich Jesuu marag, —Orau mach chi Emkhooi Iewaa igwia iyü num ūurwai, am iek ¿mu khai aajë? ¿Pārau ūrba aajë? a jëejim.

¹⁴ Magbaawai marau irig, —Am iek pu Juan chi õor põr choomie aajem; deeum khünau jaauwai puuta Elías aajem, warrgar Êwandam i jaaujerr; wa magba Jeremías khabam khai, dewam khäijä aajem, agjö Êwandam i jaaujerr.

15 Marau ichig magbaawai jūrr maachigta, —¿Ma pāachdēujāma? Pārau khīrjuawai, ¿mʉ khai agá? ajim.

16 Magbaawai Simón Pedroou, —Pʉ Cristo khabahab ajim irig, ich Ēwandam Iewaa warrgarwe ichdēu jūr auwia õor peerdu aumkhīr püiju a jaaujerr.

17 Magbaawai Jesuu irig, —Simón Pedro, Jonás iewaa, õrau būurjā purug jaautarr khabamta chadcha pua ag eyaa jaaubapüimkē ajim. Jäg pua khaphʉ jaaubapüimʉn, jāan ich mʉ Aai ügthar chirraajemuata purug mag khīrjupiwi ajim. Maguata pua ag eyaa jaaubapüibahab ajim. **18** Pedro, maagwai pʉun chadcha pʉch thəriu jaau simjö mokdauu ajim irig. Pua mʉ iek jaaubaadēm gaaimuata mua mʉch iek ükha nʉm khʉun khaapaana apiju. Mag khapaana aadēm chan pāach chi ürʉm khʉunan khëchwijā, pāar akhaar chan okhooba ich mag Ēwandam düita nʉisiju ajim. **19** Pedro, purugta mua mʉch iek jaaumkhīr jaau chirʉmgui ajim. Pua mʉ iek jaaubaadēm ūrwi ükha nʉm khʉun mʉ dënkhā nʉisiju. Mamʉ ūchab pua jaau khitʉm ūr nʉmjā asekasba warag iseg nʉm khʉunan amach mag nʉm gaaimua warag ich mag okhoo wēnurrajugui ajim. Mag nʉm aiguin pua chi mʉ aar öbérju aai nʉm khʉunag puertdi weeu deenaa pód dubbaju aai nʉm khʉun athee sīi warag phāar sīsiukhamjöta aju.

20 Mamʉ Jesuu mag ich chadcha ich Ēwandamau jūr auwia püitarrkha simjā būurjā õrag jaaupiba jaaujim marag.

*Õrau ich thõoju jaautarr
(Mr 8:31-9:1; Lc 9:22-27)*

21 Maimua jaaumamua ich Jerusalenag mājujā jaaujim. Mag Jerusalén pabaimaawai jöoin chi pörkha nūm khūnau phadnaan chi pörkha nūm khūnau Moisés iek jawaag chi machnaan düimua ich dau aphuu wai naawi ich thõojujā jaaujim. Mamə mag amau i thõowiajā deeu ūwaai khāai thārjup nūm ee deeu ich iiu phiidujā jaaujim.

22 Mag jaaumam ūrwia, Pedroou ich appai chaaaur thärnaa, —Señor, ¿khanií Êwandamau pū dūi magpibarju? Pū dūi chan õrau magju khaba nūmgui ajim irig.

23 Pari Pedroou ichig magbaawai, jūrr chi Jesuu irig, —Jöpkhaa mū aigmua chaaug petá ajim. Meperauta purug mag iekhapi sīebahab. Puan mag sim aig sīi warag khaibag ee mū burrpijuuta ēkha simgui ajim. Pua chan Êwandamau nem waum ig simjā khaugba, sīi parhoobam khūnjoéta khīirju simgui ajim irig.

24 Maimua ichdēupai jūrr maach thumaam khūnagta, —Chadcha pārau mū iek pāach thāraucha ükha nūm khai, magan mua nem waipi jaau chirām appaita waubat, “Machdēuta khap chirām machdēu nem wauju” a iekhaba. Mū gaaimua chikhamnau pāach dau aphuu thõoju khīirjuwia khāijā magumjā igba waragta ükhanaat ajim. **25** Ar mūig eegarjā mū gaaimua phithurg aumapha nūm khūn chan bürjā ügthar öbērbam. Magarrau ar chi mua nem jaau chirām waum khōchgauta amach nemjā khīirjuba, sīi warag mū gaaimuata dau aphuu anūm khūnan chadau

ügtharcha öbérju jaaujim. ²⁶ Pārau oowai, ḡkhan wajaug sī ajim, ābmua mag durr thum ichdëupai jüa wai sīsim, mam⁹ mag sim meeбаадee khīmie durr petam? ḡIrua ich durr thum ich däi arrju aai sī? Pöd arrbam. ḡPārau khīirjuawai ābmua khāijā ügthar öbéraag phatkhon pōm phagju aai sī? Mag phagwiajā pöd dubbamgui ajim. ²⁷ Mægnaa m⁹ Ayau mag durr i agkham edjā mæchta ichdëu jua theeg deetarr däi i chognaan angelnaanpa bëewi, mæig eegar amach nem waaujerrpierr aju am däi: chi nem wajapha waaujerr khūn däijā ich agjö maimua nem khaigba waaujerr khūn däijā ich agjö. ²⁸ Cha m⁹ iekha chirum iekhau ãaur khūn cha m⁹ iek ūr nūm khūn chan mæch chi Emkhooi Iewaa thumaam khūn Pörkha bëeu edamjö aadëm oobam aigjā meebajugui a jaaumajim.

17

*Jesús sī būmjo aaderr
(Mr 9:2-13; Lc 9:28-36)*

¹ Mag ich Jesús maar däi iyuu simua mag maar khapeen ãaur khūnag amach daúa ich oopiju jaautarr khur seis días aadëm ee, cerro pōm sim gaai petajim. Mag ich mam däi phë arrjem: Pedro, Santiago maimua Juan, ich Santiago eeum. ² Mag mam wëtwi am dakhīrta Jesús khīir chaaupabaadëjim aajem. I khīir oowai mag edau ãsdawam khīirjöta būu thūnisijim aajem; maagwai i khajūa chará phuumjö aadëjim aajem, ich bæpgau. ³ I magbaadëm ee oowai warrgarm jöoin Moiseeta Eliás däi iyuu dūnānihildu naajim aajem, Jesús däi. ⁴ Mag oobaawaita Pedroou Jesuug, —Señor, üu

chi agamjö nem wajaug maar m̄aig n̄amgui ajim aajem. Pua khōs akhiin mua rāichdidam thārjup ēukham ajim anum: āb pu athee, āb Moisés athee maimua āb Elías athee.

⁵ Mamu Pedro mag iekha dñum ee, j̄unthumie baug bēewi am jōod̄ athaichējim anaabá. Magbarm ee mag chi j̄unthumie eemuata woun iekjö, “Cham̄uta m̄a Iewaa m̄achdēu jāsehne wai chitam̄u, ñor peerdu aumkhīir m̄achdēu j̄ur autarr. Irua nem jaau simta ipierraa abat” a iekhabarm ūrjierram anum.

⁶ Amach chi d̄ai wēn̄urrarr kh̄unaucha jaauwai, amachdēu mag ūrbaawaita jāphier phöbaadēm iekhau warag kanieu th̄khöokhanaa eeg khökhöod aphöbaadējim anaabá, khīeb jēb gaai dagau dūrkha. ⁷ Magbaa Jesuu am aig bēenaa am gaai juau s̄ies̄enaa, —Phiidutkhabat, oob jāphiermiet ajim anum.

⁸ Magbaawai chadcha amau phiidutkhanaa oowai, tagam kh̄un chukhu, āba Jesús appaita s̄ejim anaabá.

⁹ Maimua deeu jerag bēijierram aajem. Mag ūrbagkha wēdurumua chi Jesuu amag, —Mag pāachdēu ootarr oob deeum kh̄unag jaaumiet. Ya m̄ach chi Emkhooi Iewaa meewia deeu phiidubaawain chadau jaaubat ajim aajem.

¹⁰ Magbaawaita jūrr amach garmua irig, —Jāgwi Ēwandam iek jawaag chi machnaanau jaauwai, mag Eliata ich Ēwandamaucha püiju jaaujem na bēju aajē? ajierram aajem irig.

¹¹ Magbaawai ich Jesuu, —Chadcha chi bēen Eliata nacha bēema ajim anum. Pari mag i bēju jaautarran, mag Ēwandamau püiju aajerr ñrag n̄api

jaaumkhīrta bēju jaaujimgui ajim anām. ¹² Pari Elías ya barthurjim. Mag i barthuurwaijā amau i khaug auba, sīi warag deeum khūunpii awi i dāi amachdēu ampierr awi warag i thōopüijierramgui ajim anām. Amachdēu i dāi jāgtarrjō māch chi Emkhooi Iewaa dāijā ajugui ajim anaabá. Mug chirumān māun wajap am juu machag āwatjugui ajim anām amag.

¹³ Pari Jesuu amachig magbaawai warre khaug athajierram anaabá, warrgar Ŋwandam i jaaujerr Elías khaba, Juan chi õor pör choomie igwiata mag sim.

*Jesuu chaai mor eem mepeer jēupūitarr
(Mr 9:14-29; Lc 9:43-45)*

¹⁴ Mag wēdurumua ya maar tagam khūan dāi narr aig jēr paaukhabaichēm ee, woun āb bēewi i khīrphee phōbkhanaa irig chaigpamamua magchējim:

¹⁵ —Señor, mā chaai wai chirām thōthōrrsö khitām. Mā ap chitām mā chaai dau aug khaug-wia monaaubapäi aichējim. Jāg khitāmān nem theegtabaarjem. Khar chará ooju chukhu aawai barbaadēmua õt eejā burrjem; wa magbamān dō eejā sīi dobojo aimajemgui ajim. ¹⁶ Mua māig pā khapeen aig aibēetarrjā amau pōdbajieramgui ajim.

¹⁷ Magbaawai Jesuu magjim, õrag eerpanaa:
—Pāran chadcha pāach thāar khaibag gaaimuata Ŋwandamau jāg chaai monaujūjā khīrjūba nām. Pārau jāg Ŋwandam juu theeg simjā khaugbamjō nām, ¿ich jāgta sīi mua āwat chitaju aai chirā pārau oowai? ¿Khan atchata pārau mā pāach dāi chitapim

ig n̄ama? ajim, ajapcha ūkhaag. Magnaa, M̄ aig mag chaai aipidut ajim.

18 Magbaa chadcha chi chaai ich aig aipierrwai chi meperag meeurraunaa öbérpi jaaubaawai, i ipierr öbérbaadéjim. Magbarm aigmua chi chaai monakha ich mag s̄isijim.

19 Mag chi chaai monaautarr khur maach ap paaukhawi marau ich Jesuug, —Jāgwi marau pöd jāg chaai mor eem mepeer öbeerpi aubajī? a jēeujim.

20 Magbaawai ich Jesuu marag magjim:

—Jāan pāachdēu mug chaai Ēwandamau monaaujujā khīrjuba narr gaaimuaugui ajim. Pārau Ēwandam juu theeg sim khaphēnaa pāachdēu nem mag abarmjō apiju khīrjunaata nem waukhiin, Ēwandam athee chan phithurm nem chukhu aajeewai, chadcha pāachdēu jajaaukhampierr ich mag pāachdēu jaau n̄mjō apiju. Pāar khīrjug oojem anaa chi pōmag mostaza daudam ar maach dau ee paba khitaajemjō khāijā khitakhiin, chag durrsīg khāijā, “Jōpai māigmua mawia chum dānūubaimá” abaawai chadcha phithurg chukhu mawia pāar ipierr pāachdēu jaaubarm aar dānūuwimajugui ajim.
[**21** Magnaa ichdēupai, Jāg mepeer khīr chan sī iekhabarmuapai öbérba s̄ierrūm. Jāg öbérpi awaagan, būurjā thach khöba sī Ēwandamagpai jēeu n̄uu awiata öbérpi jaaubaawai öbeerjemgui ajim marag.]

*Pāaba Jesuu chikhamnau ich thōuju jaautarr
(Mr 9:30-32; Lc 9:43-45)*

22 Galilea durr maach ich Jesús dëi ãba wënurraajeewai ichdëu marag magjim:

—Mach chi Emkhooi Iewaa mag chirumun chi thierrnaanag þer deebaawai **23** sii amau mu thðopüju. Mamu mag amau mu thðowiajã khääi thärjup num ee deeu mu iu phiidüjugui ajim.

Maachigcha mag jaaubaawai chadcha maar ökhñirjuu aphöbaadëjim.

Aai i jëeujem di paarjã phagju aai narr

24 Jesuu maar ich dëi phë arrwi Capernaum phöbör barimajim. Magbaawai Aai i jëeujem di paar phatkhon jëeujem khñunau Pedro ich appaisim aar wëtwia irigta, —¿Pua maestroou chan Aai i jëeujem di paar phagju aai simta phagba aajeeb? aimajierram aajem.

25 Magbaawai irua, —Keena, mu maestroou phagba aajeeb a chirajim aajem amag.

Maagwai ya maar maach jëer narr di aar naajim. Maimua ya chi Pedro maach aar barbaimaawaijä jürr Jesuu irig ich ag iekpai, —¿Pua jäga khñirju chirú Simón? ajim. ¿Pua oowai mag durr gaai reinaan thñunum khñunau chijä khñunagta dëbpaar jëeujë: amach khodnaanag wa sii parhoobam khñunag?

26 Magbaawai Pedroou irig, —Amach khod khabam khñunagma ajim.

Magbaata Jesuujä, —Chadcha chi khodnaanau chan phagba aajemgui ajim. Magua muajä mach Aai gaaimua agjö phagbaju aai chirabahab. Chi Aai i jëeujem di i dën aawai muajä phagba, pâraujä phagbaju aai nümgui ajim. **27** Mamu amag maach ëugar iekham ugua maadëujä ichiita phagju aai

nümgui ajim Pedroog. Maimua, Thärrdö ee dö üabamí ajim. Nau nacha pach jua gaai khöbaichäm pua jiir atham ö ee phatkhon sïeju. Mag phatkhonau üu pua mæ kõitjä phagwi, pach dënjä phagpüijugui ajim Jesuu Pedroog.

Magbaawai Pedroou chadcha ichig jaautarrjö ajim.

18

*Chijääta ürueucha aju aai sï a jaautarr
(Mr 9:33-37; Lc 9:46-48)*

¹ Ich mag iyüü nümuua marau ich Jesuug jëeu naajim, ichta mug atag thumaam khuen Pörkhabaadeewai maach mug wénurrum eem khaita ürueucha sïsiju khai a khap aag. ² Magbaawai Jesuu chaaidamta thärnaa maar järr dñuupinaa magjim:

³ —Mæ cha iekha chirum iekhau pârau pâachta ürueucha am khöchgau pâachdëu mag khîirju nüm isegnaa chaain mugumdam agtha serbiibamjöö abam chan, pâar pöd mæ dëi chi pörnaan khaju khaba nüm. ⁴ Mag machta chi Pörkha chirsim ed mæ garcha joothimaju khîirju nüm khuenan warag amachta serbiibamjöönaa chaain mugumdamjöta aju aai nümgui ajim, mag amachta ürueucha ajujä khîirjuba. ⁵ Pârau mæ dënjö mug khithëem ãb khäijä jäsenkhawia pâach di aig aumän magan pârau machchata khîir jäsenhabarmjö abarmgui ajim, marag iekhamamua.

*Jāga nu Ŋwandamau chikham khaibag ee burrpiejem khun dūi
(Mr 9:42-48; Lc 17:1-2)*

⁶ Mag warag iekhakhagmamua magjim: 'Ābmua khāijā mu chaai māg mu iek ükha khērūmta pekau ee burrpimun, Ŋwandam dāi iekkhōr pōomata sīsiju. Mag mu chaai ābam gaaimua khāijā warag Ŋwandam dūita iekkhōr paarpaju khāai, ichdēupai ich ö gaai mokpōr pōm jūnaa phūas ee baudukhiin üucha ajugui ajim. ⁷ Mag jēb gaai ichiita ich jāg õor dich khapeen pekau waupiejem khun paraa aju. |Mamu é, apkhiit, chi mag dich khapeendam pekau ee burrpiejem khun!

⁸ 'Magua, mua pāragjā mag chirum: Pāach juau wa pāach būhu khāijā pekau ee burrpiju sim khai, warag thāapnaa barbapait ajim. Pāach thum monakha okhoowi ūtdau ich mag thōojā khaugba sīerrum ee maju khāai, üucha simgui ajim, sīi juu bisi wa bū khāijā bisi ügthar öbērju. ⁹ Wa pāach daūapai khāijā pekau ee burrpiju sim khai, ag dau jēunaa warag barbapait ajim. Dau numwe wajapha simta khīmie durr maju khāai, üucha simgui ajim, dau ābpaim dāipai ügthar öbērju. Wajapcharan magum pekau waumaaugau, dau chukhumjō oobamjōnaa magum nem khaigbam wawaagjā juu chukhumjō abat ajim, būrjā wauba. Magju khāai Ŋwandam dau na pāach morta surkhabat a jaaumajim marag.

*Oveja okhootarr nem ūgkhaa
(Lc 15:3-7)*

¹⁰ Mag jajawagmamua ūchab, 'Māg daumeraa khithēem khun oob āb khāijā isegmiet ajim. Am

th  a m   Aai aar th  n  m kh  unaun amag dau par khaba th  n  mgui ajim.

[¹¹ 'M  ch chi Emkhooi Iewaan chadcha   or amach khaibag gaaimua okhoo khith  em kh  un peerdu awaanta b  ejim a jaaujim.] ¹² Magnaa, Mua p  rag j  eu ookhimgui ajim, j  ga sim khai p  rag: Woun   bmua cien ovejas wai sim. Mag khapan th  n  m eem   b okhoobaadee,   irua tagam kh  un   bam aig ph  p  awia mag chi okhoo kh  r  mta j  raan mabaju khai? ajim. ¹³ Mag j  r n  rr  u awi baau athakhiin, mag   bpai okhootarr baau atham paarta   rcha i onee ajugui ajim, tagam kh  un khapan okhooba narr paar onee aju kh  aij  . ¹⁴ Ich j  g   bmuaj   ich nemchaain okhoopimapha aajemj  ,   chab m   Aai   gthar simuaj   m  g m   iek   kha durrum kh  un chan   bj   okhoopimapha simgui ajim.

*J  ga dich khapeen perdonaaju aai n   a jaautarr
(Lc 17:3)*

¹⁵ Mag nem kh  ir pogkhe jajawagmamua, 'P  rag khap amkh  ir jaaukhimgui ajim Jesuu. P  achj  o m   iek   kha simua p  ach ee iwiir   bam d  i kh  ij   khaigba abaawai i d  i iy  umamua wajapha irig jaaubat ajim, j  ga s   mag khaigba aawai. P  achd  u mag iekhabaawai   u   rwia   kham  n magan p  rau p  ach khapeer m   athee gan atham ajim. ¹⁶ Mam   par p  achd  u iekha n  mj     rbam  n magan p  ach daumaai   or num   kh  ij   th  rkha athat, maagwai iekhamamj     or num   wa th  rjup n  m dakh  irta mag iekhamamkh  ir. ¹⁷ Mag num   wa th  rjup n  m dakh  ir iekhamamta b  urj   asekasbam  n magan warre thum chi   kha n  m kh  un j  gdaarta

iekhaju aai n̄umgui ajim. Mag thumaam kh̄un dakh̄ir iekhabarmjā asekasba abaawain chadau, Ėwandum iek ükhaba aajemjö wa Romaam gobierno dēn dēbpaa j̄eeujem kh̄un chi khaigbam kh̄un düimjö abat ajim am däi, tag pāach däi khapeerkhapiba.

¹⁸ Mag m̄ig eegar aawai amach jäg theeg gaaimua pāachdēu nem jaau n̄am ūrba aawai mag pāach däi khapeerkhapiba abarmjā ich Ėwandamau īchab pāar igar s̄eju. Maimua deeu ich khaibag isegwi ūwaai pāach ee pāach khapeerkhapi aauwaijā īchab Ėwandamau pāar igar s̄ejugui ajim.

¹⁹ Mag iekhamamua, 'Mua pārag mag chir̄umgui ajim: M̄ig eegar õor numí amachdēu nem ig n̄am m̄urug j̄ewaag āba ibēpwia j̄eeum̄un, m̄ Aai ügthar chir̄umua amag deeb khaba deeju. ²⁰ Mag j̄ewaagta numí wa th̄ärjup khāijā āba biird̄unaa m̄urug j̄eeu n̄um̄un m̄un maig chir̄umgui ajim, am järr.

²¹ Magbaawai Pedroou Jesuug, —Señor, magan m̄achjö p̄ iek ükha n̄am kh̄unau ābmua khāijā m̄ däi khaigba aawai, ¿biek kharr mua perdonaa-juma? a j̄eeujim. ¿Siete veces?

²² Magbaa Jesuu irig, —Mag siete vecespai khabam. Muan p̄urugan, setenta veces sieteta perdonaaaju aai sim a chir̄um ajim. Ajapcharan dich däi khaigba abarmpierma.

Woun ābmua ich khapeer perdonaaba arr ag nem īgkhaa

²³ Maimua ich Jesuupai magjim:

—Mua mag pāraujā pāach khapeen perdonaaaju aai n̄am a chir̄um̄un, Ėwandamajā maach perdonaabam aba aajeewaita mag jaau chir̄um

ajim. Ëwandaman rey ãb sïerrau ich chognaan ich garcharam khœun wajapha phidkha nœm khap aag ãäbdö thärkhanaa khap jœeu oomatarrjöta Sïerrumgui ajim. ²⁴ Ya chi reíu thärkhuibaadëm ee i aig aibëejierram aajem, ãb irig phatkhon pöm diez mil talentos paar sïerr. ²⁵ Mag dëbpaar pöm sim pöd ichig phag auba abaawai chi reíu mag woun ichig dëbpaar paar sïerrta warag ich uui düi ich chaain maimua ich nem wai sïerrpa thum përpüipi jaaujim anaabá, jûrr deeum chogkhamkhœir, magbarmua chi dëbpaar phag öbëermkhœir. ²⁶ Magbaawai chi chogau chi rey bükhœrr phöbkhanaa chaigpa jöchkhërumua, “Señor, idëu oo athá. Mua ökhar phagmamua pœ dëbpaar thum öbeerpuibajupa” aajeejim anaabá. ²⁷ Pari mag ichig chaigpa jöchkhërum oobaawai, chi reíu i dau aug khaugwi, mag dëbpaar pöm sïerrjä tag ichig phagpiba, sii warag khœir okhoopi jaaunaa, phœarju arrjä phœarba, sii ūu mapijim aajem.

²⁸ Pari mag ich pœibapäaiwai, maigmua igbaadeeu, deeum agjö chi rey chogkha sim düi thœujim aajem. Magua jûrr ichig cien denarios paraa sïerr aawai, purnaa ö thathaikhamuata, “Jöpkhaa puchdœu murug paar sim phagbá” ajim anaabá irig. ²⁹ Pari magbaawai ichdœu reíg atarrjö warmuajä i bükhœrr phöbkhanaa chaigpa khitumua, “Pua khœs akhiin, idëu oo athá akham; ökhar phagmamua mua pœ dëbpaardam thum phagpuibajupa” aajeejim anœm. ³⁰ Pari chi dëbpaar jœeu sïerr garmua mag khœchkhaba, sii warag ich khapeer dau augjä khaugba cárcel deg pœiwia, ãbmiecharam centaaudam phagbam

aigjā öbeerpiba jaaujim anaabá. ³¹ Mag irua ich khapeer däi magtarr oowi, warm khūn agjö chi rey chogkha thunarr khūnau oowai, am gaai masi ajim aajem. Mag gaai masi nūm iekhau chi reígcha magtarr thumaa wajapha ūrpipäijierram anaabá. ³² Mag ichig jaaubaa chi reíu thärpäiwia irig magjim anūm: “Wounta chadcha khaigba chitumá” ajim anūm. “Maachig dau aphuu chaigpabaadeewai, mua pü perdonaawi chi dëbpaarjā tag mūchig phagpiba ich jäg khūir okhoopijim. ³³ Magtarr aawai puajā agjö pach khapeer dau aug khaugwi i perdonaaju aai s̄lejimgui” ajim anūm. “Pari pua būrjā i däi magbajimgui” ajim anūm. ³⁴ Mag, warag chi rey meeukhabaadëwi mag dëbpaar sīi khūir okhoopiju atarrta deeu eeupemjö thumaa phagpi jaaujim anaabá.

³⁵ Mag nem īgkhaadam jaauwi deeu ich Jesupai magjim: ’Mu cha iekha chirum iekhau pārauta pāach khapeendam chadcha perdonaawi tag magum iekjā igba ich mag khūir okhoobam chan, mu Aai ügthar chirumuajā ich agjö pāar perdonaabamgui ajim.

19

*Jesuu uthi püapiba jaautarr
(Mr 10:1-12; Lc 16:18)*

¹ Mag marag nem jaau sīi awi, Galileamua mawia jūrr Judea s̄leimajim, Jordán igaau thoogar dūrba edau öbeerjem bi gar. ² Mag i petamjā õrau khaugpäitarr aawai õor pöoma i ēudee wētjim. Mag õor pöm thunum ee aaunaan khapan thunarr aawai magum khūnpa monaaupūi maajeejim.

3 Mag n̄m ee fariseonaan eem kh̄hn ich Jesú
aigcha b̄ewi juau ogthom irig, —¿Pua oowai s̄i
nem b̄ur abarm gaaimua maadēu dich ɻui p̄aj
aai n̄? aichéjierram.

4 Magbaawai Jesuu amag magjim:

—Ēwandum iek phā sim gaai th̄urwai, Ɂpārō
ooba aajē, warrcha chi ompaatarr Jōiraujā
emkhooi ɻui d̄ita ompaajim a sim? **5** Magtarr
awaita emkhooi ich ɻui d̄i pabaadēmūn ich
dēnnaan kha ogd̄ajem, ya ich ɻui d̄ita āba
n̄rraag. Ya magbarm aigmua warran agdaujō
amach appai naajerrta, ðor ābpaimjō ich mag
n̄isiejgui ajim. **6** Mag n̄isim chan ya tag
amach āābdō n̄rrjēe aba, ðor ābpaimjō n̄isijugui
ajim. Mag warrgarwejā ich Ēwandamauta mag
papitarr aawai pōd iwiir ābmuajā i ichaaur awi
dich ðor p̄aj khaba n̄mgui ajim amag.

7 Magbaawai jūr amach garmua irig, —Pari pua
mag simta, ¿khan jägwí Moiseeu jaauwai dich ɻui
p̄agpaawai ēsap gaai “Mua ya p̄u p̄a chirum” a
phānaa irig deeju aai sim a simma? ajierram irig.

8 Magbaawaita Jesuu amag, —Pari jā, nem
jaauwaijā pāach jäg theeg s̄ierrjēem gaaimua
khabahab ajim. Moiseeun chadcha ɻuraa ɻuin
p̄apiejeejim, pari warrcha ich Jōirau ompaawai
chan mag p̄amkh̄ir khabata ompaajimgui ajim.

9 Pāadē m̄ iek ūrbat: ɻui b̄urjā deeum d̄ai p̄erp̄ur
khaba simta s̄i p̄am khōchgaupai p̄awia deeum
ɻui au simān maan pekauta wau simgui ajim.
[Mag ich ap sim awi chikhamnau p̄atarr ɻuita
au sim wounjā pekauta wau sim, agtha chikham
ɻuikha simta au s̄iewai ajim jūr amag.]

10 Magbaawaita maach eem khuunaupai ãaur khuunau jûrr, —Maach emkhooin dich uui däi magta aju aai num khai, magan warag uui auba-juuta simgui ajierram.

11 Magbaa jûrr ich Jesuu marag, —Thumaam khuunau chan cha mua jaau chirum iek pöd khaugbam; ãba ich Êwandamau khaugpi sim khuunaupaita khap ajugui ajim. **12** Maimua, Pärag jaaukhimgui ajim, jägwi mag thumaam khuun pöd uui auju khaba nu. ãaur khuun bi eeweta mag uuin awaag khaba thaaba numgui ajim. Pogkha ya chi jöoin pawiajä phärr japäi num, khapes apimaaugau. Maagwai pogkha mag phärr jaba numta, pari amachdëupai Êwandamau nem jaau sim wajapcha wawaag awi, büurjä khapes aba ich mag thunumgui ajim, uuinjä khüirjuba.

Mag jaauwi äbmiecha paawai ichdëupai magjim: 'Dichdëu oowai uuijä chukhu chitaju uu pödjööö sim khai, magan ich magta nurraju aai simgui ajim, uui chukhu.

*Jesuu chaain kõit Êwandamag jëeutarr
(Mr 10:13-16; Lc 18:15-17)*

13 Mag num ee, jûrram khuunau Jesús aig chaain aib  e thunaajim, am gaai purnaa Êwandamag am kõit j  eumkh  ir. Pari mag jûrram khuunau chaain aib  eekham oowi chi aib  e num khuunagta maachdëuta meeukha naajim, tag aib  epimaaugau.

14 Mamu mag marau iekha num ūrbaawai Jesuu jûrr maachigta, —Id  u mu aig chaain aib  epibat. ¿Khanthee p  rau am b  eepimapha nu? ajim. Chi jöoin awiaj  , chamu khuun chaainj   mu iek

ükhakharrsö ükha n̄em kh̄anta m̄g jēb gaaijā
üu wēn̄arrawi ügtharjā onee wēn̄rrabajup ajim.

¹⁵ Magnaa warag am pör ür jua auslunaa,
Êwandamag am kōit jēeuwi, warag aigmua chawag
maar phē arrjim.

*Êwan phatkhon paraam Jesús däi iyüü athurtarr
(Mr 10:17-31; Lc 18:18-30)*

¹⁶ Biek äb woun äb êwan s̄ierrau Jesús aig bëewi
i dëi iyüümamua, —Maestro, ¿khan nem wa-
japhamta mua wauju aai chirú ügthar öbéraag?
M̄urug jaaubá ajim.

¹⁷ Magbaawai Jesuu irig, —¿Khanthee mag nem
wajaphamta wawaag pua m̄urug jēeu chirú? Nem
wajaphamun äba äbpaita sim; ma Êwandamau.
Mam̄u p̄u chadcha ügthar öbërm khōs chirum khai,
Êwandamau ich iek phānaa Moiseeg deetarr gaai
jaau sim ipierraab abá ajim irig.

¹⁸ Magbaa, —Pari ag gaai jaau sim eem, ¿chijāg
igwiata pua mag jaau sī? ajim, chi êwan mag i däi
iyüü aan berrau.

Magbaa Jesuu irig magjim:

—Oob õor thōo chitam; oob p̄uch õor khabam
düijā khapes a chitam; nem jīgkham; s̄éukhajā
chikham èugar nem jaau chitam; ¹⁹ p̄uch aaïjā
daupiinaa p̄uch ädjā daupii abá, maimua p̄uch
khapeenjā wir aig p̄uchdëu p̄uch khōsi simjö
daupii abá ajim ich Jesús garmua.

²⁰ Magbaawai chi êwanau, —Mua magum thum
uarkha chitabahab. ¿Khani mua wauju agtha
waaur chirú? ajim.

²¹ Magbaawai deeu ich Jesuupai irig, —P̄u
chadchata wajapcha am khōsi chirum khai,

pach nem pérkhüüpäinaa chi phatkhon aphuum khüundamag jibapäi ajim. Mag khaita ügthar pawiajä pü ich mag nem wajapham paraa chitaju. Mag pérkhüüpäinaa jigpäiwi, mu düi marrau ajim.

²² Pari ich mag woundam chadcha phatkhon paraam arr aawai Jesuu ichig magbarm ūrwia warre ökhüirjuu petajim. ²³ Mag woundam ökhüirjuu petam oobaawai jürr maragta ich Jesuu, —Phatkhon paraam khüanta Ěwandam chi Pörkha sim aar öberaagan chadchata thethe simgui ajim. ²⁴ Phatkhonpanta ügthar Ěwandam chi Pörkha sim aar öberju khäyau, camello pöm jäg maach wounaan khääijä ürpai sїerrumta phithurg chukhu nobeeu kach ee thoogar öber dichjugui ajim.

²⁵ Mag i iekhabapüim ūrwia chadcha jügderraanumua maach i düi wënurraajerr khüun eem ãaur khüunau, —Mag khai, magan ñkhaita peerduagáwa? anaajim.

²⁶ Pari magbaa ich Jesuu marag oonaa, — Örigan chadcha phithurgma mag ūurwai. Mamä Ěwandamag chan büürjä phithurg chukhu simgui ajim.

²⁷ Jesuu magbaawai mag chi ëwan phatkhon paraam düi iyüü narr khüirjuvia, —Maraun chad pü düi wënurram khöchgau maach nemdam wai narrjä khüirjuba, sii thumaa phëphawi pü düi ogduba wënurrabma. Mug pach düi ogduba wënurram jürr ñkhandamta marau au durrajuma mug atag paawaijä? ajim Pedroou.

²⁸ Magbaawai Jesuu magjim:

—Cha m^h iekha chir^{um} iekhau m^hg durr jöoi edaujā d^üi thum chi iiurig pawia m^hch chi Emkhooi Iewaa õor Pörkhaag khu juupjem wajappha khit^{um} gaai oo chirsim ed, pāar m^hg m^h ogd^üba m^h d^üi wēn^ürraajem kh^ünta m^hlup chir^{um} bigaau pörkhau doce n^{um} gaaai ohood ajugui ajim. Pāachd^üuta m^h d^üi pāach ipaarmua jöoi Jacob khararr chaain doce narr kh^üun ag chaain ewagam kh^üunagjā khap jajaau aju, jāgaju Ŋwandamau am d^üi. ²⁹ Maimua ar thum chi m^hlgaaimua wa m^hl iek jaaum khōchgau khāijā amach di, amach naamkh^üun, amach eeugpeen, amach aai, amach ād, amach chaain wa sⁱⁱ amach jēb khāijā khaugba p^{ua} n^{um} kh^üunagjā amach nem okhootarr khāyaujā ür ag atcha deewi m^hch d^üita ich mag wēn^ürramkhīir m^hch aarcha phē aujugui ajim. ³⁰ Pari mag ed āaur kh^üun ar m^hlgi eegar aawai amachta chikham khāaijā ür^üucha n^{um} aajerr kh^ünta ügthar Ŋwandam aar paaukhaimaawaijā jūrr serbiibacha aajerrjōo n^{uisi}jugui ajim. Maimua jūrr ar m^hlgaaimua chikhamnau serbiibag pheejerr kh^ünta jūrr warm kh^üun khāaijā ürcha n^{uisi}jugui a iekhamajim ich Jesuu, marag ūrmkhīir.

20

Woun ãbmua piyonnaan jēertarr ag nem ūgkhaa

¹ 'M^hg atag m^hch iek ükha durrum kh^üunag amach phithur atarr jūrr mua nem deeju edan, woun ãb uvadō papau ich piyonnaanag nemjō phierrtarr jūrr phagtarrjöta ajugui ajim. Mag wounau nacha piyón jēraag edpherre õor j^üraan

majim aajem. ² Mag mawi, chi nacha ooimatarr khun d*üi* iekhaawai, khääi *äb* phidkhabarm paar phaagjemjö denario *äb* phagju ajim aajem. Mag iekhawi phidkhamkh*üir* p*üijim* aajem. ³ Maimua ya edau ügtharraa las nuevejö aadëm ee, deeu ðor juraan mawia kaaijä ee s*ii* ðor phidagjä chukhu par n*um* ooimajim aajem. ⁴ Magbaa makhuunagjä, “Päärjä ïchab mu phidag ee phidkhabamit; mua p*ärag* p*äach* phidkhabarmpier phagjugui” ajim an*um*. Magbaa makhuunjä ïchab phidkhaan w*ëtjim* aajem. ⁵ Maimua edaus*ëe* aadee, ich chi morkh*ü* jöiraupai deeu üwaai ðor juraan mawi, kheeuragjä las tresjönaa deeu ichpai majim aajem. Maimua makhuun d*üijä* iekhawi ich agjö phidkhaan p*üijim* aajem. ⁶ Maimua ya kheuraacha las cincojö aadëm ee, deeu üwaai nacha ichd*ü* ðor ooimatarr aar majim aajem. Maimua ooimaawai s*ii* ðor phidagjä chukkuu aig naajim aajem. Magbaawai amag, “Khani jäg khëumaamta jäg s*ii* phidkhajä phidkhaba, parta khëudutkhamaama?” ajim an*um*. ⁷ Magbaa amachd*ü*, “Marag ni *äbmua*jä phidag jaauba aawaita m*ug* maar par naabahab” ajierram an*um*. Magbaa jöoirau makhuunagjä, “Magan mu nemj*üir* ee uva phierrbamit” ajim an*um*, “khëu n*um* ora.”

⁸ Maimua ya edau khëubaadee chi uva papau ich chog mag ðor phidag ee wai j*ëer* s*üerragta* j*ürr*, “Jäimua phidkha narr khun thürkha aunaa amag phagkhabá ajim an*um*. Ëudeecha doubtarr khunagta nacha phagnaa maimua nacha doubtarr khunagta j*ürr* ëudeecha phagbá” ajim an*um*. ⁹ Mag, chadcha ëudeecha kheuraa

las cincojö dubtarr khuunta nacha thürkha auwi khääi äb phidkha khuutarr khuunagamjö denario ääbdö phagkhamaajim anaabá, agdaujö. **10** Maimuata jürr nacha dubtarr khuun thürkha aujim aajem. Ya mag amach thürkhuuibaadee, warm khuunag mag denario äb deematarr aawai, amaun jürr amachigta ür phagjupii naajima, amachta edpherre dubtarr aawai. Pari magba amajgä ëudeecha dubtarr khuunag phagtarrjöpai phagkhajim anaabá. **11** Mamu amachig magpai phagbaawai khuujä äwatba, chi morkhuugchata jürr äbmua, **12** “Jäkhuun ya maar öbéraagpam eeta bardutkhachétarr aawai ora äbpaita phidkhajierram. Magtarrta maar ed durr pöm phidkha khuuwi ed pechagjä jemer khuudutkhamaam khuun d*ü*i äbata pua amag phagbarbma, jürr amag erraapai phagju aai simta” ajim anum irig. **13** Pari magbaawai chi phidag khu jöoirau jürr am eem äbakhaíg, “Kaké pari warr maach iekhaawaijä, ¿denario äbpaita purug phagju abají, pu phidkhabarm paar? Magtarr aawai mua pu khuugurba chirum perá” ajim anum. **14** “Puch phatkondam auwia petá” ajim anum. “Pari mua ichiita kheeueraacha dubtarragjä purug phagtarrjö phagam khoosi chirumgui” ajim anum. **15** “Much phatkhon aawai muachduu phagam aig phagju aai chirumgui” ajim anum, “pöm phidkhaba arr khuunag awiajä. ¿Wa suita pua murug õor d*ü*i ö wajapha apimaphata chiruwa?” ajim anum chi phidag khu jöoirau.

16 Mag nem ïgkhaadam jaauwi ich Jesuupai, ‘Ich jägtajugui ajim ïchab mug atagjä. Ëudeecha

phidag ee doubtarr khuunagta nacha doubtarr khuunag phagtarrjö, ēudeecha mach iek ükhatarr khuunagjä nacha ükhatarr khuunagamjö agdaujö nem deemaju. Maiguin Êwandam athee pöm nem wauba arr khuunagjä warm khuunagamjö phagmajugui ajim.

*Örau ich thõoju Jesuu jaautarr
(Mr 10:32-34; Lc 18:31-34)*

¹⁷ Maimua mag Jerusalenag mam arr aawai ya khud ee paaukhabaadee, ich Jesuu maar maach ap thürkha auwi marag jaaumamua magjim:

¹⁸ —Pärau oo namgui ajim, maach Jerusale-nag wetum. Mama nau maach barbaimaawai mach chi Emkhooi Iewaa mag chiruman thethem-naanag ma pur deeu. Magbaawai makhuunau ma thopi jaauwi ¹⁹ jürr maach meeun khabam khuun jua ee ma thsleppüijugui ajim. Magbaawai makhuunau ma wau iekhanaa ma gaai mas wau-naa pakuls gaai ma meerpheppüijugui ajim. Pari amau mag ma wau thowiajjä khääi thärjup nem ee deeu ma iiu phiiduju a jaaumajim maachigcha.

*Jöoi Zebedeo ūanau ich chaain athee khäidu jëeutarr
(Mr 10:35-45)*

²⁰ Maimua i iekha öbaadem ee, jöoi Zebedeo ūan ich chaain düi bëewi nem inag jëwaagpamjö Jesús khüirphee phobkha thunaichejim. ²¹ Magbaawai Jesuu irig, —¿Khandamta ig u? ajim.

Magbaa ich ūanau, —Señor, magan ya pachta thu-maam khuun Pörkhabaadeewai ma chaain makhuun numiita pach bigaau juppibá ajim, pach düi iek

theeg amkhīir: āb pāch juachaar gar, maagwai āb pāch juawē gar, Santiago Juan dāi igwi.

22 Magbaawai Jesuu warre chi chaainagta, —Pārau chan pāachdēu jēeu nūmjā khaugbata nūmgui ajim. ¿Pārau khīirjuawai mag pāachta warm khūun khāai ürpai aag chikhamnau pāach dau aug wau nūmjā mā dēnjö āwatju aai nā? ajim amag.

Magbaawai amachdēu, —Ēera, marau āwatbajup ajierram.

23 Magbaa deeu Jesuu ichdēupai amag, —Chadcha pārau ūrāu pāach dau aphū wau nām āwatma ajim. Pari mag māch juachaar gar wa juawē gar khāijā māch dāi āba juppiju chan mua pōd jaauju khaba chirāmgui ajim, ya jāig paawain mā Ayauta ichdēu khap jaauju aawai.

24 Maach tagam khūun agjö ich Jesús dāi ogdāba wēnūrraajerr khūunau ūurwai, mag warm khūunau i bigaau jupimaag khāidu jēeu nām ūrbaawai, chadcha am dāi maar thāar ee khaba naajim. **25** Pari magbaa deeu ūwaai maach appai khīet thürkhanaa marag magjim, ich Jesuu:

—Pārau khaphū nām, māig eegar ar amachta chi pōrkha nām khūunan amachta chi pōrnaan aawai iek theeg nām awi amach khāai juu eegpaim khūun dāi athuu aajerram. **26** Pari jūrr pārau am dēnjö magju khaba nūmgui ajim pāach eepai. Magju khāai ābmua khāijā pāach eepai ichta thumaam khūun khāijā ūrū am khōsi sim khai, magan jūrr ich garmuata ich khapeenau nem mag abaawaijā am ipierr nūnūuu aai simgui ajim. **27** Maagwai ar ichta ügthar pawiajā Ņwandamau ich garcha juppi ahau apim khōsi

sim khai, magan ichta sīi parhoobam khūn chogkhaju aai sim ajim. ²⁸ Mʉ pāar khāai Emkhooi Iewaakha chirumjā mag sīi much garmua chikham chogaagjā bēebajim. Mʉ bēetarran sīi chikhamnag much chogamkhīirta bēejimgui ajim, mag chitumua chikham jua machgau thōowi mag thōobarm gaaimua ñor pōm sīi amach pekau ee preso sīsidumjō nūm khūn öbeerkhapäain.

*Õor numí dau khīsu khithēem Jesuu monaautarr
(Mr 10:46-52; Lc 18:35-43)*

²⁹ Mag wētumua Jericó phöbör ee naaimawi, deeu ërēu phöbaadeeu, ñor pōoma Jesús ēudee wētjim. ³⁰ Mag ñor pōm wētum khud bigaau dau khīsu khithēem numí ohoodö durrajim. Mag durrumua Jesús dichmam khaug athaawai ääakhamua, —Señor, puuta rey David khararr ag chaain ewagam khūn Iewaau marau nʉ narr. Maar apdurrum maar dau aug khaugbahur anaajim.

³¹ Mamʉ mag am ääakham ūrwia aig dich wētum khūnau amag meeurrarau aajeejim, khīupamkhīir. Pari magumjā waragta Jesuug uhuukhamua, —Señor, jöoi David khararr Iewaa, maar apdurrum maar dau aug khaugbahur aajeejim.

³² Magbaawai Jesuu dñuisiwi mag chi dau khaugba khithēe arr khūn thärkhanaa, —¿Khani pārau mʉrug pāach düi apim khōsi nʉ? ajim amag.

³³ Magbaawai amachdēu, —Señor, maraun pʉrug maach dauta daujā wajaug paapim khōsi nūmgui ajierram irig.

34 Magbaa chadcha Jesuu am dau aug khaugwi, am dauhēu aaithu aaithu abaawai, warre daujā wajaug sīi bi eewe ich magta thaabatarrjō nūisijim. Mag amach dau monaaubapäaiwai warag i dūi éréubaadëjim.

21

*Jerusalén phöbör ee Jesús dubimatarr
(Mr 11:1-11; Lc 19:28-40; Jn 12:12-19)*

1 Mag wëtumua ya Jerusalén dakha Olivo durrsī gaai deeum phöbördam Betfagé anum paaukhabaimaawai ich Jesuu maach ich dūi wénurraajerr khun eem numí thérnaa amag, **2** — Cha maach khīrphee phöbördam sim ee éréubaadët ajim. Nau pārau burro chi uhidam pabü gaai jü sim ooimajugui ajim. Ag bigaau īchab chi chaaidamjā s̄eju. Mag pāachdēu oobaimam ēerwi aipidut ajim amag. **3** Mag pāachdēu ēer waidurum oowi ābmua khāijā pāachig iekhaawai irig, mua ig chiraawaita arrum, mamu deeu jöpcha deepüiju abat a jaaujim, chi mag ichdēu pāi sim khunag.

4 Pari mag burrodam awaan mamkhīir ich khapeen pāitarran, Ēwandam i jaaumie Zacarías khararrau phā phatarr eyaa öbërmkhīrta magjim. Mag irua phātarr gaai mag sim:

5 “Jerusalenpienag jaaubat:
‘Pārau warrgarwe nuajerr Reita sīi parhoobam khunjö khīir machag chukhu burrodam agtha chi jōoicha khaba khitum gaaита ya pāar aig urum’ ” a phā sim. (*Is. 62:11; Zac. 9:9*)

6 Mag amach chogbapääiwai chadcha ärëubaadëjim. **7** Mag wëtwi ooimaawai, chadcha ich Jesuu jaautarrjö chi burro ẅidam ich chaai düi ooimajierram anaabá. Maimua ëer auwi, arrwi, ya ich Jesús sim aar pabaimaawai, amach khajüa ëerkhanaa chi burrodam phō gar theerkhabapääiwai ag gaai Jesús waaidubaadëjim.

8 Maagwai õor pöm thünarr aawai, ãaur khüunau i maju ee amach khajüa ëernaa theerkhamaaawai, ãaur khüunau jürr papiujöm thürrpnnaa theerkhamajim. **9** Maagwain na wëtum khüunaujä serereu khaawai ëudee wëdurum khüunaujä serereukhamua, “Uucha abarm Ëwandam. Rey David khararr ag iewaajöm chan chukhukhum” aajeejim. “Ëwandam, ich mʉta puchdëu puch jürr püibarmʉu. Mag Rey püibarm gaaimua ügtharm magwe onee aju aai nʉm” aajeejim jürram khüunau.

10 Mamagag wëtumua ya Jerusalén ee Jesús dubbaimaawai sīi phöbör ee õor thumta phogdubaadëmjö ajim. Magphöbaadëmun jürram khüunau amach eepai, —Keena, jāan ɿchijäg wounta jäg urúma? aajeejim.

11 Magbaawai mag i däi õor pöm wënarrum khüunau, —Ëwandam i jaumie Jesús khabahab aajeejim, Galilea durr Nazaret phöbör ee bāautarr.

*Aai i jëeujem degmua Jesuu õor jürkhüuitarr
(Mr 11:15-19; Lc 19:45-48; Jn 2:13-22)*

12 Mag barwia Aai i jëeujem deg ooimaawaijä, sīi merrkau eemjö thünʉmta ooimajim. Magbaa mag ag ee Ëwandamag ofrendakha deeg nem pér nʉm khüun dawag jürkhüüpäinaa, phatkhon

cambienaa dubur pēr nām khūn mesjā jēkhut s̄lepüimajim. ¹³ Magnaa amag, —Ēwandamau ich igwia ich iek phā sim gaai “Mu diin sii murug jēeujem diiu” a simta, pāachdēuta ag ee mag nem parhēpag pēr nāmuua sii chikham khūguurjem dikha wai naabma ajim.

¹⁴ Mag ñor dawag jürkhüüpäiwi, ichta ag ee
sísiewai, dau khaugba khithéem khüun düi bü wëdu
wëdu khithéem khüunpa ich aig bëemam Jesuu
monaaupüi maajeejim. ¹⁵ Mamü mag irua ñor
monaaupüpäikham phadnaan chi pörkha nüm
khüunau Moiseeu ley phä puarr jawaag chi mach-
naan düimua amach daúacha mag irua ñor mon-
aaupüi sim oo nüm düi, chaainaupa i thö iekha nüm
iekhau “Rey David khararr ag Iewaajöm chan
chukhukhumkham” ürbaawai, ¹⁶ meeukha nüm
iekhau khñir mor chigpai chi Jesuugta, —¿Mag ser-
ereukham khüunau iekha nüm pua ûr chirá? ajier-
ram irig.

Magbaa ichdëu, —Muakha ūr chirëmgui ajim.
Pari pārau Ēwandum iek phā sim gaai thūrwai
ooba aajeeb, amau mag serereu aju igwi David
khararrau,

“Chaaín daumeraam khúun däi agtha jüd dö
 khithëem khúundamaupa irig jëeujem” a
 phä pħatarr. (Sal. 8:3)

Ma chan pārau būrjā khīr ee paba naabma ajim
amag.

¹⁷ Magnaa warag ichta aigmua mawia jürr ag dakha phöbördam Betania anumug petajim. Mag mawia ich mam warag khäi eejim.

*Jesuu igo phuapitarr
(Mr 11:12-14,20-26)*

¹⁸ Mag mam khāi ëewi deeu edpherre Jerusale-nag urumua Jesús iek i jāsöö aadëjim aajem. ¹⁹ Mag i jāsog thñum ee, khæd bigaau igo bü dñum oo athaawai ag gaai chi jō simpii awi aar oon majim. Mamu oon maawai sii bü parii dñnaajim. Mag ag gaai ooba abaa pabüugta wounagamjö, —Pu jäg sim khai, jägan mug atagjä ich jäg chëba sñerrajugui ajim.

Pari irua mag iekhabaawai chi igo bü warre phuabaadëjim. ²⁰ Maachdëu mag oobaawai dauderraan nñm iekhau marau irig jëeu naajim, jäga jäg warre dëgölpta jäg phuabaadë.

²¹ Magbaa ichdëu marag magjim:

—Pärau päächdëu Êwandalag jëeuwaijä päächdëu jëeubarmjö aju khñirjunaata jëeukhiin, mua mug pabü phuapibarmjöpajä khaba, ag khäai phithurcharam nemjä wauju. Jägkhiin pärau mug Olivo durrsñigjä, “Muigmua mawia jürr phñas ee ierpabaad” akhiinjä, chadcha päächdëu iekhabarmjö ajugui ajim, pääar ipierr. ²² Mag päächdëu jëeubarmjö aju khaphñaata pääch nem jëeuwaijä jëeumñn, päächdëu jëeubarm nem pärau paarpaju a jaaujim marag.

*Jesús juu theeg
(Mr 11:27-33; Lc 20:1-8)*

²³ Maimua bëewi deeu Jesús Aai i jëeujem deg dubchëjim. I maig õrag Êwandalag iek jaau sim ee, phadnaan chi pörkha nñm khñun düi judionaan Asamblea eem chi pörnaan i aig bëewi irig jëeuchëjierram:

—¿Khai thöwiata jäg maig nem pér narr khun
pua dawag jür wérppüijí? ¿Khaíuta jäg purug pachta
nem iek theeg apijí? Marag jaaubá ajierram.

²⁴ Magbaawai jürr Jesuu amag, —Magan nacha
märug jaaubat, muajā īchab pārag jëeu ookhimgui
ajim: Mua jëeubarm pārau märug jaaumun, ma-
gan muajā pārag jaaujugui ajim, cha pāachdēu
märug jëeu nūm. Magnaa chadcha amag, ²⁵ —
Pārau oowai, ¿khaíuta Juan püijí ajim, jäg amach
khaibag Ēwandamag chugpaapi jaaunaa õorjä pör
choo nərramkhūr? ¿Ēwandamau ají, wa sīi mug jēb
gayam khunau chogpäiwiata jäg nərrajīwa? ajim.

Magbaa amach appai iyuu nəmua, —Maadēu
irig, “Ēwandamauta püijim” akhiin, magan jürr
irua maachig, “Jäg magumta pārau irua jaa-
nərrarr iek ükhabajierráma?” aju. ²⁶ Pöd maadēu,
“Orauta püijim” ajujā khabamgui ajierram.
Maadēu magkhiin thumaam khunau i igwia “Jāan
chadcha ich Ēwandam i jaaumieta jäg nərrajim”
aajeewai, eeu dëgölp ðrau maach mokou bar
thōodukhamgui ajierram.

²⁷ Mag warag irig jaauujūjā khaugba aawai, —
Marau pöd jaauju khaugbamgui ajierram.

Magbaawaita ichdēu amag, —Mua pārag nem
jëeutarr pārau märug jaauba aawai muajā pārag
jaaubamgui ajim, khai thöwiata mua jäg nem wau
chitá.

¿Chijā khunta ügthar öbérju khai?

²⁸ Mag ichig jaauba abaawai mug nem īgkhaadam
jaaujim:

—Woun ãb chaain numí wai sñejim aajem. Biek ãb chi jöoirag, “Iewaa, ñis mæ uvadö ee phid-khabamí” ajim anum chi ayau. ²⁹ Magbaa chi iewaau, “Mæ mamapha chirumgui” ajim aajem. Maimua khñirju sñi awiata, “Magan mæ majugui” awia majim aajem, phidkhaan. ³⁰ Maimua jürr ich iewaa chi ñudeemugjä ich agjö phidkhaan mamkhñir jaaujim aajem. Magbaawai maguan chadau khñchag, “Magan mæ phidkhaan majugui” ajim anum. Pari mag maju atarrta chadcha mabajim aajem.

³¹ Mag nem ñgkhaadam jaauwia, aig ûr narr khñunag jürr, —¿Chijägu pârâu oowai ich ayau khñsi sñerrjö i ipierraaj ají? a jëeujim ich Jesuu.

Magbaa, —Chi iewaa chi jöoirau ajierram, chi cuento ûr narr khñunau.

Magbaa deeu ich Jesuupai iekhakhagmamua, —Roma durram gobieno athee dëbpaar jëeujem khñun chi khaibgam khñunta ñuin amach durpa theegau parhooba sñerrjëem khñun däi pâar khñai ügtharcha öbérjugui ajim. ³² ¿Jägwi mag chirú? Juan chi ñor pör choomieu, jäga Êwandam dau na wénurraju aai nñ a jaaumam ûrwi pârâu ükhabam daa, amauta pâar khñaijä ükhatarr aawaima. Pari pârâu magba irua jaau ñurrumjä ûrnaa irua nem waaujerrjä pâach daúacha oojerria, pâach khaibag khñirjuwia Êwandamajä chugpaapi jëeubajierramgui ajim amach khñircha.

*Khaibag sñsidumta nemjür thña narr
(Mr 12:1-12; Lc 20:9-19)*

³³ Maimua ich Jesuupai, 'Urbat, deuem nem ñgkhaadam pârag ñgkhakhimgui ajim.

Maimua īgkhabaadëmua magjim: 'Woun ābmua uvadö jūrjim aajem. Mag jūrwi, ag igaa u thuur phārdapäiwi, chi uva chö piirjāujujā waunaa, didamjā nasādjö ügthaa ēu dānūujim aajem, ag gaaimua warp dawaa oo phārdad aag. Mag thum wajapha wau sīunaa, chawag mam khōchkhabaadeewai, chi nemjūrdö deeum khūnag alquilaapäiwia, ichin jūrr deeum durr warp petajim aajem. ³⁴ Maimua ya chi uva waaubaadëmcha khūrjunaa jōoirau ich chognaan püijim aajem, ich paatëm agjö ich athee deepäimkhūr. ³⁵ Pari mag chi chognaan amach aar bardutkhabaimaawai, chi uva thua narr khūnau pürphöbaadëwi, ãaur khūn gaai sī mas waunaa, ãaur khūn warre khēchpäinaa maimua pogkha mokoujā barmaajeejim anaabá. ³⁶ Magbaawai deeu jōoirau jūrr khapanaa püijim aajem. Pari makħūnjā amach aar barpinaa chi nacha bēetarr khūn dūi arrjöö ajierram anaabá. ³⁷ Maimua ya ābmiecha paawai jōoirau ich chaai püijim aajem. I khūrjugan ich chaai aawai i ögkhaju awiata püijiebma. ³⁸ Pari warm khūnau mag i ögkhajujā khūrjuba, sī warag amach aar barpinaa, "Keena, chamūta chi iewaa aawai mħu guata mħug atagjā jūrr ich aai nemjūr jūaju khabahab" ajierram anum. "Jāg sīpí warre maadëu i thōopüiju, mħug uvadö jūrr maach dēnkhā awaag" ajierram anum, amach appai. ³⁹ Mag, chadcha khapanaa mħu guata mħug atagjā jūrr ich aai nemjūrdö chaaur warp arrnaa thōopüijierram aajem, ich jōoi iewaa āba.

⁴⁰ Mag jaaunaa jūrr ich iek ūr narr khūnagta, ichdëu nem īgħatarr igwi, 'Pārau khūrjuawai īsjā

agtha mag uvadö sim anaa chi th̄a narr kh̄unjä ich akh̄unpai akhiin, ḡjāgaju khai jōirau magum wounaan däi? a jēeujim Jesuu amag.

41 Magbaa amachdëu, —Mag amach khaibag s̄isidäm paar amachdëu warm kh̄un däi aajerrjö amach dënjö am dau aug khaugba, irua agjö am khēchpüijuuta. Magnaa jūrr chadcha ichig phagju kh̄unagta irua alquilaa p̄ajugui ajierram, ag jaar paawaijä chi nemjödam ichig ich paat deemkhīr.

42 Amachdëu magbaawaita Jesuu amag magjim:
—*ꝝPārau chan būrjä Êwandamau ich i jaumieng ich iek phäpitarr gaai jaau s̄isidäm th̄ürwai ooba aajeeb,*

“Di ëu narr kh̄unau isegtarr dibigta jūrr chi dihäd jāramkha s̄isim” a sim?

“Êwandam maach Pöröuta mag dibig wajaphamjö api s̄iewai ðrau oowaijä ūuuta oo nām” a sim,
ich iek gaai jaauwai. *(Sal. 118:22-23)*

43 Magua mua pārag mag chir̄umgui ajim: Êwandam pāar thāar ee ichta chi Pörkhaju atarr chi Pör khaba, deeum kh̄un judionaan khabam kh̄un ichdëu khōsi simjö nem wauju kh̄un dëita am Pörkhaju ajim. [**44** Maimua mag mua dihäd a chir̄umjä m̄ch igwiapaita mag chir̄umgui ajim. Chi m̄ iek ükhaba sim wounan, juau ogthom mag dibig ür burrwi ichdëupai ich gaai mas wau simjöta sim; maimua mag ükhaba nārrūmta meemn, jūrr m̄ mag dibig pömaamjö chir̄umta i ür buudimamjö ajugui ajim.

Jesuu mag s̄ierran mag i iek ükhaba sim mee-baadeewai warre kh̄imie durr barpüijuuta jaau s̄ejim.]

⁴⁵ Mam̄ mag irua jajawagmam ūrwi phadnaan chi pörnaanau Moiseeu phā p̄atarr wajapcha ūrkhaajem kh̄an düimua khaug athajierram, amachdēu ich iseg n̄mta jaau sim. ⁴⁶ Mag amach kh̄ir iekha simta khaug athaawai jūrr ichta p̄ur arram khōchkha phöbaadējim. Pari Jesuu chadcha Ěwandamau nem jaaipi simta jaau n̄rr̄am thumaam kh̄unau khaph̄ narr aawai amachta jūrr khaigbaju kh̄irjuwi i chig abajieram.

22

*Õor juu p̄artarr phiesta
(Lc 14:15-24)*

¹ Maimua deeu nem īkhamamua õrag nem jaau-mamua magjim:

² —Ēwandamagta amach thāar ee ichta chi Pörkhapi n̄m kh̄unan, rey ãb simua ich iewaa juu p̄rmkh̄ir phiesta wautarr ee õor bëetarr kh̄unjöta n̄mgui ajim. ³ Mag phiesta ee bëemkh̄ir ya õrag jaaukha th̄narr aawai ag ed pabaadee chi reíu deeu ich chognaan p̄ijim aajem, mag bëeju arr kh̄an aar jaaubathuurwai bëemkh̄ir. Pari mag jaaubathurmjā bëebajieram aajem. ⁴ Magbaawai jūrr deeum kh̄an p̄iwigia amag, “Thachin ya s̄i khöjupaita sim, m̄ch nemchaain õtpaa wai chirarr khéch auwi aata wau th̄n̄m; juu p̄r n̄m phiesta ee wëttarrau’ a jaaubat” a jaaupüimajim aajem amag. ⁵ Pari par mag deeu iek jaaupüitarrjā bëebajieram anaabá. Mag chi bëeju arr kh̄an eem ãaur kh̄an warag amach nemj̄ir oon ērëubaadee tagam kh̄an pogkha amach phidag ee wëtjierram aajem. ⁶ Maimua ãaur

khuunau warag mag chi rey iek jaau wenrrarr
 khuun par auna parhooba am gaai mas waunaa
 warag khechpuijerram anaabá. ⁷ Magbaawai
 chi reú khir machgau ich soldaanag mag ich
 chognaan khechtarr khuunjá agjó khechpi jaaunaa
 am phobörjá warre örp*i* jaaujim aajem. ⁸ Maimuan
 chadau deeu ich chognaanag, “Nemen thum
 khir khaug thunam, juu parju phiesta athee;
 pari chi therpüitarr khuun chadcha chi beeju
 khuun khaba arr aawai am bebajerramgui” ajim.
⁹ “Jägan jägbarpí kaaijá ee wetwi mu chaai juu par
 nam phiesta ee bemkhir, thum paachdeu oomam
 khuunag jaaupetat” ajim anam amag. ¹⁰ Magbaa
 chadcha chi chognaan wetwi kaaijá ee amachdeu
 oomam khuun thumaa aibeejerram anaabá, ðor
 wäjäun düi chi khaigbam khuunpa. Deg pachénaa
 oowai sii dijá pöm simta ðrau pheu wejoojim anam.
¹¹ Maimua mag ðor thumaa deg paaukhapinaa chi
 reú oon maawaijá, bee nam khuunag jüamkhir
 awia irua khajüa phederrjá jüaba, woun ab ag ee
 sierrau sii parhoobam khajüata jüa sim ooimajim
 anam. ¹² Magbaawai chi reú irig, “Pu jäga jäg
 warm khuunjó phiesta eem khajüa jüaba simta
 mäig dubjí?” ajim anam irig. Pari magumjá büurjá
 i iek jüu aba, ichig khabamjó ssijim anam. ¹³ Mag
 par jee ahaukhamjá ich iek ükhaba abaawai
 mes gaai thep paa narr khuunagta, “I bü düi juapa
 buurnaa daaugajär khichag ee barbapäit” ajim
 anam chi reú, “i gaai wajaugau icharaucha bienaa
 ich mag agäa agäa sierramkhir.”

¹⁴ Mag nem ïgkhaadam jaauwia ich Jesuupai,
 ’Ugthar öberjujá mag phiesta ee ðor pöm

thäركھويوا khapan khaba bëetarrjöta sim ajim. Ěwanda maun ich aar õor pömta wëtpim khõsi sim, mamu chi chadcha öbérju khүн chan khapan khabata durrumgui ajim.

Reígjā deenaa Ěwandamagjā ich paat deepi jaauntarr
(*Mr 12:13-17; Lc 20:20-26*)

¹⁵ Pari mag irua nem īgħa sim amach jügaagaa khaba aawai fariseonaan amach ap iekħawi ibēpjier ram aajem, jāga Jesús ich iekħa sim gaaimuapai imeraa pħar awaag awi irig jéeucheeg.
¹⁶ Mag ya ibēpwi narr aawai amach ee amach igar narr khүn eem püijierram, deeum khүn agjō chi rey Erodes igar narr khүn däi. Mag amach püibaawai bëewi magħejjierram:

—Maestro, marau khaphu nūm, pua chadcha ag eyaata nem jaaunaa īchab jāgata aju aai nū a jaau-jem, Ěwanda maun nem jaaū sim eyaa wēnħħraag. Pua chan sīi õrau amachdēu nem jaaum aig nem jaaū nūmugħejja pħach khūgħpiba wa sīi pħachdēu oowai magħjoo abaawai ag bärre sīi magau aba aajem. ¹⁷ Magħu marau pħarug jéeum ig nūm: {Pua oowai chadcha maach meeun judiona anau jādurri ħierram khүn rey Roma sīejemugħta impuesto phagju aai nū, wa phagju khaba nū? aichħejjierram irig.

¹⁸ Pari Jesuu ya mag am ibēpwi khūrju nūmjā khaphu sierr aawai jūrr ich garmua amag, — Pāraun pāach khaugbampi naabma, {khanthee pārau jāg mū imeraa pħar auju ēkha nūma? ajim.
¹⁹ Magnaa, Mūrug oopibat ajim, khaniuta pārau dēbpaar phaagjē.

Magbaa irig phatkhon denario anum ab oopi-jierram. ²⁰ Mag ichig denario ab oopibaawai, — Pârau oowai, ¿khai khürrta khai thür düi ag gaai si? ajim.

²¹ Magbaa amachdëu, —Romaam rey César khüir khabahab ajierram, ich thür däi.

Magbaawaita Jesuu amag, —Mag khai magan reig ich paat deenaa Ëwandamagjä agjö ich paat deebat ajim.

²² Amachig mag iekhabapääiwai sii jügderraanum iekhau warag amachta khüi ärëubaadëjim.

*Ëwandam chan oob mag chi khëcham khüun
Ëwandam khabam*

(*Mr 12:18-27; Lc 20:27-40*)

²³ Ich mag edcha ïchab saduceonaan eem khüunjä agjö Jesús aig bëejierram. Mag saduceonaanau jaauwai, maach meebaarëm chan maach akhaar tag iiuba aajem aajem. Amach mag nem jaau sïerrjëem gaaimua, iyüümamua juau ogthom irig magjierram:

²⁴ —Maestro, jöoi Moisés khararrau Ëwandam iek phä püarr gaai jaauwai, woun ab uhi wai simta chaaijä chukhu meemün, magan mag chi meetarr khod abam wai sim khai, magua ich khojaau auju aai sim a sim, ag däi ich naamüu chaain ooba arr aawai jürr i athee oo deeg, mag oo deebarm i chaalinkha nüsikhamua ajierram irig.

²⁵ Maimua amachdëupai warag irig nem ïgkhamamua magjierram: 'Biek ab müig maach meeun ee emkhooin siete naajim aajem, abam khod appai. Am naam chi nacharamua uhi auwia chaaijä chukhu meejim aajem. Magbaawai ag

ẽudeemua ich khojaaupai wir aig aujim aajem, ich naam thär okhoopimaaugau awi. ²⁶ Pari majā pöd ag däi chaai ooba meejim aajem. Ich mag ewagam khueunjä äbam ueiraupai warm meemam ẽudee theg ahaugmamua mag siete narr thum thegdapüijim anaabá. ²⁷ Maimua ya äbmiecha paawai chi ueijä meejim aajem. ²⁸ Mag äbam ueiraupai äbam khod appai siete phëpitarr aawai mag atag thumaam khueun iiu phiidatkhabarm edjä, ¿mag uei chijäg dënkhä s̄isijuma, chi nacha autarr dën wa ẽudeegam khueun dën? a jëeujierram irig, juau ogthom.

²⁹ Magbaata ūr n̄am jüg eyaa Jesuu amag, — Pâran okhoota iekha n̄umgui ajim, Ëwandam iek phä s̄isidum gaai jaau simta i jua theejä khaugbata iekha naawai. ³⁰ Meetarr khueundam thumaa iiu phiidatkhäa phöbaadäm chan bürjä jua püpär abajugui ajim, ya am ügtharm Ëwandam chognaan thanum khueunjö n̄uisiju aawai. ³¹ ¿Pârau ooba aajë, Ëwandamau ich iek phäpitarr gaai mag ðor ötarr khueun deeu iiu phiidatkhaju igwi, ³² “Ichta jöoingar jöoi Abrán khararr Ëwandam anaa ïchab jöoi Isá khararr ag Ëwandamau maimua Jacob khararr dënjä agjö” a sim? Irua mag makhuun jöoin agtha meeba n̄amjö iekhatarr aawai Ëwandam chan oob mag chi khëcham khueun Ëwandam khabam. Ëwandaman chi iwam khueun Ëwandamaugui ajim. Irigan nawe khëchtarr khueun awiajä agtha iiu n̄umgui ajim.

³³ Mag nem jaaumam ūrwia, chadcha thum chi ûrmam khueun jügderra naajim.

*Ēwandamau nem waupi jaau sim chi
wajapcharam*
(*Mr 12:28-34*)

³⁴ Jesuu mag saduceonaan warre khīupaa sīubarm fariseonaanaau oobaawai, jūrr amaan chadau i phithurg chukhu pūr auju awi, ³⁵ āb am eem Moiseeu ley phā pūatarr jawaag chi mach ich Jesús aig bēewi irig, ³⁶ —Maestro, Moiseeu ley phā pūatarr gaai, ¿chijāg iekta tagam khāun khāaijā chi wajapcharamāwa? ¿Khanta ūrūcha Ēwandamau maachig waupim khōsi sī? ajim irig.

³⁷ Magbaawai Jesuu irig, —Chi wajapcharamān, “Maach Ēwandam sīi par iiupai khaba, pūch thārauchata khōsi abá” a phā simāu ajim irig. ³⁸ Tagam ley ūrkhapi jaau nām khāaijā maata chi wajapcharamāugui ajim. ³⁹ Magnaa deeu ichdēupai, Āb agjö ich agjōpaimāu simgui ajim. Ma sīi “Pūch khapeenjā wir aig pūchjö daupii abá” a sim. ⁴⁰ Moiseeu ley phā pūarr thum tagam khāun agjö Ēwandam i jaaumienau jaaujerrpa mākhāun dau numiim gaaimuata öbērdūtkha nām. Mākhāun numiita wajapha ūrkha simān magan tagam khāun ūrkhapi jaau simjā thum ūrkha simgui ajim ich Jesuu.

¿Mesías khai iewaa aji?
(*Mr 12:35-37; Lc 20:41-44*)

⁴¹ Mag chi fariseonaan agtha āba biirdā thānum ee, ⁴² Jesuu amag, —Pārau mag ðor peerdu awaag Mesías anām bēeju ig iyāu aawai, ¿khai chaai aju khai a khīirjuba aajē? a jēejim.

Magbaawai amachdëu, –Jääan warrgar jöoi David khararr ag chaain ewagam khuuunauta oodeejugui ajiterram.

43 Magbaata ich Jesuu amag, –¿Pari jäga mag David chaain ewagam khuuun dën abarju, ich Davi-
uijä mag ich Ņwandamau püiju aajerr igwi i Pör a
iekhatarrta? Irua mag iekhaawai, ¿ich Ņwandam
Akharauta mag iekhapibajï? ajim. **44** ¿Pärau
khaugba nü, ich Ņwandamaucha iekhatarr Daviu
phätarr? Mag irua phätarr gaai mag sim:

“Maach Pör Ņwandamau mä Pörög, ‘Mäch iek theeg
chirumjö aag mä dëi äba mä juachaar gar
jupbä’ ajim ‘päch oomapha aajem khuuun
thum mua päch jua ee pärkha dee nüm ora.’
”

(Sal. 110:1)

45 Mag ich David khararrauchajä Ņwandamau püiju aajerr igwi “maach Pör” a iekhatarrta, ¿jäga pääar iek mag í David chaain ewagam khuuun dënpai aju anü? Mag sii i chaaipai aju akhiin, ich paarmua mag “maach Pör” abakhamgui ajim Jesuu amag.

46 Mamä par irua mamagkhamjä äbmuajä büdam äbjä jüu aba aajeejim. Magtarr aigmua atag ni äbmuajä tag irig iek chigaapaijä jéeuba aajeejim.

23

*Jesuu fariseonaanag iekhanaa chi
machnaanagjä iekhatarr*

(Mr 12:38-40; Lc 11:37-54; 20:45-47)

1 Magtarr khur Jesuu õragjä ūrmkhñir iekhamamua marajä magjim:

² —Chi machnaanta fariseonaan dëi Moiseeu ley phā puarr jaaujem khūnau. ³ Magua amau jaau nūm ūruraa pāachig jajaaukham ipierraabat. Mamh oob amau aajemjō chan amiet ajim. Jākhūnan amach ipaarmua Ēwandam dau na ajapha nem waapi jajaau aajemta amachdēu chan amachdēu jaau nūmjō nem wauba sīerrjēem. ⁴ Magnaa nem jawaagjā amachdēu nem jaauum aigta jaau sīerrjēem. Jāg nūm aig õor ür nem chukhūmta jiirpüpüikhampjöta naabahab ajim, õrau wauju khaba atcha phithurgkhamta waapi jaauwai. Õrag mag nem jaauwaijā amaun amach ipierraata api nūm, mamh mag nūm chan amachdēujā amachdēu nem jaau nūmjō waujöjöopajā khaba nūmta mag sīerrjēemgui ajim. ⁵ Am nem waubaadēmhn, õrag sīi amach oomkhīirpaita nem wau sīerrjēem, amachdēuta wajapcha Ēwandam iek ükha naawai i dëi wajapcha nūm amkhīir. Amach mag nūm awi, Ēwandam iek phā sīsidūm gayamjā jūrr deeum gaai phānaa, chūdam gaai ēupūinaa, amach piudau gaai jūpūinaa dag gaaijā jūapūimaajemgui ajim. Mag nūm dëi īchab amach khajūahi gaaijā nem bābārgta jijiraa jūajemgui ajim. ⁶ Õor khapanag ee thach khoowai, wa sīi Ēwandam iek jaaujem deg khājā biirdhawai, amachta sie wajapcharam gaai juupjemgui ajim, õor khīirphee thumaam khūnag amach oomkhīir. ⁷ Magnaa kaaijā ee õrau amach saludaawaijā amaun amach thö iekhapinaa amachig maestro apim khōsita sīerrjēemgui a jaaumajim.

⁸ Mag jajawagmamua, 'Pari pāar mū dëi

khapeerkha n̄am kh̄un chan m̄ iek ükha n̄am gaaimua thum agdaujöpai naawai, pāachig “maestro” apiju khaba n̄mgui ajim, chikhamnag. M̄uta pāar Maestroou ajim. ⁹ Pāar Aajijā ābpaita wai n̄m; ma ügthar s̄lejem̄u. Magua, m̄ug eegar chan pāach garmuajā oob parhoobam kh̄unag Ŋwandamagamjō “aai” ichēmiet ajim. ¹⁰ Āba m̄ach chi Cristopaita pāar Pörkha chiraawai, oob pāachigjā “maach pōr” apimiet ajim, dich khapeen āba th̄num kh̄unag. ¹¹ Magju khāai āb khāijā pāar ee ichta chi pörkham khōsi sim khai, warag thumaam kh̄un chogkhaju aai sim. Mag n̄m aigta Ŋwandamau oowai chi wajapcharamkha simgui ajim. ¹² Mua mag chirum̄n, ar amach thōwia chikham d̄i athuu aajem kh̄un mug atag paawai jūrr Ŋwandamag chaigpa oo s̄sid aju aawaita mag chirum̄; maimua ar mag amach d̄i athuu n̄mjā b̄urjā am ichaaur aba s̄i warag serbiibamjō aajerr kh̄unta jūrr Ŋwandamau warm kh̄un khāijā ürpai apiju aawaita mag chirum̄gui ajim ich Jesuu.

¹³ Maimua mag iekhakhagmamua magjim: ’; Ŋ, pāarjā agjō chi machnaan d̄i Moiseeu phā puatarr iek wajapcha urkhaajem kh̄un! Pāran pāachdēuta ürcha Ŋwandam iek khaphum anumta Ŋwandam aar öbērjujā khaugba n̄mgui ajim, pāachdēu ükhaba n̄m gaaimua. Mam̄ mag n̄umta õrau i aar öbērju ŋkhaawaijā warag chi öbeerjem döig chawag khecheu ahaukhamjō aajem, õor khūgur wai n̄mua, Ŋwandam iek ükhapimaaugau.

[¹⁴ ;]Ë, apdurr, pāar chi machnaan dūi Moiseeu phā p̄uarr iek ajapcha uurkhaajem aajem kh̄aun! Pāraun siita khoopaa uuin juagam nem-damjā khechthug aumaajerramgui ajim; magnaata sēukha warag am kōit Ëwandamag jēeu nuu aajerram, juau oghom pāach magba nūm amkhīir. Mamu pāach jäg nūm paar jūrr Ëwandamau īchab pāar gaai sua kh̄aabajugui a jaaujim.]

¹⁵ ;]Ë pāar Moiseeu ley phā p̄uarr jawaag chi machnaan chi mag ley wajapcha uurkhaajem aajem kh̄aun dūi! Pāachdēuta Ëwandam ipierraacha nūm awi pāach dēnþö ükhapi awaag warpham magwe jaau wēnurraajemgui ajim. Mamu mag nūmhn, chadcha pāach iek ükhabaadee pāach khāaijā athuuchata khaibag paapüimaajem, pāachjö amjā Ëwandamau khīmie durr barkh̄uuiju ayaa amkhīir.

¹⁶ ;]Ë, pāran sii pāachjā dau khaugbamjö nūmta agjö dau khaugba khithéem kh̄aun sua gaai èudu arrumjö nūmgui! ajim amach khīircha. Pāach mag nūm gaaimuata pāar iek mag “Aai i jēeujem di igwia nem wauju a iekhatarr chadcha wauba awiajā idëu mag sim” a iekhaajemgui ajim amag. Mamu jūrr “Chi Aai i jēeujem deg phīr thūnūm igwiata nem wauju a iekhaawain chad ichiita waub khaba wauju aai sim” aajem, “Ëwandam dēnkha sim igwiata mag iekha naawai.” ¹⁷ ;]Pāran warag khīirjugjā chukhunaa dau khaugbamjöta thūnūm! Pāar khīirjug paraa naakhiin, chi Aai i jēeujem diita ajapcha s̄iebahab, chi phīr khāai. Mag sim ee s̄iewaita ag eem phīrjā agjö Ëwandam dēnëg pa s̄iebahab ajim. ¹⁸ Pāar iek īchab mag “Sii chi Aai

i jëeujem deg nemchaain phaag nasādjö wau sim igwia nem wauju atarr wauba awiajā idēu mag sim” anum. “Pari mag nasād gaai ofrenda sim igwiata nem wauju abarmān chadau ichiita waub khaba wauju aai sim” aajem. ¹⁹ ¡Khaugabnaan! ¿Magan pāragan chi nasād khāajā chi ofrendata wajapcha sīeb? Nemchaai ich appai chan wajaug chukhu simgui ajim; āba mag nasād gaai ausūubaawita wajaug aadēp sīebahab, Ēwandamau ich dēnha athaawai. ²⁰ Chi mag nasād Aai i jëeujem degam igwiata nem wauju a simua chan āba chi nasād igwiapai khaba, ag gaai chi ofrenda paa sim igwiapata iekha sīebahab ajim. ²¹ Maagwai chi Ēwandamag jëeujem di igwia nem wauju a iekha simuajā sīi mag chi di igwiapai khaba, Ēwandam igwiapata iekha sīebahab, mag degta Ēwandam sīejewai. ²² Maagwai edjā igwia khāijā nem wauju a iekha simuan mag edjā igwiapai khaba Ēwandam igwiapata iekha sim, chi edjā Ēwandam khu juupjem aawai. Mag i khu juupjem igwiapa iekhaawai ich Ēwandam igwiapata iekha sīebahab ajim amag.

²³ ’¡Ē, pāar Moiseeu ley phā p̄uarr jawaag chi machnaan ag iek wajapcha uurkhaajem aajem khūun düi! Pāraun pāachdēuta Ēwandam na wajapcha nem wau nām awia, i paat agjō deeg pāach nemjīr bū daiicharam gayampa Ēwandamag ofrendakha deejem: pārau anís eemjā deenaa comino eemjā deejemgui ajim. Pari mag nāmta jūrr mag ley Moiseeu phā p̄uarr gaai ag khāai nem wajapcharam jaau simjō aju chan khīir eejā paba aajemgui ajim. Pārau chan wir aig pāach

khapeen däi agpierraanaa am dau aug khaug paraa näm däi īchab Ēwandam iekta ogduba ich jāg ükha wēnūrraju aai nāmjā khīirjuba aajemgui ajim, majā magūmta ürcha wauju aai nāmta. Magnaan chad tagam nem pāachdēu wau nām phaba ich jāg dee wēnūrraju aai nām. ²⁴ ;Khīrjug chuknaan! Pāach pem aawai pāran dō dō nām däi sī pagatjöm khāijā döbapüimua pekaudam wau-maaugau awi, ajapha sānaata doojerram. Pari jūrr pekau pōm camellojökhama sī üipüi nāmjö nām chan pāar gaai mas khaba aajemgui a iekhajim amach khīircha.

²⁵ ;jĒ, pāar Moiseeu ley phā pharr jawaag chi machnaan maimua mag ley wajapcha ürkhaajem aajem khūn! Pāach i aawai pāran sī pāach juagam nem ürūm chi memerkhōgpaita ükhakha aju khīrju sīerrjēem, mag memerkhōm ee khāijā döbaawai Ēwandam dau na pekau waumaaugau awi. Mam pāachdēu chīkham nemdamjā pāach dēnkha aunaa waragta phatkhonjā nem pōm paarpam khōchkha thānām gaaimua pekau pōm nām chan isegba, ni Ēwandamag chugpaapi jēeujujā khīirjuba sīerrjēemgui ajim. ²⁶ ;Moiseeu ley phā pharr wajapcha ürkhaajem khūn anūmta khaugabnaan! Jāg thach khoopierr nem jā ükhakha aajemjō, ḥjāg pāach thāarta nacha Ēwandamag üpibamma? Pārau magta amūn chadau ürpai khaba pāar thāarpata wajapha wēnūrrajogui a jaaujim.

²⁷ ;jĒ, pāar Moiseeu ley phā pharr ajapcha ürkhaajem aajem khūn ag ley jawaag chi mach-

naan düi! Pāran sīi õor aukhërtarr jēbdijöta sīsidum. Sīi daaugajärpai oowain wajapha jarnaa ooimü wau sīsidum; pari mag sim ag ee ierr wa ookhiin, sīi maach inaa pa appaita thuphāau nūnūidum. ²⁸ Pāarjā magta th̄naabahab ajim: Sīi kh̄ir eerpaawain õor wajaauga th̄nūm; pari pāar thāran khaibagauta sīi ãr sīsidum.

²⁹ ’j̄E, pāar Moiseeu ley phā p̄uarr jawaag chi machnaan maimua mag ley wajapha uurkhaajem aajem kh̄uun! Pāraun pāach magba nūm amkh̄ir, warrgar pāach jōoin Ēwandam i jaaujerr kh̄uun chadcha õor wäjääun arr aawai agtha kh̄ir eyaa wai wēnūrrūm awia, am aukhërtarr jā ūrjā sirpapiba warag nem ooimü wau sīsiu aajemgui ajim. ³⁰ Magnaa pāar dēn, “j̄lh! maachta maar jōoinau mag Ēwandam i jaaumien kheechjerr jaar narr akhiin, marau chan am dēnjö mag maach jua paarmua düi am kh̄echbakham” a iekhaajem. ³¹ Pari sīi pāachdēu mag nūmuapai pārav pāachdēujā khaphü naabá, pāach mag warrgar Ēwandam i jaaujerr kh̄uun kh̄echmien chaalinkha nūm. ³² Mag akh̄uun chaain aawai ūs pāachdēujā agjō ajurauma mu düijā ajim amag.

³³ ’j̄Khaibag, nemkhōr chi benen paraamjönaan! Khanii pāar jāg th̄nūmta kh̄imie durr wētba peerdübajupa. Pāar chan peerdübam. ³⁴ Khaphü abat: Mua pāar ee much i jaaumien p̄üiwia kh̄irjug khaugkham kh̄uunjā maestronaan düi püiju. Pari mag mua am p̄üibaawai ãaur kh̄uun pārav kh̄echp̄üiwia ãaur kh̄uun sīi pakuls gaajā b̄uurnaa kh̄echmaju; ãaur kh̄uun pārav p̄urnaa pāach Ēwandam iek jaaujem deg w̄jā w̄maju;

maagwai ãaur khuan amach phr aupiba deeum phöbör ee khäijä dur wenrraawai agpierr pärau am ëudee khoojem nem ëudeemjö ëkhaju. 35 Päach mag thunm gaaimua, warrgar Abel thotarr aigmua ewag pawiajä õor Êwandam na wajapha dur-rarrta khéchmatarr bag ärtarr thum jöoi Zacarías Berequías iewaa Aai i jeeujem deg tho naawai bag ärtarrpa Êwandamau thum päach gaaita thupüiju. 36 Cha mu iekha chirum iekhau warrgarwe päach jöoinau maaggerran päach chi ïs ewagam khuan gaaita pajugui ajim, päachdëujä amau nem waau-jerrjöta wau naawai.

*Jesuu Jerusalén phöbör üapërtarr
(Lc 13:34-35)*

37 Mag Jerusalén phöbör ee Aai i jeeujem deg simua üapërmamua magjim: '¡Ë! ¡Ay, Jerusalenpien! Päraun chadcha warrgarweta Êwandamau ich i jaaumkhíir chogpüi num khunjä kha khóchkhaba, warag mokoujä bar wai numua khéchpüimaajemgui ajim. Biek khapan mua pärag jaaujeejimgui ajim, äthärr uuirau ich chaaindam thumaa ich ich eegar thoor wai juupjemjö päar thua wai chitaag. Mamu magtarrjä päachdëuta büürjä mag khóchkhabajierram. 38 Jägtarau nau pärau oomaa abarju. Nau mu mug chituu awia petaawai päar süi di pariim ee wouchnaan phéphuabajemjöta päach appai nuisijugui ajim, khaigpérjujä chukhu. 39 Magbarm aigmua tag pärau mu oobam ajim. Pärau mu oojuun, ãba ya päachdëucha deeu mu urum oowi, "Ùuchata Êwandam pua puch jürr puch Chaai maar athee

Reikha päibarm” anum aigta deeu mu oojogui ajim.

24

*Aai i jëeujem di õrau pogueupüiju Jesuu jaautarr
(Mr 13:1-2; Lc 21:5-6)*

¹ Jesuu Aai i jëeujem deg mag õrag nem jaau sii awia öbérbaadeeu mag chi Aai i jëeujem di ig iyuu nümuata marau irig jaau naajim, di pöoma sii joothuthaad ëu dñum. ² Magbaawai ichdëu marag magjim:

—Pärau jäg di wajapha ëu dñum oo naabá. Jäg thñum chan mok pör ãbjä ãbam ür ich jäg ajapha joothuthaad sïerrabam. Jäg thñum sii thumaa õrau pogueupüijuuta jäg dñumgui ajim.

Êwandamau maach i agkhaimuu paawai nem oomaju jaautarr

(Mr 13:3-23; Lc 21:7-24; 17:22-24,37)

³ Mag Aai i jëeujem degmua öbérwi ëréubaadeeu jûrr Olivo durrsiig wëtjim. Maimua barwi maar na jupbaimaawai maach chi khapeenjä dëi i bigaau ohood aimajim. Maimuata marau irig jëeu naajim:

—Jäägwaichata mag puchdëu jaau simjö mag Aai i jëeujem di pogueupüijuma? Maimua mag pu deeu bëeu anumjä, khan gaaimuata mag pu deeu bëeu dakpapakhamjä marau khap ajuma? anaajim.

⁴ Magbaawai jaaubaadëmua ichdëu marag, — Khîir khaphu aajeet keena; oob chikhamnag uduraa pâach khûgurpimiet ajim. ⁵ Mag atag paawai õor pöm sii chikham khûgurm khôchgau amach iekpai mu iek gaai thuwia, “Muuta ag Cristoou

Ēwandamau püiju aajerr” a iekha nūrrjēe aju. Mag nūrrjēem gaaimua õor pōm khūgur aumaju ajim. ⁶ Juurhi phiidēju theeg jajaaukhamjā pārau ūrjugui ajim. Mamū pāachdēu mag ūrurwai oob jāphiermiet. Ichiita jerrba chadcha ich mag aju. Magjup mamū ma chan agtha Ēwandamau pāar i agkha nūm khabamgui ajim. ⁷ Magbaadēmūn durr mug wējöm ee durr chaauram khūun dūi wērbephōo aadēju, amachta jūrr chikham khāai ürpai am khōchgau. Magbaadeewai jādau theeg aadēm dūi ūur theegjā duuimaju, durrpierr. ⁸ Pari mam-agkhamūn maan sīi warrpem Jōoirau õor dau aug waapi simugui ajim.

⁹ Ya magbaadeewai pāar chi mū iek ükha durrum khūun thethemnaanau pūrnaa amachjōm khūunag pāar pur deemaju, pāar dūi amachdēu ampierr amkhīir. Mag pur deebaa pāar gaai mas waunaa pāar thōojā thōomajugui ajim. Mag nūm dūi īchab thumaam khūunau pāar oomappha aju mū iek ükha durrum gaaimua. ¹⁰ Mag jaar paawai õor pōm mū iek ükha thūnarr amachdēu ükha narr iek isegwi deeu ewag wētju, warr amach narrjō. Magbaadee wir aig amach eepajā chikham oomapnaa wir aig chikham thōomaju ajim. ¹¹ Ēwandam iita jaau nūm anūm khūun khapaana öberdētkhaju. Pari mag thūnūm sīi õor khūguraagpaita mag wēnūrraju aawai õor pōm khūgurmajujā jaaujim. ¹² !Aay, mag ed gaaita nem khaigbam pōmaata thūnūsisijupa! Ya mag nem khaigbamta ürpai aadeewai õrau amach khapeen kha khōsi aajerrjā tag khōchkhaba aphöbaadēju. ¹³ Pari warm khūun mag thūnūm ee, ūu ichdēu

m  iek  kh tarr gaaita ogd ba kh r m wounan  u peerd jugui ajim. ¹⁴  wandamau m g durr i agkh ju nawe, durrpierr thumaam kh nag m g iek wajapham  or peerd  aaujem jaaudubju. Mag jaaubaawai thumaam kh nau  rbaawain chadau warre ich J oirau m g durr sua kh gkh p iju a jaaumajim.

¹⁵ Mag ich Jesuu jajawagmamua magjim: 'Kh ir eyaa abat,  wandam i jaaumie Daniel khararrau ph  p arr gaai jaauwai Aai i j euojem deg ierr ich  wandam s ejem aarcha  gkhaba dubwi  bmua parhooba ichd u am aig aju jaautarr. Magtarr aawai chi  r n m kh nau wajapha khaph  abat ajim: chadcha Danielau jaautarrj  woun  b chi khaigbamta  wandam awi ya Aai i j euojem deg s lech m oobaawai ¹⁶ m g chi Judea durr n m kh n warag pab  ee durr dapag ee d rbat ajim. ¹⁷ Maagwai ich dih u  r  gth a kh ij  sim khai, oob ich nem awaan awi ierrag mam. ¹⁸ Wa magba di chaaur ich phidag ee kh ij  sim khai, oob tag degag mam, ich khaj aj m kh ij  awaan awi. ¹⁹ Mam  j , apdurr mag jaar  ain j or khith em kh n maimua ar s i chaain daumeraa wai khith em kh n! ²⁰ Edau kh rgkham ee wa sua  i n m ed kh ij  p ach mag dau aph  d r w n rram ugu,  wandamagta j eu durruu abatgui ajim. ²¹ Mag jaar mag wajapha  or dau aug waujuj  chan m g durr ompaatarr aigmua ewagj  mag ooba, ni mag dichtarr khurj  agj  chan dau aug waubajugui ajim. ²² Mag  wandamau  or dau aug waubaad  id u ich mag s ukhiin,  or  bj  peerd baju. Mam  ichd u j r auwia ich iek  kha

durrum khuun ichdëu khõsi phë wai sim gaaimua, irua ich mag wai sii abajugui ajim.

23 'Mamagkham ee äbmua khäijä päächig, "Oobat, chamuuta warrgarwe Ëwandamau püiju aajerrauwai", wa magbam khai, "Päädë oobat, ar sii; jääta aruuwai" aawai oob ükhamiet. **24** Mua mag chiruuman, amach iiupaita amta Ëwandamau püijim anum khuun däi Ëwandam i jaaumien anum khuun kapan sii sëukha chikham khûgur wënuurraju aawaita mag chiruumgui ajim, khan amkhii. Makhuunaun chadcha Ëwandamauta amach püijim amkhii, ag na õrau ooba aajempa õor dauderra wau wënuurraju. Mag nem wau wënuurmua ich Ëwandamaucha jär auwi ich iek ükhapi autarr khuunpa khûgur ëkhaju ajim. **25** Chadcha magju aawai ag nawe khan amkhii ya mua päärag jaau chiruumgui ajim. **26** Ya mag khaphu naawai äbmua khäijä päächig, "Õor maba aajem aarta sim" a jaauwai oob aar oon wëtmiet ajim. Wa magbam khai, "Muig simta ich oopiba sim" a jajaaukhawiajä oob ükhamiet ajim. **27** Much chi Emkhooi Iewaa bëewain, thumaam khuunauta mu oojugui ajim, ich jäg edau öbeerjem garmua ed burrjemug sii pagthum dau phur jëer athaawai edjä thum arar atham oojemjö. Magua õrau mag päächig ya barbaichëm a jaauwaijä oob ükhamiet ajim. **28** Pärau khaphu num, nemmí sim aig äkõs ich khurrau jupcheejem. Ich agjöta abajup ajim ïchab muajä much iek ükha num khuun düi; am phë arraag much bëem ed am aigta dau daau urum thumaam khuunau mu oojugui a jaaumajim ich Jesuu.

*Jāga Emkhooi Iewaa deeu bēju aajē
(Mr 13:24-37; Lc 21:25-33; 17:26-30,34-36)*

29 Mag jajawagmamua īchab, 'Mag ich Ŋwandamau wajap õor dau aug waupiwi ya tag magba aadäm ee, mæg ãsdawam edau khijugui ajim. Magbaawai edau chi edaramjā araraa wuu jēerba warag khibaadäm däi phidagjā edjā eemua sii khijugui ajim. Magbaawai edjā ee nem s̄isidumjā sii parhooba amach n̄enuid arr chaaurta aaidu jörrjēe thanhisijugui ajim. **30** Magbaadäm eeta edjā eejā much chi Emkhooi Iewaa urum dauchach dawaa oopijugui ajim. Mag oowi durrpierram khun jāphierr n̄em iekhau icharaucha bie n̄muata much chi Emkhooi Iewaa nem juu theeg thumaam khun Pörkha urum oojurau. **31** Mag urumua much chognaanag nem jēbag churo iekjö trompeta sirpijugui ajim, mag sirbarmua muchdēu jūr auwia much iek ükhatar khun thumaa durrpierram khun ãbam aig biirdu awaag.

32 Mag jaaumamua ich Jesuupai, 'Khap amkhīir pārag jaaukhimgui ajim: Pārau khaphu nām, maig Israel durr igo bü jāga aajē. Ya jāata khēr khukhuur aadēmūn thumaam khunau ya chadcha döchumie burru dakpapakham aajem. **33** Ich agjöta ajugui ajim īchab much chi Emkhooi Iewaa bēju gaai paawaijā. Cha muchdēu jaau chirum thum ich ag ee öbēbērgmam pāach daúa oobaawai khaphu abat, ya much chi Emkhooi Iewaajā deeu bēeimuu chirumgui ajim. **34** Mua pārag mag Aai i jēeujem di õrau pogueupüiju a chirumūn, cha õor thanam khun khēchju nawe cha muchdēu jaau chirumjō thumaa chadcha

ajugui a jaaujim. ³⁵ Edaujājā mug jēb d*üi* thum chukhu aadēju, mamcha mua pārag jaau chirum chan seukhaawai khabam. Jāan thumaa ich ag ee öbērjugui ajim. ³⁶ Mam mag mu b*ee*ju ed chan ni ābmuajā khaugbam. Úgthar Êwandam chog-naanaujā khaugba, ni machdēujā khaugba, āba ich mu Ayaupaita mag mu b*ee*ju orajā khaphu simgui ajim, ich Jesuu.

³⁷ Jöoingar Noé khararr jaar döādau ðor öpäaiwai thunaajerrjö thunaaju ïchab mug atag mach chi Emkhooi Iewaa b*ee* num jaarjā. ³⁸ Jöi Noé sim jaar mag döād pōm b*ee*ju nawe, agtha ðor phiestajā waunaa, thachjā khönaa, dōjā dönaa, s*ii* juu pur khodthunaajim, b*ü*ürjā amach öjujā kh*ü*irjuba. ³⁹ Mam am mag onee b*ü*ürjā amach chig ajujā kh*ü*irjuba num ee, döād pōm b*ee*wi, jēb ierrpawi, thumaa ödubjierram. Mach chi Emkhooi Iewaa b*ee* num jaarjā ich agjöta ajugui ajim. Amau b*ü*ürjā amach chig aju kh*ü*irjuba num ee, d*egölp* mun danuuchéju a jaaujim. ⁴⁰ Mag mu pierrum d*ü*icha emkhooin numí pabü ee amach phidag ee naaju: mag numí num eem āb mua arrwi āb werphajugui ajim. ⁴¹ Ùuinjjā ïchab numí ābam molin gaai ba naaju: mam mua ābpai mach d*üi* arrwi ābakhai werphajugui ajim.

⁴² P*ä*rau mu p*ä*ach P*ör*kha barchéju ed b*ü*ürjā khaugba naawai p*ä*achjā agjö thabgkham uguata muan p*ä*ragan, wajapha kh*ü*ir khaug n*uisit* a chirumgui ajim. ⁴³ P*ä*rau khaphu num, ābmua kh*äij*jā ich di aig nem j*ü*gmienau nem j*ü*gkhaan b*ee*ju ora khaphu akhiin, kh*äij*jā kh*äiba* ich mag dau phug éeju aduur ich nem j*ü*gkhapiba. ⁴⁴ Magua

muān pāragjā ich agjöta, ajapha khīr khaug nūsit a chirūm. Pārau ābmuajā mū bēeju ora khaugba nūm. Pārau mū da bēebajupii nūm ee, māch chi Emkhooi Iewaan dēgölp dānūuchëjugui ajim marag ichdēucha jaaumamua.

*Chi chogau ichig nem jaau p̄arr thum wautarr
(Lc 12:41-48)*

⁴⁵ Mag jajawagmamua īchab ich Jesuupai deeu ich bēe nūm ora jāga naaju aai nūm khap amkhīr awi magjim: 'Khanim nemjō patrón āb simua ich chaaug maagpaawai ich chog āb simug warm khūn pörkhapinaa ich magugpai ich nem thu-maa jaau p̄abajēm. ⁴⁶ Maimua mawia mam sūi awia deeu bēewi ichdēu jaau p̄arrjō phidkha sim oobaicheewai, ¿mag jōoi ich chog dūi onee sim dūi chi chogjā onee abaju khai? ajim. ⁴⁷ Mag ajapha phidkha sim oobaicheewai jōoirau warag ich nem thum magugta thus̄epüijugui ajim, ich dēnjö khap amkhīr. ⁴⁸ Mamū magba, mag ichig nem jaau-tarrijā ich ödegpai "Mū patrón chan da bēebam" awi ⁴⁹ nem khaibag ich khapeen jūrr ich juu eegpaim dūi ichdēu ampierr anaa, nagjā ichdēu dōm aig dōnaa, thachjā ichdēu khöm aig khömān, ⁵⁰⁻⁵¹ chi dikhu būurjā irua nūba sim ee pierrwai, mamagkham oobaichee, jūrr ichdēu warm khūn dūi aajerr khāaijā i gaai athuucha wūnaa, phidag eemuajā barpūinaa, chi khaigbacharam khūn dūi āba sūjugui ajim. Magbaawai gaai machgau icharaucha bīemamua i agāa agāa abarjugui ajim. Magnaa maachigta, Maguata pāraujā mū deeu bēeju khaphū naawai mag ichig nem jaau p̄arr

thum wau sīerrjöta aju aai nūmgui ajim, pāach khapeen däi, ich Jöoirau khōsimjö.

25

Daupeen diez narr ag nem īgkhaa

¹ Mag Ņwandamau mág durr i agkham ed ichdëu auju wa auba khäijä isegju khüenan, biek äb daupeen diez narr khüan ñor jua pür nüm phiesta ee wëtaag chi jua pürju emkhooi nü narr khüanjöta nümgui ajim ich Jesuupai. Makhäun daupeenau mágta ajim aajem: Amachdëu ya chi jaai paju urum a ūrbaawai agdaujö amach lámpara panhapha i khüirphee wëtju aadëjim aajem.

² Mamü mag khüirju narrta cincopaita khüirjug khaphü naajim aajem, maimua agjö cinco sii khüirjug chukhumjöta sīsid ajim anaabá. ³ Mag khüirjug chukhumjö narr khünaujä amachpierr amach lámpara arrjierram aajem. Mamü mag arrtarra chi aceite öbaadeewai deeu ag ee choo awaag awi khïet chi aceite pü arrbajierram aajem.

⁴ Pari chi khüirjug khaphü narr khünaun chadau amach lámpara panhapha wëtum dëi īchab khïet amach pipied deeum boteedeg aceite pükha arrjierram aajem, öbaadeewai deeu ag ee choo awaag awia. ⁵ Mamü mag chi emkhooi da bëeba aawai, nü nüü awi daphögkhabaadee khäidütkha phöbaadëjim aajem. ⁶ Mag am khäidütkha thünüm eeta, ya edacha pamamua, “Ya pārau nü narr wounan urum; phiidütkhabathü i khüirphee oon maag” ajim anäm äbmua. ⁷ Magbaawaita phiidütkhawi apuraa amach lámpara khüir khaug nürrjëe aadëjim anaabá. ⁸ Magbaawai mag cinco

khīirjug chukhumjö narr khūnau üu amach khāai khīirjugdam paraa narr khūnag, “Keena, pāach aceitedam eem marag bāchkhun choo deebat, ya maar lámpara thōogpam” ajierram anum. ⁹ Pari magbaawai chi khīirjug paraa narr khūnau amag, “Marau pārag deebamgui” ajierram anum. “Marau pārag deekhiin, pōm deeba aawai, pāarjā waaurwi maachjā waaurju. Mag khāai chi peerjem di aar mawi pāach athee pēr athamit” ajierram anum amag. ¹⁰ Amachig magbaawai amach athee aceite pēr awaan ērēubaadēmich, amau nū narr emkhooi barchējim aajem. Mag barchēwi oocheewai ich dāi dubaag üu khīir khaug narr khūnan üu ich dāi wai dubjim aajem, ich juu pūrju aar. Mag phē wai dubwi chi puertdijā phāar sūujim aajem. ¹¹ Maimua ag khur nū awiata mag cinco amach lámpara athee aceite juraan wēttarr khūn bēewi, “Señor, Señor, maar weeū athá, ya maar bēejimgui” ajierram anum. ¹² Pari magbaawai chi emkhooirau, “Mua pāar khaugba chitum. Mua dubpibamgui” ajim anum.

¹³ Mag nem īgkhaadam jaauwi deeu marag magjim: ‘Pāarjā daupeen khīirjug chukhu narr khūnjo daaugajär thābagkhamapha nūm khai, daukhananaa khīir khaug nāisit. Pārau māch chi Emkhooi Iewaa bēeju edjā khaugba, ni chi orajā khaugba nūm. Muān dēgölpta barchējugui a jaaumajim marag.

*Ābmua ich chognaanag phidkhamkhīir phatkhon
dee p̄atarr
(Lc 19:11-27)*

14 Mag jaaumamua deeu ich Jesuupai magjim: 'M̄uchta m̄ug durr gaai chi Pörkha pierrum ed m̄ach athee wajapha phidkhaajerr kh̄unag amachpierr nem wajapham jigjuun, ābmua ich piyonnaan d̄üi arrjöta ajugui ajim. Mag ich piyonnaan d̄äi m̄ugta ajim aajem: Mag wounau deuem durr maagpamua ich piyonnaan ābam aig th̄ärkhanaa ich phatkhonau phidkhamkhñir amag jaau p̄ajim aajem. **15** Ābakhaíg phatkhon cinco mil deewi, ābakhaíg dos mil maimua ābakhaíg mil deejim aajem, ichdëu oowai ūu amachdëu phidkhamajupierr. Mag amachpierr phatkhon jipäwi petajim aajem. **16** Mag i petaawai chi piyón mag cinco mil autarrau ag phatkhonau phidkhabaadëwi ag ür deeu cinco mil gan aujim aajem. **17** Maimua ābakhai dos mil autarraujä agjö agua phidkhawi deeu ag ür dos mil gan aujim aajem. **18** Mam̄ ābakhai milpai autarraun mawia, jēbdi khörnaa warag ag ee bēp sīujim anaabá.

19 'Maimua ag khur nuu awia deeu bēejim aajem, chi phatkhon pap. Mag bēewi mag ich maagpamua phatkhon jigtarr autarr kh̄un deeu th̄ärkhñipäijim aajem, kharrchata agdaujö ganimají a khab aag. **20** Nacha chi cinco mil autarr bēejim aajem. Mag bēewi ag ür ichdëu cinco mil gan autarr chi papag deechëwia irig, "Señor, pua mārug cinco mil werp̄arrrau ag ür mua agjö cinco mil gan aujim; cha khérum p̄u phatkhon" ajim anum. **21** Magbaawai chi patrón jöoirau irig, "Ūu khérñmgui" ajim anum. "P̄u chadcha piyón wa-japham̄u; pua mua jaautarr thum agjö abarm. Mag phatkhon pōm khaba deetarrau pua jāgbarpí,

jägtarr jūrr mua pūrug warag ür deekhimgui” ajim anām. Magnaa irig, “Ierrag dubwia mā dāi onee abá” ajim aajem. ²² Mag khur dos mil autarr bēewi maguajā agjö, “Señor, pua mūrug dos mil deetarr ür muajā agjö dos mil gan aujim; cha khērum pū phatkhon” aichējim anām. ²³ Magbaawai chi patronau magugjā, “Pūjā chadcha piyón wa-japhamāu; pua mua jaautarr thum agjōo abarmgui” ajim anām irig. “Phatkondam pōm khaba deetarrau pua ūu jägbarm khai, ag jūrr mua pūrug warag ür deejugui” ajim anām. “Jägbarpí pūjā īchab ierrag dubwi mā dāi onee abá” ajim aajem magugjā agjö.

²⁴ ’Maimua milpai autarrjā bēejim aajem. Pari magua chan warm khāan dēnjo phidkhawi gan auba arr aawai sīi warag, “Señor, mua pū khaphū chitāmgui ajim anām, pū ūor dāi atcha sīerrum. Mua pū phatkhonau phidkhawi gantarr akihiin, pua sīi chi ürām mū jua eem khecheu aukhamgui” ajim anām, “pū dēn sīi chikham jua phithur atarrta puch dēnjo aajewai. ²⁵ Muchdēu mag khaphū chitaawai, pū phatkhonau mā phidkhaba, warag mua jēb eeta bēp sūujim. Magtarr aawai cha simgui” ajim anām, “pū phatkhon puchdēu werpūatarrpierr.” ²⁶ Magbaawai chi patronau irig, “Pūn pūchta khaibagna khusēug sīerrumgui” ajim anām. “Pua mā ūor dāi mag chitām khaphū simta, ²⁷ ḥjāgwi mā phatkhon warag banco ee deen mabajī” ajim anām jūrr irig, “mūg much barbaicheewai ürāupai bāau sim oochēmkhīir?” ²⁸ Magnaa aig narr khāanag warag mag mil wai sīerr i jua eem khecheunaa jūrr diez

mil wai sīerragta deepi jaaujim aajem.

²⁹ Mag nem īgkhaa jaau öwia ich Jesuu magjim: 'Ich agjöta sīebahab īchab ēwandam athee nem wau nāmjā. Ar ēwandam athee nem wawaag nem par daúa ooba aajem khūn dūin irua ich garmuajā ajapha aju, amau chokhōgba i athee nem wau naawai. Mamū mag nem waumapha nūm khūn dūi chan magba, ichdēu amag nem deetarrjā warag am juu eem khecheu aumaju. ³⁰ Magnaa, Mag chi patronau chi khusēumie dūi arrjō, amach khīircha am serbiibag phēnaa khīchag ee barkhūipi jaaujugui ajim, mamta am gaai wa-jaug bēemkhīir.

Mag irua khīchag a sīerran khīmie durr igwiata mag sīejim.

Jāga aju khai õor dūi ēwandam Iewaau ich bēem ed

³¹ 'Māch chi Emkhooi Iewaata ügtharmua māch chognaan angelnaanau phāar thuur bēem edan, māchta chi Rey aawai māch khu juupjem wajappha sim gaaita jupchējugui ajim, õor dūi māchdēu khap nem wawaag. ³² Magbaawai õor durripiaram khūnta thum māch chognaanag māch aig phē au bēepiju. Mag thum āba biirdābaicheewaita oveja thāmajem pastorrāu chi ovejanaandam amach ag apha khīet paanaa chībjā agjö amach ag apha khīet paajemjö ajugui ajim, õor dūi.

³³ Mag jaaumamua ich Jesuu i iek mag ed ich dēnka nūm khūnta ich juachaar gar thārkhūinaa jūrr khaigbam khūnta khīet ich juawē gar thārkhūimaju aajem. ³⁴ Magnaa mag ich juachaar gar nūm khūnag ichta Rey

aawai ichdëuta amag, “Pāar, m₄ Ayau üu abarm kh₄un, ierrag dubbat m₄ dëi jooba wēnurraag” aju anaabá. “M₄g durr ompaa n₄we m₄ch Aai dëimua pārag nem deeju atarr īsta chadcha m₄ Ayau pāachigcha deegpamgui” aju an₄m, “pāachdëu m₄ dëi üu atarr jūrr.” ³⁵ Magnaa amag, “Pārauta m₄ jāsōo jēedu khitaawaijā üu m₄rung thachdam deejierramgui” aju anaabá; “öbichaaga th̄naawaijā üu m₄rung dödam döpijierram; m₄ch maba aajem kh₄un ee chitaawaijā pārauta pāach aig jēramkhīir üu m₄rung didam jaaujierramgui” aju an₄m; ³⁶ “khajūadam chukkhu chiraawaijā pārauta üu m₄rung deekhērjierram; m₄ mor mas chiraawaijā pārauta üu m₄ oothurjierram; cárcel deg preso chiraawaijā agjō pārauta üu m₄ oothurjierramgui” aju anaabá ich Jesuucha, am khīir jāsenkha iekhamamua. ³⁷ Mag amachig magbaawai mag i juachaar gar n₄m kh₄unau jūrr irig “Señor, ¿jāagwai mag p₄ jāsōo khitum marau p₄ jāogjī?” a jēeuju anaabá, amachdëu i khīrcha ooba aajerr aawai. “¿Jāagwai mag p₄ öbissi khitum oobaawaijā marau p₄rung dödam döpjjī? ³⁸ P₄ iek mag maach aig jēramkhīir marau p₄rung maach dijā jaaunaa khajūadamjā chukkhu aawai deejeejim an₄m, ¿ma jāagwai ajīma?” aju an₄m. ³⁹ “P₄ iek mag p₄ mor mas s̄iewaijā marau oothurwi, cárcel deg preso s̄iewaijā agjō marau p₄ oothurjim an₄m, ¿ma jāagwai ajī, marau p₄ ooba aajerrta?” aju anaabá, jūrr irig amach garmua. ⁴⁰ Magbaawai deeu ich Jesuu amag, “Pārau chadcha m₄chcha chan oobajierram, pari pārau jāg dau aph₄u khithēe arr kh₄undam dau aug khaugwi am dëi jägtarr aig,

mächchata dau aug khaug nämjö naabajieb” aju aajem amag.

41 Warm khänag mag iekhawi ichdëupai jürr mag chi khaigbam khän ich juawë gar näm khänag, “Jöpai mä aigmua chawag èrëubaadët” aju anäm. “Päär mä Ayau chi maldisiem khän aawai päädëu khimie durr mepeer ich chognaan düi süemkhüir wautarr aarta èrëubaadët” aju anäm, “Ötdau uu wüjöm thüojä khaugba ich mag süerrüm ee naaimaag.” **42** Mag iekhamamua ïchab amag amach khüircha, “Pärau chan mä jäsöö jüedü khitaawaijä mürüg thachdam khöpibajierram; öbichag khitümjä maachig, ‘Cha khärm dödam döju khai’ abajierram” aju anäm amag. **43** “Öor mäch khaugbam khän eemjö phüurdü chitaawaijä pärau mürüg didam deebajierram, pääch aig jüermkhüir. Khajüadam chukkhu daaupamaa aawaijä put sördamjä deeba; mor massi chiraawaijä mä oon wütba; ni cárcel deg chiraawaijä mä oon wütbaierramgui” aju anäm amag amach khüircha. **44** Pari amachig magbaawai jürr amau irig, “Señor, ¿jäagwai mag pü jäsöö öbissinaa püch maba aajem eeta jüerju dijä chukkhu khitüm marau büurjä pü asekasbajü?” aju anäm. “¿Jäagwai mag pü khajüadamjä chukkhu daaupamam marau pü oojü? ¿Jam mag pü mor massi marau oojü, wa cárcel deg sim khäijä marau pü oon wütbaü?” aju anaabá, amachdëu magbajim amkhüir. **45** Pari ichig magbaawai, makhuunagjä irua magju anäm: “Chadcha makhuun wounaan dau aphü wünürraawai pärau büurjä am dau aug khaugba arran, jäan mächchata pärau dau aug

khaugba nám khabajieb, am mächdëu päiwiata jāg wénurrarr aawai" aju anám īchab amachigcha.

⁴⁶ Maimua ya äbmiecha iekha oogpamua maar dakhíir, 'Muata mag iekhabarm khüenan khímie durrtä wëtjugui ajim, mamta ich mag dau aphuu wénurraag. Mamä õor wäjääun mag mäch juachaar gar atham khüenan, mäch düita ich mag iiu naisijugui ajim, ich mag wénurraag.

26

*Jesús pür awaag ibéptarr
(Mr 14:1-2; Lc 22:1-2; Jn 11:45-53)*

¹ Jesuu mag mág atag deeu ich bëeju khap amkhíir mag jaau dichtarr khur, maach ich däi ogduba wénurraajerr khüanagta deeu magjim ich igwi:

² —Pärau khaphu nümgui ajim, mäigmua khääi numí nám ee phiesta Pascua burrju. Mág phiesta eeta õrau mäch chi Emkhooi Iewaa pür deejugui ajim, pakuls gaai meerphë thoomkhíir.

³ Ya mag phiesta burrju khääi numpai waaur nám ee, phadnaan chi pörkha nám khüan jöoin chi thierraan däi äba biirdüjierram aajem, phadnaan thumaam khüan pör Caifás di aig.

⁴ Mag äba biirdutarran, Jesús imeraa pür auwi thöopüyaag äba ibëpaag ajim anám. ⁵ Mamä mag i thöopüyaag ëkha nümta amachdëupai deeu, — Õor pöm mág thänám meeukhapimaaugau, mág phiesta ee chan i chig aba, phiesta dichtarr khurta thöopüijugui ajierram anám.

*Üüirau Jesús pör ee jügdeeu chootarr
(Mr 14:3-9; Jn 12:1-8)*

6 Mag nám ee Jesús woundam Simón anám di aig siejim, Betania phöbör ee. Ich mag Simón anampai ibuar wauwi “phē paraa khitarr” a thüürjeejim. **7** Mag di aig mes gaai i thach khö oo simta, uei ab jügdee didam durrkhudau alabastro anám dën boteedidam wau khitam däi dubchëjim. Mag jügdee nem parhëpaaga sìerrum. Mag waibëewi Jesús pör ee sii choopüichëjim. **8** Mag i pör ee choobapüim oobaawai maach chi Jesús däi wënurrarr khüun ee ãaur khüun mä khapeen meeukha phöbaadëwi, —¿Khantheeta jāg jügdee parhëpagkham sii är choobapäima? ajierram, **9** nem parhëpag përpäiwi ag phatkhonau dau aphüum khündamag üu nemdam au deeju ab sìerrtä.

10 Mamä am mag iekha nám ich Jesuu ür sìerr aawai, —¿Khantheeta päräu chikham khiiр naaupi numa? Irua äuta jügdeeu mä pör khooi sibehab ajim amag. **11** Muig eegar dau aphüum khithëem khüenan päräu ich jāg pääch däi oo wai wënurraju, mamä mä chan tag pärä khiiр chitabamgui ajim. **12** Mug uairau jügdeeu mug mä khooibarmän maach jöoin i aawai maach meeunau aajemjö mä aukhërju edam athee ag nawe ya mä kha phuur sim khabahab ajim. **13** Cha mä iekha chirüm iekhau mug atag pawiajä durrierr Ëwandamau õor peerduajem iek jaau wënurrum däi ïchab mug uairau mä däi mugbarmjä jaaub khaba jaaujugui ajim. Mag, ooba arr khünaujä ïchab i iigjeeju a jaaujim ich Jesuu.

*Judaau Jesús përtarr
(Mr 14:10-11; Lc 22:3-6)*

14 Maach i khapeen i däi doce ogduba wënurraajerr khuan ee ab Judas Iscariote a thür sierrau phadnaan chi pörnaan aar mawia **15** amag, —Mua pāachig Jesús par deebaawai, ḥpārau kharr mārug phag nu? aimajim aajem.

Magbaawai amachdēu, —Marau purug treinta piezas deejudgui ajim anaabá.

Magbaawai chadcha ich magum gaai i eugar i pérpüijim anaabá. **16** Magtarr aigmua Judaan sii āba phadnaan chi pörnaanag Jesús par deejuuta ēkha nūrraajeejim.

*Ābmiecha Jesús ich khapeen däi thach khötarr
(Mr 14:12-25; Lc 22:7-23; Jn 13:21-30; 1 Co 11:23-
26)*

17 Maach jöoin i aawai pan levadura chukhu wauwia khoojem ag seman ee ya warrpem khääi ab āspa ēebaadém ed maach ich däi wënurraajem khuanauta marau ich Jesuug, —Jamta nemkhoo jaram ovejadam thōonaa khö nu? a jēeu naajim, khap aag.

18 Mag ichig jēeubaawai ichdēu marag, —Jerusalén woun ab sim aar ērēubaadët ajim. Maimua magug mua jaaupüi chirum abat: “Ya māch thōju gayaa pamaawai, pu di aigta nemkhoo jaram ovejadam wauwi pāar däi āba khöm khōsi chirum” abat ajim chi wētju khuanag.

19 Magbaawai chadcha ichdēu jaautarrijö, maar khapeenau wētwi, ichdēu jaaupüitarrjö jaauwimawi, i na mag nemkhoo jaram ovejadam wauwimajierram.

20 Maimua ich ēudee ökharta bēewi, ya khīsu aadém ee maach doce i däi wënurraajerr khuan

thum ãba i dëi thach khö naajim. **21** Mag ãba khö nãmuata ichdëu marag magjim:

—Cha m✉ iekha chirum iekhau m✉ig maach ãba nãm khãun ee ãbmua wir aig m✉ oomapham khãunag m✉ p̄r deeju ajim.

22 Mag ūrbaawai, chadcha maar ökhñirjuu aphöbaadëjim. Mag nãm iekhau jürram khãunau irig, “Señor, ïsin mua khãijää agam” aajeejim.

23 Mag jürram khãunau ichig jëjëeu khaawai magjim:

—Chi mag wir aig m✉ khaibag waujuun nau m✉ dëi ãbam thëp ee pan sī khöbarmhugui ajim.

24 Magnaa ichdëu, —Oo nãm dau eyaa Emkhooi Iewaa chadcha Êwandam iek phä s̄isidum gaai jaa simjö wajappha dau aug wawaagpaama ajim. Pari apkhiit✉ m✉ mag aphum amkhñir wir aig m✉ përtarr woun. Jägum wounaan thaababa arr akhiin üucha akhamgui ajim.

25 Magbaawai Judaau ichdëu khabajim amkhñir, —Maestro, ïsin mua khãijää agam ajim.

Magbaa Jesuu irig, —Chadcha puchdëu khabá pua khaphu jaaubapuum; puchdëu khabahab ajim.

26 Mag iyum thach khö nãmuua Jesuu pandam juu ee auna, Êwandamag ag paar uu ajim anaa khõreunaa marag uapuum. Magnaa, —Khöbat, m✉ m✉ morou ajim, chi pan igwi.

27 Maimua jürr vino jarrdam auwi, ag paarjä agjö Êwandamag uu ajim anaa deeu marag uapuum. Magnaa, —Döbat, m̄un m✉ bagau; ich jäg ãbam jarr eepai döpetat ajim. **28** Mug jarr eem vinodam döbarmta warrgarwe Êwandamau õor dëi iek deeju aajerrau. Mam✉ mug iekhan

iek iiuriugui ajim. Ma bag mag vinojö khitum ãrbarmuata Ëwandamau õor khaibag thum chugpaa aujugui ajim. ²⁹ Pari mag döbarmjö chan tag döba, ãba muchta much Ayau thumaam khun Pörkhapibarm edta deeu ūwaai pãar däi döjugui ajim. Pari mag ed maach oobarm chan ïsimjöpai khaba, oneechata aju, nem thunum thum chi iur aju aawai a jaaujim ich Jesuu maachigcha.

Jesuu jaauwai Pedroou bürjä i khaugbam aju jaautarr

(Mr 14:26-31; Lc 22:31-34; Jn 13:36-38)

³⁰ Mag maach ich däi ãba wënräajerr khun ich däi ãba mes gaai iyuu thach khö aaipawi, meukhaarjä Ëwandam iek Salmos anum gayam auwia, Olivo durrsüig wëtjim. ³¹ Mam panaa Jesusu marag, —Ëwandam iek phä sim gaai, “Mua chi pastor thöobapäaiwai chi ovejanaandam parhooba aaidju” a simjö, ïsim edaar pâraru mu much ap barpawwi thumaa aaidukhajugui ajim. ³² Mam ūwaai phiiduwia much iiu chiriewai pâr na mawia Galilea chiraimajugui a jaaujim.

³³ Magbaawaita Pedroou jürr irig, —Thumaam khunau puch ap barpawiajä mua chan pu barpabamgui ajim.

³⁴ Magbaa Jesuu jürr, —Pedro, cha mu iekha chirum iekhau nau ãthärr bïeju nawe biek thärjup pua õrag bürjä mu khaugba chitum ajuwai ajim.

³⁵ Mama Jesuu ichig magbaawai chará warag Pedroou irig, —Pu thöbaimam aar däi thöimaju awiajä mua chan pu khaugba chitum a iekhabamgui ajim.

Irua magbarm däi maach chi khapeenaujā thu-maam khueunau ich mag iekhajim.

*Nemjīirdö Getsemaní anum ee Jesús oraatarr
(Mr 14:32-42; Lc 22:39-46)*

³⁶ Maigmua jūrr nemjīirdö Getsemaní anumug maar phē arrjim. Maimua mam barwi, —Muig nūisit, mu chum ügthaag jëwaakhemgui ajim.

³⁷ Maimua thārjuppaim khueun däi petajim. Mag ich däi phē arrtarr khueun äb Pedro ajim, maimua tagam khueun numí jöoi Zebedeo chaain ajim, Santiago Juan däi. Mam paaukhabaimaawai am iek ökhīrjuuga aadëmua gaai machaaga aadëjim aajem, chi Jesús. ³⁸ Mag simua amag, —Muun dëgölp gaai machgau ökhīrjuuga aadëm; äba mæch thōjuuta khīrju chirumgui ajim. Pääar muig nūisit, mamu mu däi daukhana abat. Oob khäimiet ajim anum.

³⁹ Amag mag jaau puewi ichin am bigaau am warphaapai s̄leimajim aajem. Magnaa jékhut thukhöonaa khīeb jēb gaai dagau durnaa ügthaag jëeumamua, “Tata, pua khōs akhiin, atcha mu dau aphue apibakhamgui” ajim anum. “Deeum nem waubarmuajā agjö õor peerdū auju ayaan akhiin, mu gaai machag mugcha äwatbakham. Pari mæchdëu khōsi chirumjö khaba, puehdëu khōsimjöta mu däi abá” a jëeumajim aajem.

⁴⁰ Mag ich Ayag jëeu s̄ii awi am oon bëejim aajem. Maimua oocheewai am khäi nūmta oochedjim anaabá. Magbaawai Pedroogta, —Pääar chan oradam äbjäta mu däi daukhana khaba nūm. ⁴¹ Jäg khäi nūu aju khäai Êwandalagta jëeu nūu abathü ajim anum, dösätag uduur pääch thü aupim ugua.

Mua oowai pārau pāach ödiiwan chadcha jēeum khōsi durrumta, pari daphökgauta pödbam ajim aajem amag.

42 Maimua ichin deeu ūwaai mawia jēebaadëmua ich Ayag, “Tata, pua m̄u m̄ug dau aug waupibaju ayaa akhiin ūu akhamgui” a khitaajeejm anum; “mam̄u ichiita m̄u aphuu aju aai chirum khai, agjō ūu sim. M̄u düi puchdēu am aig abá” a jēeumajim aajem.

43 Mag jēeu sīi awi deeu am oon bēewaijā, mag i khapeen irua phē arrtarr khun daphökgau pödjā dau ēeba sīi khāidatkha thunumta oochéjim anaabá. **44** Mag khāidatkha thunum oobaichee deeu ich sīerr aar mawia ich ag iekpai deeu ich Ayag jajawagmajim aajem. Ma biek thārjupam ajim aajem, mag jēeu sim. **45** Maimua ūwaai oon bēewaijā agtha ich khapeen khāidatkha thunum oobaichee amag, —¿Agtha pāar sīi khāi gaaita nū? ajim anum. Ya pekau pōm sīsidum khunag m̄uch chi Emkhooi Iewaa p̄r deeju ora pabaichébab. **46** Phiidatkhabathü, maimua maach khapeen aar wēttarraugui ajim anum. M̄u oomapham khunag m̄u p̄r deeju wounan ya dakpa urumgui ajim anum amag.

Jesús p̄r arrtarr

(Mr 14:43-50; Lc 22:49-53; Jn 18:2-11)

47 Mag maar aig bēewi agtha ich Jesús maar düi iyūn dūnum ee, ich mag maach i khapeen doce narr eem āb Judas anumta õor pochag urajim. Mag wēdurum khunanan āaur khun eshaar juu panhapha bēe thunaawai tagam khun pa düijā bēe thunaajim. Makhuun, phadnaanau jōoin

chi pörnaan däimua pëitarr khüün ajim. ⁴⁸ Mag chadcha õor pochag bëewi ya chi Judaau ag nawe, “Nau mua pääch dakhñir khñir üü athamta pür athat” a jaau wai sïerr aawai ⁴⁹ ich däi wénurrum khüün dakhñraa ichdëu jaautarrjö Jesú斯 däi ãba dñnuuwimawi irig, —Maestro, ¿jägpai chirú? anaa i khñir üü athajim.

⁵⁰ Magbaa Jesuu irig, —Puch õor awaan bëetarr jöpai pür athaad perá ajim.

Magbaawai tagam khüünau düi aig bëewi Jesú斯 purphöbaadëjim.

⁵¹ Mag i purphöbaadëm oobaawai maar eem khüünau ãbmua ich espaar sërr a jëu athawi chi phadnaan thumaam khüün pör ag chog aig sïerr kachta oorthubapüijim.

⁵² Magbaawai Jesuu irig, —Jöpai puch espaar ich deg phí sïubá ajim. Pua khaugba sïeb ajim, esparau wérbñnaa õor khëch nüm khüün agjö esparauta khëchmaju. ⁵³ Mua mëch chig apibaju aksiin, mëch Ayag jëebaawai irua më thüamkhñir Êwandam chognaan pöoma milam khüün apha doce ejércitos khäijä deepüijugui ajim. ⁵⁴ Mamë mëch thüamkhñir mua jëebaawai mag õor pöm deepüikhijñä, ¿jäga Êwandam iek phä sïsidum gaai më igwia jaau sim thum ich agjö abarju? ajim Pedroog.

⁵⁵ Mag iekhapüiwia jürr ich pür awaan bëetarr khüünagta, —¿Pärau oowain mëun sii õor nem jïgkhanaa õor thöomiejöta chirab ajim jäg pärau sii më aig sua ee jierrnempan appai bëeg athee? Ag na ed eepierr pärag mua Aai i jëeujem deg Êwandam i jaaujeewai büürjä pärau më pür aubajierram.

56 Pari pārau ū mā dāi māmagkhamān, jāan warregar Ěwandam i jaaumienau jaautarr thum ag eyaa öbērmkhīrau ajim.

Ya irua mag iekhabarm ee, īchab maach chi khapeenaujā chi Jesús ich appai werpħawia parhoob därmid phöbaadējim.

*Jesús judionaan Asamblea ee wai narr
(Mr 14:53-65; Lc 22:54-55,63-71; Jn 18:12-14,19-24)*

57 Mag i pur awaan bëetarr khūnau warre phadnaan pōr Caifás aarta athaadējierram, mamta Moiseeu ley phā pħarr jawaag chi machnaan düi jöoin chi thethemnaanpa düi āba biirdħ narr aawai. **58** Mag amau i athaadeewai Pedro iek iruata warppaimua oopüpüigmamua mag chi phadnaan pōr aig di ūjärr dubimajim aajem. Mag dubwi, “Mäigmua ookhim jāga aju khai” awia, Aai i jēeujem di thħajem khūn oħħodö nūm aig dāi jupimajim aajem.

59 Maagwai phadnaan chi pōrnaanau judionaan Asamblea eem khūn dāimua chi Jesuu nem wauba arrta sëukha i gaai thħapüju ēkhaajeejim anaabá, magħum gaaimua i thħopħāig. **60** Mamu par mag jūrram khūnau sëukha i gaai nem parhooba thħapüju ēkha nūmjā pödba aajeejim aajem. Magħġikham ee, õor numi chi sëumiend bëewi, **61** — Mag wounau maar dakhħir, iruan mag Aai i jēeujem di pogħejuppinaa khāai thārjuppaim ee deeu ēu dunħħuju a iekha sħejimgui ajierram anaabá.

62 Magħbaawai chi phadnaan pōrōu dunħħunaas Jesuug, — Pua am iekha nūm ūr chirū? Khan jāgwi

jāg p̄a iekhamapha sī? ¿Pua chadcha mag iekhajī wa iekhabajī? Jaaubá ajim anum irig.

63 Pari magumjā Jesús būurjā jūu aba, warag khīuu sīsijim aajem. Mag ich iek ükhaba abaawai deeu irig chi phadnaan pöröu, —Maach Ěwandam ich mag iiu sīerrām iek gaai thāwi muata p̄urug “Jaaubá” a chirum. ¿Pūuta chadcha Ěwandam Iewaa ichdēucha jūr auwia pūiju jaaujerrá? Marag jaaubá ajim anum.

64 Magbaa Jesuu irig, —Pua khabá ag eyaa jaaubapūim ajim anum. M̄a cha iekha chirum iekhau m̄ug woun Emkhooi Iewaa Ěwandam chi jua thierr bigaau i juachaar gar oo sim pārau pāach dajuāau oowi edjā baug ee urumjā oojurau a iekhajim aajem, aig narr khūn dakhīr.

65 Mag ūrbaawai chi phadnaan pöröu ich khajūa mor gayamta sūrr abarmān, warre nem pōm jē werbpājim anaabá. Magnaa, —Mug wounau iekha sim chan üu khaba sim. Maach wounaan thum āba thunumta iita mag Ěwandam Iewaa anaab. Ya pārau pāach jūgūucha ūrbarm. **66** ¿Khani maadēu tag ūrm ig nū? ajim anum, ich khapeenag.

Magbaawai mag khapan aig pos thūnarr khūnau, —í chadcha kulp pōm sīebahab; magua warre thōopūiju aaita simgui ajierram anum.

67 Magnaa i khīir gaaijā ichō thunaa i gaai mas waumajim anaabá. Pogkha i khīidadcha juajāau deenaa **68** irig, —Pūchta chadcha warrgarwe ich Ěwandamaucha jūr auwia pūiju aajerr khai, magan jaaubá: ¿khaiúta p̄a khīidadcha dee sī? aajeejim anum jūrram khūnau.

Pedroou būurjā Jesús khaugba chitum a iekhatarr

(*Mr 14:66-72; Lc 22:56-62; Jn 18:15-27*)

69 Mag chi thethem khuanau Jesús dui mamaag khaawai Pedro iek i daaugajär ūjärr oo chirajim aajem. Mag i oo chirum aigta, mag degam uui chi di khuan chog bëewia irig, —Puja ïchab jäg Jesús Galileapierr dui nürraajemugui aichëjim anum.

70 Pari ichig magbaicheewai i iek irua thum aig narr khuan dakhir, —Mua khaugbam pukhan ata iekha sim khai; mua magum wounan khaugba chitum a chirajim anaabá.

71 Ichig magbaicheewai i iek mag ich chirarr aigmua daaugajärm puertdi aar majim aajem. Mamuk mamjä agjö deeum uuirau i oobaawai maguajä ich aig narr khunag, —Jäg wounan Jesús Nazaretpierr dui nürraajemuwai ajim anum irig.

72 Pari magbaawai magugjä ichdëu, irua magum Jesús khaugbam a chirajim aajem.

73 Maimua magtarr khur nuupai awi i iek maig ich dui di ūjärr narr khunaupai deeuirig, —Marau oowai puja chadcha i dui wénürraajerr khuan eemu. Pukhan iekha sim gaaipai merag chukkhu simgui ajierram anaabá.

74 Magbaawaita irua warag khir mor chigpai iekhamamua, —Chadcha mua magum wounaanja khaugab chitumta pärav mürag mag naaba a chirajim anaabá ich Pedroou.

Mamuk irua mag iekhabapüim däicha äthärrta kekerekee ahbar. **75** Mag äthärr iek ürbaawaita ich Pedroou jaauwai i khir eyaa dñuisijim anum, Jesuu ichig “Nau äthärr bñeju nawe pua biek thärjup õrag mu khaugba chitum a iekhaju” atarr. Mag

khīir ee dñntisim abarmñ chadau gaai machaaga aadēmuu dawag öbérwi warre ö jāsenag aadēmuu bñe chirñ ajim aajem, ichdëu jaauwai.

27

*Jesús Pilato aar arrtarr
(Mr 15:1; Lc 23:1-2; Jn 18:28-32)*

¹ Maimua ya ãspabaadeewai phadnaan chi pörnaan judionaan tagam khueen agjö chi thethem khueen düi biirdunaan deeu iekhawi warre Jesús thõopäiju khīirju phöbaadëjim aajem. ² Mag amach ap iekhawi, jügadau juu bñurkhanaa, Pilatoota Romaam reíu püiwia gobernadorkha sñerr aawai, irigta thõopi jaaumkhīir i aar arrjierram.

Judaau ichdëupai ich ö jorrkaa thõotarr

³ Mag Jesús thõopi jawamkhīir Pilato aar juu bñurnaa athaadëm ürbaawai chi Judaau deeu üwaai thumaa ewag khīirjuwia, chi phadnaan pörnaan chi thierrnaan düi nñm aar mawi, mag Jesús paar ichig phatkhon phagtarr thum üwaai amag deeimajim anaabá. ⁴ Mag deeimawia magjim anñm:

—Jäg woun bñurjä nem khaigba wautarrjä chukhu khitumta pärag pur deetarr gaaimua, mñun chadcha pekau pöoma waubarm. Jä chan bñurjä iekkhör chukhu sñejimgui ajim anñm.

Pari magbaawai amachdëu jürr irig, —Idëu mag simgui ajim anñm; maata magan maar gaai mas sñeba! Maigjä pñchta pu mag chirabahab ajierram anñm.

⁵ Amachdëu ichig magbaawai mawia chi phatkhon Aai i jëeujem deg barpuawi igbaadëjim aajem. Mag mawi, ichdëupai pa gaai ügthaa jügad

jünaa, thoom khēu ich ö gaai jünaa, baud✉ ich ö jorrkaa thōojim aajem.

⁶ Mag barp✉abajeewai phadnaan chi pörnaanau chi phatkhon phē auwi, —Mag phatkhon ñor thōju paarta phagtarr aawai pöd maadēu ofrenda ee ausñubamgui ajierram anum.

⁷ Maimua ag khur deeu amach ap iekhawia ag phatkhonau jēbta pér auju ajierram aajem, durr warpmua ñor bēe nām khūn meeabaawai ag ee aukhēraag. Mag phatkhon Jesú param arrau jēb pér autarr, Campo del Alfarero a thür sñejim. ⁸ Mag jēb gaaita Judaau ich thōotarr aawai ñs ewag pawiajā mag jēb agtha “bag ãrtarr param phatkhonau jēb pér autarr” a thür sñerrum. ⁹ Amau mag phatkhonau mag jēb pér atham aig, īchab magju nawe Ëwandam i jaaumie Jeremías khararrau iekhatarr eyaa öbérjim agjö. Irua nawe iekhatarr mág ajim:

“Israelnaanau chi precio jaautarrpierr treinta piezas auwi

¹⁰ ag phatkhonau el Campo del Alfarero pér aujier-ram, maach Pör Ëwandamau mñrug jaautarr ipierr” a phā sim. *(Zac. 11:12-13)*

*Jesús Pilato khñirphee wai narr
(Mr 15:2-5; Lc 23:3-5; Jn 18:33-38)*

¹¹ Mag arrwi chadcha Pilato na wai naaimajim aajem. Magbaa Pilatoou irig, —¿Chadcha pñuta judionaan Reí? a jéeujim anum.

Magbaawai Jesuu irig, —Pua khabá khaph✉ jaaubapñimgui ajim anum.

¹² Mam✉ irua mag iekhabarm ūrbaawai phadnaan chi pörnaanau chi thethem khūn däimua

warag i ëugar sëukha i khaibag jaauphöbaadëjim anaabá. Mamu ich khir mamagkhamjä Jesuu büdam äbjä iekhaba, warag khiuu sëejim aajem. **13** Mag am iek ükhaba aawai deeu ich Pilatooupai irig, —Pua chan pach khir mag iekha nmjä ūrbahab, sii khiuu jumaag ajim anum.

14 Pari par ich Pilatooucha magtarrjä, ni bü äbjä jüu abajim aajem. Mag ich khircha iekha nmjä sii khiuu ichig khabamjö sim oowi Pilatoou ich ödegpai, “Mua õor mug ooba chitumgui” ajim anum.

*Amach chi judionaanaupai Jesús thöopi ja autarr
(Mr 15:6-20; Lc 23:13-25; Jn 13:38-19:16)*

15 Mag ag nawejä mag phiesta ee paawai õrau jaaubarm presota chi gobernadorrau sii ich jäg öbeerpääijeejim. **16** Maagwai preso äb sii thürphöö síerrum sëejim, Barrabás a thr sim. **17** Mag õrau jaaubarm presota sii öbeerpääijerr aawai, Pilatoou ich ödegpain Jesuuta sii öbeerpäim khosi síerr aawai, mag õor pööm wejömug jeeumamua, —¿Chijääata pärau sii ich jäg puapüipim

khosi nu: Barrabás, wa Jesús

ich Êwandamau päiju aajerr anum? a jeeujim aa-jem amag. **18** Chi Pilatoou khaphu sëejim aajem, amau amachdéu Jesuu nem wau narrarrjö pöd nem waubam gaaimuata mag i pär dee wai narr.

19 Magnaa õor dakhir ich juupjem sie gaai oo sísjim anum. Mag oo simta i uuirau irig, —Jäg wounan õor wajaphamuwai; oob jä chan khaibag waipi jaaum. Edaar mu khääi khörkhaa khaibag khääi khörkha uajim i gaaimua a jaaupüijim anaabá.

20 Mamu mag näm ee, chi phadnaan pörnaanau tagam khuun chi thethem khuun düimua warag

ðor wawikha thənəhujim anəm, sīi Barrabaata öbeerpi jaaunaa Jesús thõopi jajaau amkhīir. **21** Ya mag wawikha thənəm ee, deeu chi gobernadorrau jéeumamua amag, —Mag numí nəm aig, Ɂchijāata pārāu sīi chigjā aba öbeerpüipim khōsi nə? a jēeujim anəm.

Magbaawai amachdēu Barrabaata öbeerpi jaaau aajeejim anaabá.

22 Magbaa deeu Pilatoou amag, —Magan jāg Jesús mag warrgarwe ich Ėwandamau püiju jaau-jerrta məg nərrəm anəm däi Ɂmua jāgajuma? ajim anəm.

Magbaawai thumaam khəunau ihāba, “Pa gaaita meerpbapüpüi” aajeejim anaabá.

23 Magbaa, —ɁPari khan nemta irua khaigba waujīma, pārāu mag warre i thõopi jaau nəm? ajim anəm chi Pilatoou.

Ichdēun sīi pəapüim khōchgau par mag jēeu ohookhamjā warag pa gaaita meerppi jajaau aajeejim anəm.

24 Pilatoou Jesús pəapüiju ēkha nəm pödba sīi waragta ðor phogdəmam oobaawai dō aibēepiwi thumaam khəen dakhīir juu sūgpüijim aajem. Magnaa, —Pārāu məg woun iekkhōr chukhu simta thōomən mə chan būrjā kulp chukhu chirəm, maan ya pāach appaim nemeu; mə gaai thəmiet ajim anəm amag.

25 Magbaawai thumaam khəunau sereu phöbaadēmua warag, —Marau pə gaai thəbam; maachta maach chaain däi kulp paraa nəisibajupa ajierram anaabá.

26 Mag chadcha amachdēu jaau narrjö, Pilatoou Barrabaata sīi öbeerpüiwia, Jesús wəpi jaaunaa,

pakuls gaai meerppäimkhii warre soldaaun jua ee thüsñepüijim aajem.

²⁷ Magbaawai gobernador di aar arrwi mam pabaimaawai chi soldaaunau amach khapeen khapan thärkha auwi amach järrcha wai naajim aajem. ²⁸ Magnaa i khajüa ürüm ēerpüinaa, jürr dewam phurii simta jüapipäinaa, ²⁹ miu dën wérjüchkh simta pörsirkha jüapipüijierram aajem. Magnaa īchab i juachaar gar padamjā jooothüpüijierram anaabá. Magnaa mag amach rey anumua i wau nūmuata i khiiirpheee jíepör phöbkhanaa, —Jägpai chirá Judionaan Rey? aajeejim anum.

³⁰ Magnaa jürram khūnau bëewi, i gaai ichö thunaa, i jua ee amachdēu padam joopäitarraupai i pörchajā wūmaajeejim aajem. ³¹ Mag i dau aphuu wau wai nū awia, amachdēu irig khajüa jüapitarr deeu ēer auwia, ich khajüa chaardamta deeu jüapinaa, maimuan chadau pa gaai meerphëpääin athaadëjierram aajem.

*Jesús pakuls gaai meerphëtarr
(Mr 15:21-32; Lc 23:26-43; Jn 19:17-27)*

³² Mag wai öbérwi ag dūi wëtumua khud ee woun äb Simón anum deeum phöbördam Cirene anum eem dūi thëujierram aajem. Mag dūi oobaawai chi soldaaunau jürr ajués magugta Jesuu pakuls armatarr arrpijierram.

³³ Mag arrmamua buchagdam Gólgota anum aar paaukhabaimajim. Mag Gólgota aawai “pörpá durrsī” aawaiu. ³⁴ Mag mam paaukhabaimaa vino iel anum dūi nem achaaga waaurëu simta

dömkhūir deejieram. Mamu Jesuu sīi büruu dō oowi tag döbajim.

³⁵ Ya pakuls gaai meerphēnaa jiirjop sīuwia, amach chi meerphē narr soldaaunaupai, khaíuta chi khajūa jüabarju khai awi, jēb gaai mokdaudam baraag paaukhajierram aajem, mag nūmua gan aumaag. ³⁶ Maimua mag chi khajūa amachpierr wai nūsiewai thua nūmua warag khat ohoodö aphöbaadëjim anaabá, chi pakuls dakha.

³⁷ I meerphē jiir wējom pör ür ēsapdau phākha sim gaai jaau sīejim, khan gaaimuata i mag wai naajī. Chi ēsapdau gaai “Chamuta Jesuu, Judion-aan Rey” a phā sīejim.

³⁸ Mag i meerphē wai nūm dūi īchab i bigaau chi nem jīgmien numí agjō pa gaai amach khīkhīetdö meerphē sīujierram: āb i juachaar gar, āb i juawē gar. ³⁹ Mag i meerphē wai narr õor diichjem dakha arr aawai dich nūm khuunaujā i wau nūm iekhau warag irig eerpanaa üi phuurphuurnaa, ⁴⁰ —Wa jāgum khaba puan mag Aai i jēeujem dijā thum pogueupüinaa deeu khāai thārjuppaim ee ēu dūnuuju aajerrta, jāg pua wir aig puchpai peerdu aubama. Pu chadcha Ēwandam Iewaa khai, magan jāg pakuls gaaimua eeg uurbabaad aajeejim irig.

⁴¹ Mag nūm dūi chi phadnaan pörnaanau, Moiseeu ley phā puarr jawaag chi machnaanau tagam khuun chi thierrnaan dūimua irig, ⁴² —Deeum khuunan peerdu autarrta puchta pödbahabma. Pu judionaan rey khabá; maar dakhūir jāg pakuls gaaimua eeg uurbabaad. Mag oobaawain chadau marau ükhaju aajeejim. ⁴³ Pu iek mag Ēwandamau pu chig apibaju anarr aawai, chadcha ichdēu pu

khōsi sim khai, nau irua pu khaigpér auju. Magaag puchdëuchajā pu Êwandum Iewaa anarrau aajeejim irig, ya pakuls gaai pawiajā.

⁴⁴ Jûrram khunau irig mamagkham ūrwi mag chi khaibagnaan numí i bigaau agjö jiir uid thunarr khunaupa warag i wau iekha naajim anaabá.

Jesús meetarr

(*Mr 15:33-41; Lc 23:44-49; Jn 19:28-30*)

⁴⁵ Edaus e thun m ee, d g lp edau kh baad m abarm n s i warre edaramj ta j isijim. Mag kh  than u awia edau ph ibaaj r las tres naata dee  aard baad jim. ⁴⁶ Magbaad m ee Jesuu thet, “El , El ,  lema sabactani?” ajim anaab . Mag sim aig maach me an, “Aay, Êwandum,  khantheeta pua m  mag dau aph u chir mj  murug oobamj o aad ma?” a khit m ajim. ⁴⁷  aur kh n aig narr kh nau mag i iekhabarm  rtarr aawai j rr amach khapeenag, —Keena, p ad   rbat: Maguan war gar Êwandum i jaaujerr El as khararrta ich aig th r simwai anaajim, irua iekhatarr khaugbam gaaimua.

⁴⁸ Irua magbarm b rre  bmua khaphigbaad wi, putj   ph  khit m gaai vino adchuch u simta dorrd naa waib ewi, pa gaai buurnaa i i aig ua aujim, ag gaaim bereu d mkh ir. ⁴⁹ Pari  bmua i d i mamagkham ee,  aur kh nau j rr, —Id u i s ub , daau nau Eliaau i j igmua eeg jiirp yaan pierrju aajeejim.

⁵⁰ Mag j chkh r u awia, thet  a a khitawia, warag chaaupabaad jim. ⁵¹ Mag i chaaupabaad m d i  chab Aai i j eujem deg ierrgaj rcha

put nem parrg thuur ëu wëjorrta ügthaamua eeg sërr abarm n warre j rrcha thoophem numiita jijirar j oisijim. Magbarm d i  ur theega duuibaad mua mokp rpa th rrch ch ukham d i
52  or aukh rtarr j bdipa weeud tkhamam ee, kh chtarr kh unta deeu phiid tkhawi iiu n rrj e aad jim. Mag deeu iiutarr kh un  u wajapha  wandum iek  kha durrumta  tarr kh un ajim.
53 Makh un Jesús iiu phiid tarr  udee amach j bdegmua  berd tkhawi Jerusalén ph b r ee wëtjierram. Mag am ph b r ee naaimatarrj   or khasankham kh unau oojierram.

54 Magbaawaita capitán soldaan d i Jesús pakuls gaai jiir w j m eegar narr kh unau mag  ur theeg duuibaad m ee, mamagkham ooph baadee j phierr n m iekhau warag, —Mag wounan chadchata  wandum Iewaa ajim ajierram.

55 Mag i p r auju nawej   hab  in i juag oo-jerr kh un khapan Galileamua i d i b etarr aawai makh unau i d i mamagkham warpmaa oo naajim. **56** Mag warpmaa oo narr ee naajim: Mar a Magdalena,  bakhai Mar a, Santiago d i Josenaan am  d, maimua j oi Zebedeo chaain  dj  d i aig s ejim.

Jes s aukh rtarr

(*Mr 15:42-47; Lc 23:50-56; Jn 19:38-42*)

57 Maimua ya ph armam ee, rik José an m b ejim. Ich mag woun Judea durr phöbördam Arimatea an m aram ajim. Chi Jes s th oju nawe ya ichd uj  Jes s  gar s ejim. **58** Mag s ewai Pilato aar mawia ya Jes s mee kh r m mordam aukh raan maag j euwimajim aajem. Mag

jëeubaimaa Pilatoou ich soldaaunag deepi jaaujim aajem. ⁵⁹ Magbaa Joseeu mawia, ya chi meem-dam eeg paa auwi, arrwi, dñesdam memerkhögä chukhu bæpphä khitäm ee pærünaa, ⁶⁰ ag nawe ichdëu ich athee durrbü khðpag ee jëbdi iiur khörpitarr ee aukhërthurjim, wajapcharan ich jëb gaaima. Magnaa mokpör póm simua chi jëbdi i ee wajapha joothü puawia igbaadëjim. ⁶¹ Mamü mag chi José Arimateapierr petamjä María Magdalena chan maba, ãbakhai María dëi amach numpai chi aphuumdam aukhërtarr jëbdi aig ohoodö naisijim.

Soldaaunag Jesús aukhërtarr jëbdi thüpapitarr

⁶² Ag noram sii juu üuijerr ed, wajapcharan sabarhedma, chi phadnaan pörnaan Moiseeu Êwandam iek phä puarr wajapcha uirkhaajerr khüün dëi Pilato aar wëtwia ⁶³ irig, —Marau khñir eyaa nüngui ajim anum, jäg sëunem nem jaau sîerrarrau jaauwai, iin meewiajä khääi thärjup nüm ee deeu iiu phiidüju a iekhatarr. ⁶⁴ Magtarr aawai khääi thärjup soldaaunag chi jëbdi aig thüpapibá; magba akhiin eeu dëgölp chi khapeenau edaar bëewia, chi binaan amach juu khap auslunaa, naspawia chadchata deeu iiu phiidüjim adukham. Magta aju atheen magan warram khääi warag atchata sëukha nem jaau naisijugui ajierram aajem, Pilatoog.

⁶⁵ Magbaawai Pilatoou amag, —Päächdëu mag nüm khai, magan soldaaunan ar thanum. Phë arrwi päächdëu khõchagpierr chi jëbdijä wajapha phäärnnaa juurthü puabajët ajim anum.

66 Magbaawai chadcha soldaaun phē arrwi mag chi jēbdi ee mokdau joothu sīerr ürjā wajapha dus-nagjō simua jūurthüpüijierram anaabá. Magnaa chi soldaaunag khāai thārjup ogduba aig thüpapi jaaujierram aajem.

28

*Jesús phiidh^htarr
(Mr 16:1-8; Lc 24:1-12; Jn 20:1-10)*

1 Jua ūi khütarr noram, domighed edpherre agtha khīsu nūwe María Magdalenaau deeum ūi agjö María a thür sīerr dūi Jesús aukhërtarr jēbdi aar oon wëtjim aajem. **2** Mag nūm ee Ēwandam chog ügtharmua bëewi mag mokpör chi jēbdi ee jooothu sīerr chaaug pürübapääiwai ūur theega duuijim. Mag chi mok chaaug pürüpüiwia warag ag ür oo sim ooimajierram aajem. **3** Chi Ēwandam chog khūir eerpaawai sīi pagtham dau phur jēer atham bū oo nūmjö sīejim anūm, maimua i khajūa sīi bæpphä sīejim aajem. **4** Soldaaun chi jēbdi thāa narr khūun mag oobaawai jāphierr wajau-gau kha duuiphöbaadëwi sīi warag chi meemjö jékhät thuphāau aphöbaadëjim anaabá. **5** Pari mag chi soldaaun thuphāau aphöbaadëm ee, chi Ēwandam chogau chi ūinag, –Oob jāphierrmiet ajim anūm. Mua khaphu chirumgui ajim anūm, pārau Jesuuta jūr wēnūrrūm, ar amau pakuls gaai meerphē thōtotarr. **6** Muig ich aukhërtarr eemua phiidh^hwi petaawai ya muig khaba sim. Pāach daujāau i aukhërtarr ee oon bëejurauma ajim anūm. **7** Magnaa amag, ērëubaadët, maimua i khapeen aar, “ya iu phiidh^hwi pāar na Galileaag petajim,

nau jamta pārau i ooimajugui” a jaaubaimat ajim anum chi Ēwandam chogau.

8 Am iek amachig magbaawai aigmua apuraa ērēubaadëjim anaabá. Jäphierra naajieb mamu agjö onee naajim aajem, amachig mag Jesús phiidübarm a jaaubaawai. Mag warag khajapha bü chüp wëtjim aajem, maach chi khapeenag jaauwimaag. **9** Mag am eerpamjö wëtumta ich Jesús am khūirphee öbérchëwi amag saludaachëjim anaabá. Mag amachig iekhabaichee i khaug athaawai i bükħarr phöbkhanaa i büuta ud athajierram aajem, irig jéeumamua. **10** Magbaawai ichdëu amag, —Oob nem ökhö amiet ajim anum. Jäg jäphierr wënarraju khääi, mu khapeen aar wëtwi Galileaag wëtpi jaaubat, nau jamta amau mu ooimaju a jaaubaimat ajim anum.

Phadnaan chi pörnaanag soldaaunau nem īgkhatarr

11 Mag ich düicha oowia chi khapeen aar jawaan dudärkhamich, soldaaun chi jëbdi thua narr khuen eem ãaur khuenau phöbör ee wëtwi chi phadnaan pörnaanag jaauwimajierram anaabá, mag chi mok chawag pürëupäinaa ag ür jup sim amachdëu ootarr maimua chi Jesujä ich aukhërtarr ee ooba khäidu parii aadëm. **12** Mamu magbaawai chi phadnaan pörnaanaujä ag bärre tagam judionaan chi thethemnaan thum thärkhanaa ibëpjierram anaabá, soldaaunag Jesús iiu phiidübarm igwi sëukha nem īgkhapieg. Magnaa ichab chi soldaaunau sëukha nem jaaubarm paarjä phatkhon pöm phagju ajierram aajem. **13** Ya mag amach ap

chi iekham arr aawai chi soldaaun wawimamua amag magjierram anum:

—Órag jaauwai edaar pāach khāi nūmich chi khapeen bēewiata chi aukhērtarr eem jīgkha arrwi amachdēu khap wai nūm a jaaubat ajim anaabá. **14** Mag pāar khāitarr gobernadorrau ūrwia pāar dūi khaigba amūn, marau maachdēuchata i dūi iekhawi maachig paa auju. Magbaawai pāar chig abajugui ajierram anum amag.

15 Mag, chadcha amachig phagbaawai, órag jaauwaijā, am khāi nūmichta chi khapeen bēewi jīgkha arrjierram a jaaujim anaabá. Magtarr aawaita īs ewag pawiajā judionaan eyan agtha Jesús chan phiiduba maach chi khapeenauta ar-rwi maach sua khap bēp sūujim a jaaujem.

*Abmiecha Jesuu ich khapeenag nem jaau p̄atarr
(Mr 16:14-18; Lc 24:36-49; Jn 20:19-23)*

16 Mag Marianaanau maachig Galileaagta wētpi naajim a jaaubaawai maach chi khapeen thum once Galileaag wētjim, ich Jesuu maachig nūpi jaautarr buchagdam gaai āba i dūi oog. **17** Maimua mam pawia ya ich Jesús warp urum maachdēu oophöbaadeewai Ēwandam chi Ayagamjō irig jēeu naajim; mam̄ mag irig jēeu nūm ee, maar khapeen āaur khūnau ar khabampii naajim. **18** Mag nūm ee warag maar aig bēewi maar dūi iyūmamua magjim:

—Ya m̄ Ayau mārug ügtharm khūn dūijā iek theeg apinaa m̄ug eegarm khūn dūijā iek theeg apibarmgui ajim. **19** Magua mua pāragan, m̄ matarr khur pāach ap paaukhabaadee durrpierr aaidubaadēt a chir̄mgui ajim; magnaam thumaam

khuunag amach meupierr mug paach peerduttarr iekta jaaunaa chi ükhamam khuunagjā paach dēnjō machta amach Pörkhapibat ajim. Magnaa īchab Ēwandam chi Aai thür gaai, chi Iewaa thür gaai maimua ich Ēwandam Akhaar thür gaai pör choopetat ajim, mag chi ükhamam khuun. 20 Mag num düi īchab mua paachig jaajerrjō Ēwandamau nem waupi jaaumamta i ipierraa waupi jaaubat ajim, ich jāg pāachdēujā

Māun machin Jōoirau mug durr i agkha num aar ich mag ed ëepierr pāar düi chitajugui a jaau puajim maachigcha.

Éwandam Iek New Testament in Woun Meu

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Woun Meu

Dialect: alternate spelling

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Woun Meu (alternate orthography)

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Woun Meu

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

clxxx

please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files

dated 29 Jan 2022

974f85ca-2196-54fa-aa19-a0078d3a03e9